

Олесь Коздаж
Бидрики
Легаса





Олесь Жолдак
Вибірники
Піснєв



Літературні пародії
Дружні шаржі
Успішки

ББК 84Ук7—5
Ж79

До збірки відомого сучасного українського поета, лауреата премії імені Остапа Вишні ввійшли пародії, дружні шаржі, гумористичні та сатиричні вірші, які вже неодноразово друкувалися і здобули популярність серед масового читача та в літературних колах. Вони відзначаються гостротою слова і непримиренністю суджень щодо негативних проявів у нашому житті, талановитим пародіюванням творчої манери того чи того літератора.

В сборник известного украинского поэта, лауреата премии имени Остапа Вишни вошли ранее печатавшиеся пародии, дружеские шаржи, эпиграммы, юмористические и сатирические стихотворения, получившие признание как литературных кругов, так и массового читателя. Автор остр на слово и непримирим в суждениях, если речь заходит об отрицательных проявлениях в нашей жизни, талантливо пародирует творческую манеру того или иного литератора.

Передмова *Михайла Слабошпицького*

4702590200—118
Ж М205(04) — 88 КУ.8.227.88

ISBN 5-308-00103-0

© Склад, передмова,
художнє оформлення.
Видавництво «Дніпро», 1988 р.

ЛІТЕРАТУРНІ «ДУЕЛІ» ОЛЕСЯ ЖОЛДАКА

Живе поміж нас скромний чоловік, не обтяжений званням безнадійного класика. Про таких літераторів критики і видавці, загіпнотизовані творіннями зірок нашого письменства, часто говорять скоромовкою і мовби трохи ніяково: «Він теж має свого читача». А доповідачі на різного рангу зібраннях незрідка називають імена цих авторів універсально безлико: «...та інші».

Що Олесь Жолдак має свого читача — зайве й переконувати. Сам читач те найкраще потвердить. Цей читач його справді знає, шанує і любить. Не часто друкується Олесь Жолдак, але з жодною його публікацією — хай то буде в газеті чи в журналі — читач не розминається. Сатиричні й гумористичні рядки поета йдуть у люди і зустрічають там приязний прийом, бо ім'я автора — найкраща перепустка. Читачі знають, що за тим іменем стоїть трудівник слова, який не фальшує і не халтурить (на жаль, як і при кожному ділі, при літературі теж є такі!), а сміливо й чесно називає речі своїми іменами, не напускаючи в твори дипломатичного туману, в якому сатира враз стає короткозорою і починає блукати в пошуках незримого за таких обставин об'єкта. І скільки разів, у скількох авторів бувало — та й буває, — що заведена підступно у таку туманність сатира ніяк не може відшукати той (єдино достойний їй!) об'єкт; тоді громохка сатирична канонада потрясає гнізда сірих горопашних горобців. Така — короткозора чи вражена дальтонічністю сатира — це щось подібне на стриженого їжача або декоративного вовка. В Олесь Жолдака сатира — сердита, почасти й гнівна, одне слово, така, якою їй і належить бути за своєю «паспортною» атестацією.

Але зараз — не про сатиру, а про ще одного його читача. Читача з безпосередньо літературних лав. Ні для кого не секрет, що наші письменники не так уже й часто читають один одного. Що вдієш: подеколи дуже важко вжитися в одній особі і письменникові, і читачеві. Письменнику «ікс» не хочеться читати письменника «ігрека», бо він, на його глибоке переконання, нічого путящого створити не здатен, а письменника «зет» можна було б і прочитати, та ніколи... І така «увага» часто буває взаємною. Сказати, що Жолдак — читаний і перечитаний серед літераторів — це ще не все сказати. Його твори настільки активно живуть у нашому літературному побуті, що деякі з них уже встигли стати просто фольклором, увійшовши в колективний «цитатофонд», яким охоче користується кожен, спритно вихоплюючи з нього замашний дотеп чи гостру, мов шпага, строфу і вже навіть не задумуючись, кому ж вони належать. Навіть роблячи знижки й поправки на те, що така популярність його творів зумовлена іронічною увагою до літературного середовища, що мало «освоєне» літературою і спрямованістю на різні в ньому явища сатиричними вістрями, все ж тій популярності не перестаєш дивуватися. А, як відомо, завоювати популярність у читача набагато легше, аніж у своїх колег, цих пересичених літературних сибаритів, які і те читали, і те знають, і тим їх не зворушиш. Цим аніскілочка не хочу принизити читача — акцентую увагу на його демократичній відкритості письменницькому слову і неупередженості до імені без постійної прописки в чільних «обоймах».

Отой літературний фольклор народжувався колись у прокурених видавничих коридорах, у дружному гурті, де обов'язково були двоє нерозлучних друзів — Олесь Жолдак і Ярослав Шпорта. Вони вдвох імпровізували веселі бувальщини і притчі на літературні теми. Нікому не спадало на думку записувати ті дотепні творіння. Лірики Жолдак і Шпорта довго лишалися невідомими на загал майстрами, сказати б, веселих усних жанрів. Веселі імпровізації в кулуарах швидко поширювалися серед літературної громадськості, увіходили

в активний вжиток багатьох, а Жолдак і Шпорта, певно, й не збиралися їх «авторизувати», вважаючи не вартими уваги читача літературними пустощами. Лірики завжди з недовірою ставляться до сатириків (у них, мовляв, нічого святого, їм би — щоб усе висміяти!), а ще складніша ситуація виникає тоді, коли сатирик чи гуморист живе в тому ж лірикові, і лірик усе своє творче життя веде з ним боротьбу, намагаючись подавити, мов якийсь неприємний атавізм, що завдає прикрих клопотів і йому, і людям, псує йому репутацію людини драматичного світосприйняття і тонкої, вразливої та чутливої, мов скрипчина струна, душі (чи зустрічали ми ліриків, які вважають, що в них — не саме така душа?).

У дні тих літературних пустощів Олесь Жолдак уже мав тверду репутацію лірика й авторитетну біографію фронтовика, активно пробував свої сили в поетичному перекладі. Ще до війни студент Запорізького педагогічного інституту надіслав зошит ліричних віршів до редакції журналу «Радянська література» (тепер «Вітчизна»). Один із них був там надрукований. Благословив у світ Жолдаків «Ліричний пейзаж» Максим Рильський, який уже згодом — через десять літ після Перемоги — у виступі на республіканській нараді молодих письменників згадував чітку графіку тих ранніх рядків Олесь Жолдака: «У сутінках чайні крила Переламались на воді...» і мовив похвальне слово на адресу поета, в якого «радістю молодощів віє від багатьох віршів». Уже пізніше Рильський прочитав Жолдакову пародію на себе й... дав йому рекомендацію до Спілки письменників (шкода, що не всі пародійовані Жолдаком так реагують на його пересміхи з приводу своїх творів).

...Часто буває так. Спілкуєшся зі значно старшою за віком людиною і не відчуваєш отієї вікової різниці. І пояснення цього разючого ефекту — не в якихось твоїх достоїнствах, а саме в тій людині. Ні, людина не підробляється під молодість — вона просто молода душею, не обважніла внутрішньо від прожитого й пережитого, не стала від того консервативною чи упередженою. Олесь Жолдак належить саме до таких

людей. «Бог війни» (так називали на фронті артилеристів), командир вогневого взводу знаменитих «катюш», начальник зв'язку гвардійського мінометного дивізіону, учасник історичної Сталінградської битви, брав участь у визволенні Ростова, Миколаєва, Одеси, йшов у визвольнім поході через Румунію, Болгарію, Югославію, Угорщину, Австрію... Скільки тих фронтних епізодів умістили в собі слова з автобіографії Жолдака: «учасник Великої Вітчизняної війни», скільком смертям подивився в очі молодий офіцер, учорашній філолог! Кілька років тому мені довелося прочитати в «Правде» статтю «Выходили на берег «катюши», де розповідалося про славу історію гвардійської частини, в якій служив Олесь Жолдак. Були там рядки і про нього самого: «Під шквальним кулеметним і автоматним вогнем прокладав зв'язок між спостережним командним пунктом та вогневою позицією під селом Качкарівка на Мелітопольщині начальник зв'язку дивізіону... Олексій Іванович Жолдак, нині відомий український поет». Справді, важко повірити, що людина, перейшовши це горнило, в якому спалювалися життя, зберегла в собі таку недоторканно чисту й необвуглену душу, що вражає етичною нескаламученістю в ліриці і лунає молодечо лунким сміхом у гумористичних творах. Саме тут, очевидно, й полягає розгадка такого парадоксального факту: почасти в гурті літературної молоді наймолодшим буває... саме він, Олесь Жолдак, під чю команду ставав залізний хор гвардійських мінометів тоді, коли моє покоління ще навіть і не вчилася пішки під стіл ходити. Якщо молодість не згоріла у війні, то не вичахне вона безслідно в мирі. Молодість душі — це як талант. Якщо вже нею надарована людина, то — надовго або й на все життя.

Саме молодість дає людині такий необхідний для творчості імпульс зухвальства, що й дозволяє їй узятися щось писати після того, коли до неї вже стільки написано. І — ким написано! Від самих великих імен дрож проймає! Добре, якщо це зухвалість чоловіка талановитого. А якщо безталанного — до чого ж сумно тоді її спостерігати. От саме про такого літературного нетягу написав у вже далекі від сьогодні роки

Олесь Жолдак у вірші «Гімн Початкуючому». Вічно молодий початківець, якому давно б час бавити внуків, з невтомним ентузіазмом атакує редакції. І смішно, й сумно дивитися на цього сірому, котрому доля не вділила таланту, зате надміру дала зухвалості й самовпевненості. Початківство стало для нього чимось на зразок життєвого покликання. І в Жолдака поряд із кпином та докором на адресу незламного в поході за літературні лаври суб'єкта звучать навіть і нотки співчуття, подивованості його наполегливим багатолітнім поривом у літературу:

*Слався, творчий шлях торуючий,
Гордий митарю старий,
Сотні років — початкуючий,
І безмежно — молодий.*

Скільки їх, цих амбітних неофітів слова й енергійних графоманів, пройшло перед очима скромного редактора Держлітвидаву (нині видавництва «Дніпро») Олесь Жолдака. І просто не міг він не зафіксувати ці образи, без яких годі й уявити наш літературний побут.

Або ще така невесела деталь з нашої практики. Деякі поети живуть у свідомості читача як феноменальні поліглоти, бо перекладають чи не з усіх мов і діалектів світу. Вони завжди напохваті у видавництві, коли те вирішить подарувати читачеві збірку нетлінних творінь якогось акина, ашуга чи барда,— їм байдуже, кого інтерпретувати і з якої мови, бо «Один колись вивчав англійську, Другий іспанської не знав...». Але робота в них кипить, клацають у бухгалтерії рахівниці, примножуючи благополуччя невтомних і напористих заробітчан. І невідомо, чи послухаються вони мудрих слів класика, якого саме й калічили своїм перекладом (чи, як інколи кажуть про цю процедуру, перекрадом); класик той доречно їм порадив: «Хоч ви для мене й охоронці, Я дам пораду вам одну: Не варто балуватись, хлопці, Поїхали б на цілину...»

За кілька років Жолдак-гуморист заступив собою Жолдака-лірика. Виявилося, що він вільно володіє всіма засобами сміхового арсеналу, однаково відчувається на різних «поверхах» веселих жанрів. То його увагу привертає біялітературна метушня, і він гротескно увиразнює типаж спритного й меткого ділка од літератури, залізного прагматика з могутніми ліктями, що слугують йому рушійми творчого становлення й поступу, помножуючи «навальні-пробивні рефлексії». То в фокусі сміху постає забронзовілий у роздутих амбіціях наставник молоді літзміни, уражений хворобою невиліковного менторства: для нього вся література зійшлася на його власній персоні і кабінеті молодого автора, який він опікує своїм метрівським поглядом й такими імперативами початківцям: «Пиши. Іди. Лишай сліди». То адресатом кпини стає чоловік, що перевиконує план виробництва літпродукції, звеселяє себе новими й новими зверненнями, але є в цьому творчому марафоні одна серйозна обставина: зовсім не своїм ділом займається людина, і плачуть за нею різні потрібні й важливі для всіх роботи («Йому б ходити коло плуга, Мішки вантажити зерна, На трудову ставать повірку, Рубати б вугільні пласти!.. Так ні! Нову недавно збірку зварганив, господи прости!»).

Але Жолдак займався не тільки подібним кепкуванням з таких людських слабкостей, які ставали силою в боротьбі за хліб насущний і вередливу літературну славу. Тут засоби гумору й сатири, спрямовані на внутрішні теми літератури й творчої етики, виконують функції переважно гігієнічні. Така ж їх роль і тоді, коли в поле зору автора потрапляє словесний брак або він уловлює поклади всяких — не дуже приємних і не дуже привабливих — літературних аномалій. Тоді пародія й епіграма — своєрідна форма критики. Фейлетон, комічне наслідування, саркастичне копіювання недолугих зразків — сміх несе в собі знищувальний заряд. Таку пародію чи епіграму — «на відстріл» — написати загалом неважко. І не треба стояти в черзі за ліцензією. Подібних дотепних творів — скільки завгодно в періодиці. Виконавши своє по-

трібне діло, ці скромні «санітари літератури» часто лишаються жити тільки на запилених сторінках газет і журналів, бо фактами літератури вони не стають.

Є інший тип пародії, що, як зауважив хтось із авторитетів, більше схожа на свій об'єкт, аніж він сам на себе. Це, сказати б, вищий літературний пілотаж. Пародія, що кристалізує в собі всі характеристичні особливості письменника, — сам лад його мислення, улюблені мотиви, прикметні ознаки стилістики, одне слово, лексичну фактуру й партитуру.

Еталон такої пародії — цикл «Пушкініана» Олесея Жолдака, що її започаткував понад два десятиліття тому і постійно поповнює новими «персоналіями». Письменники (з тих, хто не позбавлений почуття гумору) не тільки не проти потрапити в коло обранців пародиста, а й прагнуть бути там, бо така пародія — то свого роду атестат творчої зрілості. Жартівлива містифікація (автор пропонує свої варіанти того, як би хто з поетів переклав строфу Пушкіна) стала вдячною нагодою показати своє сприйняття творчості колег, дотепно зшаржувати якісні прикмети художницьких індивідуальностей.

Ось, наприклад, такі енергійні, лексично тужаві, стилізовані під урочисту архаїку і, звичайно ж, просвітлені лукавим усміхом пародиста рядки приписуються Миколі Бажану:

*Дебелий критику, гульвіса і сновіда,
До музи цілий вік у тебе зненавида.
Громохко йди на спит, налиймо поставець
Та й будемо хандрі зрікати рішенець.*

Чи так зворушливо шанований Жолдаком Андрій Малишко:

*Суремний критику із пузом червільковим,
Ти не нашіптуй нам антипартійним словом,
Даремно не хандрі і свій покинь дрючок,
З трибуни заспівай мені про рушничок.*

Тут, як бачимо, пародіюється не тільки стиль і лад вислову поета (гуморист бере в нього «напрокат» його улюблені

епітети «суремний», «червіньковий»), не тільки наступальна енергійність громадських ритмів, а й полемічно вигострений темперамент поета, його ораторські прийоми з «усного» жанру.

Жолдак так вигадливо інструментує свої пародії, йдучи набагато далі за поверхову стилізацію «під об'єкт», щоразу заряджає їх і мислю, й «сіллю», що вони, зберігаючи в собі, сказати б, літературно-критичну актуальність, водночас стають самостійними літературними творами й існують уже самі по собі, в цілковитій незалежності від тих об'єктивних факторів, які спричинили появу цих пародій.

Книжка вибраного — це завжди звіт.

Звіт про написане, прожите й пережите.

Звітує нині своїми «Вибриками Пегаса» й Олесь Жолдак. Звітує про себе, про тих, з ким йому пощастило бути поряд у літературі, про своє до них ставлення, про оту непогасну молодість душі, яка так щедро родить задьористий сміх, з яким він сміливо виходить на літературні дуелі, захоплюючи нас дотепністю і кмітливістю словесного фехтування.

Секундантами в таких поєдинках виступають літературні симпатії і антипатії, а остаточним суддею — час. Є пародії, що пережили твори й авторів, які спричинили їхнє народження, і є твори, що пережили всі випущені на них пародійні залпи, анітрохи не поблякнувши від часу й сатиричного «обстрілу».

В обох випадках перемагає література, яка ніколи не зможе нормально існувати без сміху та іронії, бо вони творять для неї озонну атмосферу свіжості і чистоти, дозволяють усе піддавати сумніву, перевіряти всі цінності, розокремлювати справді велике й позірно велике, руйнувати й будувати водночас. А значить — творити.

Повнокровне літературне життя без сміху неможливе. В цьому нас переконує Олесь Жолдак.

І ми погоджуємося з ним.

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

Заститі мастаки



КОМАРІАДА

МИКОЛА БАЖАН

Ой що ж то за шум учинився,
Що комарик та й на мусі оженився?..
З народного

Звитяжно той офірував комар,
Аби узяти за другиню муху,
Сподужати заласну цокотуху
У любощах, як лицар і моцар.

Давно на неї спозирав з-за хмар,
На дубі хтів підстерегти брикуху,
В годину перелюбства і причар
Од неї не лишить пера і пуху!

Було нелегко муху побороть.
Як вікопомна повіда цидула,
Усе ж ненатлу упокорив плоть!

Жаждиво возз'єднались їх тіла.
Та нагло шура-бура загула
І комара-нетягу з дуба здула...



МИКОЛА ВІНГРАНОВСЬКИЙ

Стонадцять діб на верховітті дуба
Держався — без питва і без їдла.
Стонадцять мук йогенька-енька люба
Літавцю комаренку завдала...

Замурзана, хітлива і ваблива,
Із ним інколи в любощах була.
І він у самотині гордівливо
Погинув — став на дубі дубала!

Нема його! Вже більше не воскресне.
Хай опочие, царство йому небесне!
Без нього ним співаю комара...

Восплач, мій плач і думо сумовита,
А ти зійди і здизни геть зо світа,
Забрьоханко і дрипавко стара!



ІВАН ДРАЧ

В теліжинській кануперній оселі
Прабаба Мотря ремствує смутна:
Гасає муха з комарем по стелі,
Ядерні перса дружно випина.

То дзизне одесную в ритурунелі
Озадиста, конозиста й брудна,
То казиться ошую на постелі,
Із бахуром у скерцо порина...

Біжить із хати Мотря по толоці,
Ван-Гога кличе, просить Песталоцці,
Аби Курчатов повелів ЕОМ

Забити гультіпаку у дибиці,
А гріховодку по нагій гузниці
Оперезати атомним кийком!..



СВІТЛАНА ЙОВЕНКО

«Ох найдорожчий мій, ой ти,— дзижчала,—
Ти незнайомий і знайомий мій...»
А попри все — в стоквалності своїй
На інших краєм ока позирала.

З очима лані іншого дурила,
Не бракло на дволикість їй причин.
Не стерпів ти: «Із мене — доста кпин!» —
І навсібіч простер у небо крила.

Та попри — цілував її очима,
У подумках із нею був на «ти»,
Вона ж літала з іншим, невловима...

Комарику, допоки самоти —
Як ніде мешкать і нема любові,
Хоч трохи поживи в моєму слові.



ВІКТОР КОЧЕВСЬКИЙ

Побралися на березі Севану
Старий моцак * і цокотуха-джан.
Гостей було з усього Єревана,
Хиляли коньячину і шампан.

Не бачив більше він свою кохану,
Її звабливий і солодкий стан.
Сидів без неї з рану і до рану
На лаваші самому... О, яман! **

Недовго викомарював із нею,
З гори упав, зійшовши з перигею,
У хвилеграй Севану без сліда.

Вона ж забула моцака-сірому.
Лише зурна тепер зурнить по ньому
Та жебонить журливо джур-вода...



* Моцак — комар (вірм.).

** Яман — горе (вірм.).

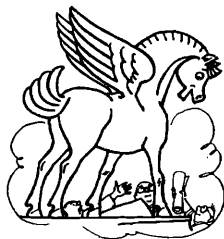
ВІТАЛІЙ КОРОТИЧ

Він мав на неї шлюбний розрахунок,
Жагу чаїла зболена душа,
Щоб здійснити із нею поцілунок
І парубоцтву дати відкоша.

О, як йому щодня в голодний шлунок
Істівна не трапляла рідина!
Які великі ратиці в дарунок
Йому на лоба ставила вона!..

Смерть відбулася в комара одразу.
Вкусив її, щоб передать заразу
І канути в коловоріт води...

Та доки будуть комарі гасати
Йї дошкульно читачів моїх кусати,
Ми чухатися будемо завжди!..



РОМАН ЛУБКІВСЬКИЙ

Гей, там у лузі, де баладні мрева,
Звіздар комар був молод і красив!
Звінчатися до громового древа
Любаску-муху д' собі запросив.

Вона ж неложну мала цноту чрева
(Старезний Див обойко спокусив).
Не справдилась надія комарева,
І він подався звідтам до лісів.

Відтак була, гей, смутна мізансцена:
Упав, на кусні потрощив рамена,
Громи кресали пралісу огром.

Звіздарику, для тебе днина змеркла,
Тож не еси ти комарем теперка...
Ти прах. Амінь. Земля тобі пером!



ДМИТРО ПАВЛИЧКО

Болить мене за газду-комара,
Що вірив так блудящій цокотусі.
Піддав себе принизливій спокусі,
Вчинив те кровоміство не з добра!

Тому і рвесь правиця до пера,
Аби кляття звістити потягусі.
Розпусниця брумчить мені у вусі,
Бере в лещата гіркота й жура.

Дарма його мушва бридка щодня
На здив усім ганьбує лжеязико.
Не зборе газду видима брехня!

Бо він сконав, склепив свої повіки,
Щоб із собов злучалась комарня
Навзаєм днесь, і присно, і вовіки!



БОРИС ОЛІЙНИК

Во врем'я оно усьому приходу
Святий отець на белебні прорік:
«Да не усохне первокорінь роду,
Живи, комарю, з мухою повік!..»

Не бралась муха й за холодну воду,
Понеже бісів чепурила вид.
І сіромаха в генетичнім кодї
Не міг утвердить комариний рід.

Отож помислив: бути чи не бути?
Урізав дуба поблизу Славути,
Почив у бозі, немощен і плох...

І розійшовся поголос народний:
«Козак тоді на всяке діло годен,
Коли йому пракорінь не усох!..»



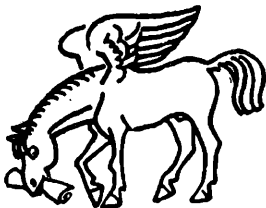
МИКОЛА УПЕНИК

В Донбасі жила цокотуха
Чорнюща, мов дядько-шахтар.
І от закохався по вуха
У неї звичайний комар.

Із ним одружилася муха
Й начхала на власну сім'ю.
І кинув старий одчаюха
Невдалу дружину свою.

За їжу сухар мав і воду.
Трагічно в нельотну погоду
Загинув, розбивши кістяк.

Похований він при дорозі,
А пісню про нього і досі
Виконує кожен співак.



ПАВЛО ГЛАЗОВИЙ

Оженився комарюга —
Соблазнила муха.
Невесела почалася
В нього селявуха.

Бо та муха не сиділа
В рідному гніздечку,
А бацала буги-вуги
І скакала в гречку.

Через день після весілля
Муха черевата
Прителюшила сердезі
В пелені двійнята:

— Оце дома сиди з ними,
Забавляйся, діду,
А я собі наслаждатися
На курорт поїду...

Сидить комар на дубочку,
Потилицю чуха,
Колихає малих діток,
Проклинає муху:

— Бодай би ти, цокотухо,
На липучку сіла!
А бодай ти на курорті
Мухомора з'їла!..

ЮРІЙ ІВАКІН

У попа була собака...
З народного

Таки була собака у попа,
Яку геть комарами покусало.
Аж виступала на чолі ропа,
Коли трикляте уминала сало.

Перекривляю авторів немало.
Хоч рима і з'являється тупа,
Та кожен з нас чи вдало, чи невдало
З пародіями всюди виступа.

Пересміхи — для мене головне.
Не хочу мати слави задаваки,
Та мушу заявити вам одне:

Якби не забивав перчанам баки,
То не було б на світі ні мене,
Ані попа, ні сала, ні собаки!..

1981



СТЕПАН КРИЖАНІВСЬКИЙ

Премного ми вивчаємо проблем,
І хоч у нас нуртує думка всяка,
Та й досі науково не збагнем,
Чи в батюшки насправді був собака.

Торкався цих животрепетних тем
Вульгарний соціолог-неборака.
Пекло й мене питання це вогнем,
Концепція й колізія всіляка.

Було мені образ і образів.
Новації досліджував сміливо,
Епохи клав на шалі терезів,

Але всього осмислить неможливо.
Хай студіює інший муж наук:
Чи пса любив той батюшка, чи сук?



ПРИДИБАШКА

Йшов завулком кепкало,
А назустріч — порало,
Каже: — Там он гопкало
Б'ється із чичикалом!

Володимир Коломієць

Зустрічає б р ь о х а л о
По дорозі д и б а л а,
Каже: — Вийшов Г у ц а л о
Знову з повістиною!..

Тее вчуло х р ю к а л о,
С л у х а л о і н ю х а л о:
— В класики, бач, сунеться,
Трясця його матері!..

Напосіло х р ю к а л о
На бідаху Г у ц а л а!
Підбігає кекало,
Бекало і мекало!

Раптом нагодилися
Д у м а л о й к у м е к а л о,
Та по шиї х р ю к а л а:
— Геть, щоб не кувікало!..

Чухалися х р ю к а л о,
Кекало і мекало,
Радувався Г у ц а л о,
Д у м а л о й к у м е к а л о!

ДЕ ТИ, ДЕ ТИ, АЛЕВТИНО?..

Алевтино, Алевтино,
Де мої сімнадцять літ?
Іван Немирович

Алевтино! Алевтино!
Де твій профіль і анфас?
Санаторій.
Хуртовина.
Серцю радісний той час...

Пригадай,
як я — Шановний,
Козарлюга хоч куди! —
Біг на лижах, невгамовний,
І шукав твої сліди.

Був на лірику інтимну
Голоднющий, наче пес,
І до тебе в пору зимну
Мав інтимний інтерес.

Хвостолупив за тобою,
Тюпав-біг,
як тільки міг,
Доки з гірки головою
Не беркицьнувся у сніг...

Важко гепнувся додолу
На засніженій лижні.
Проковтнув я валідолу —
І полегшало мені...

Алевтино, Алевтино!
Де ти ділася, агов!

«Через фірму, через «Диво»,
Мо', уздрінемося знов?

Мо', покинемо все к бісу?
Якщо маєш час, то, мо',
Знов на лижах коло лісу
Шашні-машні утнемо?

Отоді попід горою
Я тебе наздожену.
Ми таке удвох з тобою
Відчибучимо, що ну!

Не зупинить хуртовина,
Ні канави, ні стовпи.
Лиш побільше, Алевтино,
Валідолу прихопи!..

1981



СТОЮ В ЗАДУМІ ПІД ВЕРБОЮ...

В тривожних роздумах навмисне
Запізнююсь на електричку.

Де ж коні? Сподіватись годі!
Ні «гей», ні «но» в степу не чути.

Василь Швець

Коли доспіють помідори
І перетеляться телиці,
Із Гусівки на звітні збори
Я поспішаю до столиці.

Стою в задумі під вербою
Години дві після обіду.
Тепер ні возом, ні гарбою
У Київ більше не під'їду.

Хоч би воли ішли, скажімо,
Або які худючі шкапи!
Зате шугають «Лади» мимо,
Шурхочуть шинами «пікапи»...

Даремно стишують мотори —
Сідать не буду у машину,
А прямо з Гусівки на збори
Я до столиці пішки двину!

ВТЕЧА

П'ятнадцять літ мене мотає
Поміж Амуром і Дніпром...
До хижаків не звик я ще
Й хапаю дрижаки.

Олег Орач

П'ятнадцять літ ніяк спокою
Собі і досі не найду.
П'ятнадцять літ ходжу тайгою
Я по ведмежому сліду.

Не раз на прю коло барлогу
Ставав із вуйком я рудим,
Та виручали бистрі ноги,
І я лишався невредим!

Але й ведмедю у барлозі
Я дався добре ознаки:
Так налякав його, що й досі
Мене хапають дрижаки...

Але я вірю в спадкоємне:
Хтось другий прийде у тайгу,
Не побоїться після мене
Найти барложище в снігу.

Та холоду йому у п'яти
Такого вуйко нажене,
Що буде в хаші утікати,
Наздоганяючи мене...

Але навряд чи дожене!..

Б'Ю ЧОЛОМ!

Б'ю чолом!

Микола Сом

Я живу на Оболоні.
Після віршів і пісень
У доземному поклоні
Починаю творчий день.

За дорученням домкому
Видаю «кукуруіку»!
Б'ю чолом собі самому
І (щосили!) двірнику.

Мчу із вудками щодуху
На заплаву до зорі
І ловлю на закидуху
Ота-а-кенні пічкурі!..

Переїняв я від народу
І від матері в селі
Добрий звичай (а не моду!) —
Уклоняйтесь до землі.

Як найшовся я у листі,
Під зеленим лопухом,
Бабі Христі у намисті
Бив (навпочіпки) чолом.

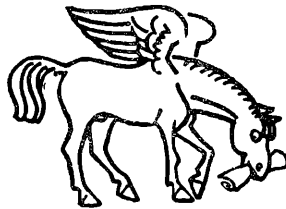
Другу — цигану Івану
І Пилипу з конопель,
Мушкетеру д'Артаньяну
(За уславлену дуель)!

Низько кланятися буду
В поті власного чола
Трудовому всьому люду,
Що воює проти зла.

А злодюгу-браконьєра
Так торохну я чолом,
Що, контужений, холера
Буде нявкати під столом!

Заявляю всьому люду:
Доки я — Микола Сом,
Б'ю й нещадно бити буду
Слабаків (отак!) чолом!

На Дніпрі, коло затоки,
Поміж містом і селом,
Хвацько взявшись у боки,
За письмовим за столом
Б'ю (навприсядки!) чолом!



БАЛАДА ПРО СВИНСТВО

Із невеселим, але повчальним кінцем

(Д. Молякевич)

Хоч настроївся я лірично
(Дамі Ліриці теж служу),
Та усе ж, либонь, сатирично
Отаке я вам розкажу.

Все неначеб ішло чудово...
До кав'ярні, як той казав,
Так би мовити, одне слово,
Я з колегою завітав.

Похвалився йому при тому:
Скрізь культура яка у нас.
Маю добру одну знайому,
Обслуговує — вищий клас!

Глядь — і справді,
у білім платті,
Наче фея та чарівна,
Відповідної, значить, статі...
Присяйбо, то таки ж вона!

Привітався здаля уклінно:
Мов, привіткі од землячка!
Чи не можна, мовляв, Галино,
Заморити нам черв'ячка?..

А на мигах далі тлумачу,
Так би мовити, тет-а-тет:
Нам би каву, та ще й гарячу,
Йї для порядочку — теж не вред

Грамів надцять — за ваше щастя,
Не зостанемося в боргу!..
А вона, побий його трясця,
Одвернулася — й ні гугу!

Посилав біотоки дурно.
Вже на мигах не ворожу,
А поштиво (та ще й культурно):
— Здоровенькі були! — кажу.

А вона — о гримаса долі! —
Блим очицями обома:
— Повилазило вам, чи що лі?!
Он читайте: «Местов нема!»

Е-е-е, подумав, діло хрінове!
Ніц не бендзе, як той казав,
Так би мовити, одне слово,
Вибачайте, пардон, мовляв...

Ось і добра тобі знайома!
А насправді ж— місця були!
Бо, як стало мені відомо,
Пустували аж три столи...

Потерпіли, таксать, невдачу.
І напрошується, бігме,
Любий друже ти мій, читачу,
Як то мовиться, резюме:

Коли стрінешся зі свинею,
Не кажи, що побачив фею!

РУБАЇ

(Д. Павличко)

1

Мені заповідав Омар Хайям,
Щоб рубаї komponував я сам.
Тобі, шановний критику, видніше,
А чи вони усі до шмиги нам!

2

У рубаях вигранюю слова:
Магічне два, помножене на два,
У наслідку є завжди чотири,
А рівно п'ять — ніколи не буває!

3

Для мене, віршаря Дмитра Павличка,
Точніська рима є: с м е р і ч к а—р і ч к а,
Та краще римуваннячко буває,
Коли зі мнов ще маєся Марічка...

4

В Стопчатові навчав мене газда:
Не коник славен, а його їзда.
Отож перед учинком гоноровим
Помисли, чи в Пегаса є вузда?

5

Фірдовсі пойняла печаль-журба:
Омарові Дмитро— рідня хіба?
Та пояснив Сааді правдомовен:
— Вони маститі мастаки об'а!

6

Қазав Беділю якось розумака,
Що в рубаях я сміливий рубака.
На те Беділь одвітував поштиво:
— Микола Сом— не гірший рубаяка!

7

Зі Львова й Бухари учителям
Привіт передавали і саям
Два газди мудромовні і славутні —
Омар Павличко і Дмитро Хайям.

8

Відтак благословлю свої труди:
Гіркий мій хліб, та сладосні плоди.
Якщо утямить хочеш незмислиме,
Читай Дмитра Павличка завсігди!



ДВА НАУМИ

(Н. Тихий)

З тих пір, як мене починала змагати задума
І щемом сповняла в предовгих гекзаметрах,
бач,—
В естві у моєму аж два співіснують Науми:
Що перший — повільний, а другий — квапний
підганяч.

Буває, прибуду зненацька додому з дороги,
Вагітний рядками, позбавлений будь-яких дум,
Й не можу ніяк розпочать свої творчі пологи...
— Роди достроково! — наказує другий Наум.

Висиджую строфи, порожньою думкою марю,
Пишу про корову, вівса їй поїсти даю,
Як він:— Повну шаньку повісь їй на шию,
скупарю,
Й чимдовше розтягуй дебелу поему свою!..

Вже втретє за ніч засинав над папером, бувало,
І знов прокидався долати писання нудне,
Як другий Наум за плечима гарикає:— Мало!..
Пиши до упаду! — чимдуж підганяє мене.

Все рідше тепер почина турбувати задума,
Даремно читач дожидає поему нудну.
Отак до сих пір через другого того Наума
Я в риму укакую, лямку ліричну тягну...

МОЯ ПІСЕНЬКА

(О. Забужко)

На обмілині засіли
Посеред води...
Білі вірші чи не білі —
Спробуй доведи!

Шепотять посеред ночі
Творчі голоси:
«Знов писать Забужко хоче
Навперекоси...

Щоб запитували потай,
Як проскоче в друк:
Чи вона Любов Голота,
А чи Римарук?

Щоб дитятко преманюне
Мовило:— Ще б пак!
Та вона ще переплюне
Лідію Кульбак!..»

Ах, допоки — перелоки,
Ой, це ще не все.
На обмілину затоки
Знов мене несе...

Хай Салига мислю двига,
Коментує всяк,—
Все одно писати буду
На в п е р е к о с я кі..

ІХАВ Я ПО ГРАВІЮ...

(В. Юхимович)

Іхав я по гравію
З дамочкою бравою,
Гнав свого Пегаса — «Москвича».
А вона всміхається,
Творчістю цікавиться,
Просить прочитати «Од Лукича...»

Наскрізною римою
Діалог підтримую,
Йї читаю лірику свою.
У витіюватуму
Темпі модератовім
Пісеньку «Журавку» видаю.

З усмішкою широкою
Гумор запузирюю,
Як і подобає Василю.
Пастирськими діями
Со святими дівами
«Іже херувімами» веселю...

А вона регочеться,
Видно, дуже хочеться
Ще прослухати й інтимну річ...
Бац!.. Із книголюбною,
З колесом і трубкою
У канаву збочую... Вечір. Ніч...

Добре, що на гравію
З дамочкою бравою
Трапилась аварія уві сні!
А не те — від Любоньки,
Рідної голубоньки,
Перепало б на горіхи, ой, мені!..

НА ПОЛІ БУРЯКОВОМУ

(Н. Гнатюк)

Додому так хотілося, до мами,
До долину й свербигузу в гаю...
І ось перед своїми земляками
На полі буряковому стою.

Читаю з книжки усього потроху:
Про чорнобривці карі на межі,
Про капустину, і стрючки гороху,
І свіже тісто в маминій діжі;

Про вітровіння й кашу гарбузову,
Русяву долю в чорноброві дні,
Про те, як пасла в тітки я корову
За квасолину в горщику на дні...

Та я докору тітоньці не кину.
Сидить вона он там, біля куми,
Либонь, свою спокутує провину,
Вмивається цукровими слізьми.

Читаю і хвилююся, пречиста,
Кигичу про макітру й рогачі.
О як мені вернутися із міста
І в мами прописатись на печі!..

Віршую далі, а сама дивлюся:
Вже й куховарка плаче поблизу,
І витира розвеснена бабуся
Напівсолодку прохану сльозу.

Та в мене і в самої, помічаю,
Сльоза сльозу цукрово побива.
А надовкіл, схвильована до краю,
Ридає вся бригада польова...

І я так само плачу мимоволі,
Щаслива зі сльозиною в очу,
Бо довела віршатами у полі
Я рідних односельців до плачу!..



РОЗМОВА З ПРЕДКОМ

Стою я в центрі свого родоводу.
Я іду просторами твоїми...

Петро Перебийніс

Мій предок бив по носі,
Дубасив жупани.
Його я поклик досі
Вчуваю з далини:

— То як ся маеш, Петре?
Після минулих бід
Не перевівся Пере...
Ще ...бийносів наш рід?

— Та всі живі й здорові...
— А в тебе що чутно?
— Утверджую у слові
Козацьке імено!

— Святее робиш діло,
Низенько б'ю чолом!
Подейкують, уміло
Орудуеш пером?

— Стараюся по змозі,
З бандурою в ладу.
Постійно у дорозі
Стою або іду.

У центрі родоводу
З годину постою,
І знов до небозводу
Верстаю путь свою.

Калину привітаю,
Дніпром заприсягну
І далі вирушаю
По творчому лану.

Затим прийму уколи
У ноги від стерні
І знов на видноколи
Гряду по крутизні.

Удосвіта загляну
У рідну Слободу,
Воздам краянам шану
І далі пішки йду.

На березі Мурашки
Вклонюся лопуху,
Зітхну по ньому важко
Й рушаю по шляху.

Заграю на сопілку,
Калинову дуду
Й на вибори у Спілку
Прискорюю ходу...

Бухикає прародич
Із сивої п'тьми:
— Багато, Петре, ходиш,
Посидів би з людьми!..

ТРИПТИХ ПРО ВЕСІЛЛЯ

Село мое, мов писанка...
Джмелі над квітами гудуть.
В щасливім Поділлі
Справляють весілля!

Кирило Курашкевич

I

Село прегарне на Поділлі,
Неначе писанка, село...
В зелених вербах поросло,
А ген — шосе й черешні білі,
Тополі зводяться довкола,
А на горі — середня школа,
Неначе диво. А довкруг —
Пливе собі Південний Буг...

II

Село розлоге на Поділлі.
Сміються солов'ї на гіллі,
Джмелі над вишнями гудуть...
А до Кирила люди йдуть
І пісні прядуть,
Все обійстя картузиться.
Йдуть у два ряди
І баби й діди,—
Стоголоситься вулиця.
Услід— жених із молодою
Ступає певною ходою.
Коса до пояса звиса.
Лунає здравиці яса!
А на столах — всього, нівроку,
Духмяний мед, бокали соку,
І калачі, і коровай,

І чехохбілі, й девалляй...—
Сиди і весело гуляй!
Прийшли діди й бабусі сиві,
Дружки і подруги щасливі.
Де молодий і молода—
Оксен днювалить, тамада.
Сидять Федора і Килина,
Степан, Явдоха і Галина,
Сільський філософ дід Олекса
Рубає свіжого біфштекса.
Довкола гомін, жарти, сміх,—
І чаю випити не гріх!..
Про бабські справи в одкровенні
Горпина править теревені.
У епіцентрі — сам Кирило,
Віршових триптихів мірило,
Серед присутніх без упину
Хоралить вірші про Горпину.
Врочисто дядько Никодим
Гукає «гірко!» молодим.

III

Над Бугом тихе надвечір'я.
Усе музичиться подвір'я.
Нема Кирилові спочину,
Своє хоралить без упину:
— Розгубив думки на бруку,
Не звезу їх до ладу.
Хапонує на скору руку
«Пізне яблуко» в саду,
Чи мое — не доведу..
Ой гук, мати, гук,
Зелений розмаю.
Без ніяких творчих мук
Мислі позбираю,—

Аби швидше із рук
Та потрапило в друк!..

Весілля напнуто вітрила.
А що ж воно ще за дива?
То в Курашкевича Кирила
Виходить заміж ланкова...



НІЯК СЕБЕ НЕ ЗУПИНЮ

Рука поквалпно пише, пише,
Згадавши всі, що є, слова.

Вадим Крищенко

Давно, шановний мій читачу,
Хотів признатися тобі,
Що кожен день чорнило трачу
І вже не радий сам собі.

Бува, постою над водою
Або присяду на пеньок,
Як над моєю головою
Кишить великий рій думок.

Нюхну соснової живиці,
Сьорбну студеної води,
Як від невтомної правиці
Рядків лишаються сліди.

Під кленом сяду ненароком
Або приляжу в ковилі,
Як я одразу лівим боком
Уже римуюсь до землі.

Шкребуться задуми, як миші,
Гуде порожня голова.
Рука поквалпно пише й пише,
Згадавши всі, що є, слова.

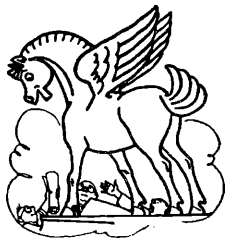
Себе не можу зупинити!
Збиваю задум набакир,
А слово, розумом налите,
Само лягає на папір...

Уже й лягати зарікався,
Стулявся навіть у кулак
І сам од себе я ховався,—
Не можу стриматись ніяк.

Лише на мить заплющу очі,
Як знов либоняться мені
Цупкі епітети щоночі,
Округлі строфи прибутні.

У голові булькочуть рими,
І сниться-видиться, на гріх,
Що я куплетами своїми
Частую критиків своїх.

У гості кличуть рідні луки,
Урочий шепіт бур'яну...
Держіте всі мене за руки,
Бо вірша нового утну!..



ПОДЯКА

Моїм терплячим читачам...
Спасибі за увагу!

Валентин Лагода

Батькам і родичам усім
Засвідчую повагу!
В капусті баба й дід Охрім
Найшли мене колись малим...
Спасибі за увагу!

Хрестив мене п'яненко́ий піп,
Допивши з бочки брагу.
Линув на мене він окріп,
Щоб я сатириком окріп...
Спасибі за увагу!

Над ювілярами всіма
Я маю перевагу.
Мене за гумор не дарма
Тепер Мушкетик обійма...
Спасибі за увагу!

Читав я вірша без води
Про дідуся-стилягу.
Тепер од мене всі діди
Шарахаються — хто куди...
Спасибі за увагу!

Отак я, друзі, і пишу,
Перо держу, мов шпагу.
Але найбільше тим грішу,
Що сам себе не розсмішу...
Спасибі за увагу!..

З КОЛИСКОВИМИ ВАС!

КОЛИСКОВА БЕРЕСТКОВА

(П. Усенко)

Спи, засни, малий синок,
Б'ються кібці в бересток.

Б'ються кібці в бересток,
Мостять гнізда для діток.

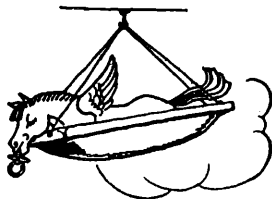
Спи, засни, малий синок.
Липень. Спека. Холодок.

Б'ються кібці в бересток,
То в калину, то в дубок.

Спи, засни, малий синок.
Молодий росте лісок.

Б'ються кібці в бересток...
І так далі, мій синок!

1960



КОЛИСКОВА ПІДРОСТКОВА

(М. Пригара)

Стоїть ялинка у цяцьках ясна,
Навкіл зима і мутна, і квасна.
Буде із сонцем змішана блакить,
Уранці місто буде червонить...

Закрий очки, мій спадкоємний спадок,
Є в домі, баю-бай, чорнило і достаток.
Про користь олівців і гумових резинок
Мене друкує з року в рік «Барвінок».

Підросточку, для тебе коліскову
Ладенна я писати знову й знову!..

1960



ПАРНИКОВА КОЛИСКОВА

(М. Сингаївський)

Спи, мій ровеснику,
люлечки-люлі.
Всі читачі
полягали спатулі.
Доста усі
колискові я знаю,
Ще парникову
тобі проспівую.

Часто я думаю
сам над собою,
Часто киваю
собі головою,
Часто вітаюся
сам із собою,
Часто рядки
розбавляю водою...

Спать полягали,
ровеснику, нині —
І материнка,
і проліски сині,
Біла ромашка,
зелен травиця,
Жито, й пшениця,
і всяка пашниця,
І печериця,
і сочевиця,
Морква й капуста,
горох і квасоля,
І цибулина,
і бараболя,

І качани,
 й гарбузи у Шатрищі,
І на городі,
 і на горищі.

Хай начувається
 мій нігілістик,—
Ще не кінчається
 довгий цей список!..

Люлі-люлюсі,
 сонна зажуро,
Спатки давно
 полягала автура.
Час і тобі вже
 теж засинати...
Буду з автурою
 я уставати,
Диптихи-триптихи
 знову клепати,
Буду я взавтра
 тобі їх читати,
Над головою
 тобі колисати...

Спи, перевеснику,
 спи-заснай,
Баю-бай-бай...

КОЛИСКОВА АНТИАЛКОГОЛЬНА

знов-таки про щось та ще про дещо

(Д. Молякевич)

Люлечки-люлі, малі перченята,
Слухайте завше і маму, і тата...
Склав колискову і я для малечі,
Тож проспівую її вам, до речі...

Дехто впадає, сказати б, у свинство —
На самоплив полишає дитинство.
А щоб, таксать, не ходити далеко,
Я проспівую хоч би отаке-то:

Значиться, діло було у суботу.
Рівно о шостій скінчив я роботу,
Ну і, звичайно, скажу по секрету,
Я ненароком зайшов до буфету —
Випити кави свіженької, може...
А щоб тієї... та що ви?! — крий боже!

Раджу і вам, дорогі наші діти,
Зілля хмільного ніколи не пити.
(Хай почитають вам тато і мама
Те, що писав я про п'яного Хама!)

Значить, як вам я сказав по секрету,
Випити кави зайшов до буфету.
Глядь — коло бочки мале і сопливе
Цмулить, аж крекче, нахильці пиво.

Далі в одного п'яндиги питає:
— Дядьку, у вас закурити немає? —
Той озивається тоном гундосим:
— Ще ж молоко не обсохло під носом!..

Кирпу задерла проноза соплива:
— То на губах я не витер ще пива...—
Дядько по спині сопливого ляска:
— Ну, коли так, то закурюй, будь ласка...

От вам, таксать, дошкільне виховання!
Ще не на рівні це, браття, питання,
Є ще багато подібного бруду...
Ну та, либонь, закруглятися буду.
Ви ж, дорогенькі синочки і доні,
Пийте побільше не пива, а моні!..

Люлечки-люлі, мої перченята!
Слухайте завше і маму, і тата.
Слухать не вадить і дядечка Миті.
Хай же вам добре живеться на світі!
Довгого віку вам, доброго щастя!
А щодо пива — нехай йому трясця!..



КОЛИБЕЛЬНА

(П. Глазовий)

Спи-засни, мій дорогуша,
Ша, родная детка!
Вже чалапає надворі
Баба-аглаєдка.

Шкутильгає, ненормальна,
Пізно возле тину,
Забирає малих крошок
У свою торбину.

Ти ж, малютка, не волнуйся,
Держи хвіст трубою,
А я буду розправляться
З Бабою Ягою.

Тільки я вблизі увіжу
Чокнуту бабулю —
Моментально під носяру
Тицьну з маком дулю.

А як дуля не pomoже —
Перейду в атаку:
Розвернуся і щосили
Зацідю в мордяку!

Як почне сопротівляться —
У пику заїду
І нічого не оставлю
Од внешнего виду.

А як часом промахнуся,
В пику не ударю,—
Непосредственно старухе
Наверну у харю!

А як буде огризатися —
Пережду хвилину,
Розженуся й головою
У пузяку двину!

Як вона, умалішонна,
Двинеться навстречу —
Сокрушительним ударом
Кумпол ізувечу!

Так живою не оставлю,
Призову к ответу
Й бистро зделаю із неї
Одбивну котлету...

Як іще поворухнеться —
Розірву їй пупа,
Превращу каргу нещасну
В неживого трупа!..

Не укроїться нікуди
Од удара-жеста,
Не zostавлю після неї
І мокрого места!

І сказала дорогуша:
— Ша, кінчай співанку,
Бо я з хохмами твоїми
Не засну до ранку...

КОЛИСКОВА ТРУБОПРОКАТНА

(П. Біба)

Спи, дорогий нащадку,
Слухай трубопрокатку.

Спатки лягли машиністи,
Техніки, мотористи,
Вчені і лікарі.
Сниться їм славне місто
Нікополь —
на Дніпрі!

Судна на морі ширяють.
А дітки про те й не знають,
Що голкою проти хвороби
Лікар уколи робить...

Треба, дитинко, знати:
Теж із мого прокату!

Слухай же, мій нащадку,
Пісню-трубопрокатку.
Читачам,
слухачам
і тобі —
Буде всім по трубі!

КОЛИСКОВА ПРОГРАМОВА

(Прийнята на секції дитячої
літератури СПУ)

Спіть, щасливі і раді,—
Ходить сон-дідуган.
Ваші тьоті і дяді
Обговорюють план.

На книжковому ринку
Буде все, малюки:
Іваненко в «Барвінку»
Надрукує казки.

Всі по творчому внеску
Занесемо у план.
Нову казку на п'єску
Переробить Шиян.

Окрім того усього,
Пише він для кіно.
Про Телесика в нього
Є сценарій давно.

Та й Пригара, до речі,
Не лишиться в боргу:
Завіршує малечі
Про Бабусю Ягу.

Компанієць поемку
Скомпонує за день.
Принесе в оберемку
Кульська в'язку пісень.

Скажем Віктору Каві,
Той напише про все,
Оповідки цікаві
Дітлахам принесе.

Як бувало й раніше,
Читачам молодим
Збірку віршів напише
Скомаровський Вадим.

Не печальтеся все,
Тут немає оман.
Ми усе зафіксуєм
І поставимо в план!

1978



СПОКУТА

Я блукав пляями влітку,
Там навкіл — зело зелене,
Поламав ліщини вітку...
Киньте каменем у мене!

А. Патрус-Карпатський

Обходив я все до краю
Закарпаття сьогодніне.
За провини всі, що маю,
Киньте каменем у мене!

У Теремлі, коло броду,
Жабеня убив смиренне,
Сколотив у Тисі воду...
Киньте каменем у мене!

У мукачівській пивниці
Мед-вино хилив черлене,
Трембітав до молодиці...
Киньте каменем у мене!

У кав'ярні пив мадеру,
Їв печене і варене,
Зіпсував там атмосферу...
Киньте каменем у мене!

Хтось підписував до друку
Віршення мое зелене...
Хай і в нього каменяку
Теж пожбурять, як у мене!

1982

ОСВІДЧЕННЯ

Як ворог у степу було бомбив нас...
Я шепотів поетів любі строфи —
І смерть страшною не була мені.

Знову діжка, знов звичайна бочка
Всю уяву збурила мою...

Абрам Кацнельсон

А все ж я хочу пояснить вам трохи:
Як нас бомбили на отій війні,
Я шепотів поетів любі строфи —
І смерть страшною не була мені.

Коли ж ішли заброди ув атаку,
Про «Діжку» я свою читав рядки,
І фріци аж за Одер з переляку
Од мене утікали навпрошки...

Хай критик не розмахує люшнею
І на осонні не карта мене,
Бо, як торохну «Діжкою» своєю,
То й він, як фріц, од мене дремене!..

1982

МАСТИТІ МАСТАКИ

Інтерв'ю

Пиши хоч саяк, хоч так...
Бо він в поезії мастак.

Євмен Доломан

- Скажіть, Євмене, ви мені:
Є мастаки у нас чи ні?
- Спільчанські всі керівники
Давно відомі мастаки...
- А як Боженко Анатоль?
- Також маститу грає роль.
- А як поет Василь Діденко?
- Та мастакує помаленьку...
- А Дрок— якої думки ви?
- Мастак із ніг до голови!
- Що передать Петрові Бібі?
- За те, що він мастак,— спасибі!
- А як Віталій Коротіч?
- Той мастакує день і ніч!..
- А гуморист Юрко Кругляк?
- Замастакований мастак.
- Ну, а Луценко наш Дмитро?
- Мастите має він перо...
- А критик як Дмитро Шлапак?
- Давно закінчений мастак.

— Виходить: гоп а чи чуки —
То всі маститі мастаки?..

— Еге, скажи, що він слабак,
То, знаєш, визвіриться як?
Та ще й навішає собак...—
Тож Ющенку сказав я так:
— І ти мастак, і я мастак!



ПУШКІНАНА

Літжарт



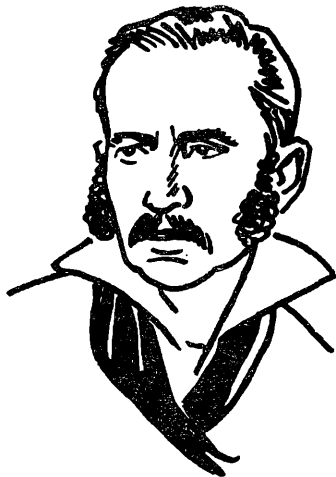
*Румяный критик мой, насмешник толстопузый,
Готовый век трунить над нашей томной музой,
Поди-ка ты сюда, присядь-ка ты со мной,
Попробуй, сладим ли с проклятою хандрой?*

*Чи не так переклали б ці рядки
О. Пушкіна на українську мову наші поети:*



МИКОЛА БАЖАН

Дебелий критику, гульвіса і сновида,
До музи цілий вік у тебе зненавида.
Громохко йди на спит, налиймо поставець,
Та й будемо хандрі зрікати рішенець!



ІВАН ВИРГАН

Гладкенький критику, кепкун червонопикий,
Ти з музи не шкилюй, з поетом не гарикай!
Ходи лишень сюди, сідай, хай тобі грець,
Ачей ти до хандри удатний молодець?



САВА ГОЛОВАНІВСЬКИЙ

Споборнику чеснот, насмішливий чудію,
Я із дитячих літ над римою коптію.
Тож підтюпцем біжи до мене, далєбі,
Відчуй хоч раз мою зануду у собі!



ІВАН ДРАЧ

Судисвіте лихий із усмішкою злою,
Охочий жити вік з ліричного надою,
Спонтанно йди сюди на досвітки нудні:
Чи перса у кози пікасно-наливні?



СТАНІСЛАВ ЗІНЧУК

Огудний критику, насмішко череватий,
Із музи красної доволі кепкувати!
У прихисток хандри ходімо назадгузь,
Та й будемо в словах відшукувати глузд...



МАРК ЗІСМАН

З рум'яном на щоці, із животом — огрядний,
Ладен трунити ти так само музі складній,
Крокни навскік к кріслі і сядь об цім разі,—
Чи забурчить хандра у тебе у пузі?



ВІТАЛІЙ КОРОТИЧ

Став, критику, тебе за те я поважати,
Що вірші ти мої навчився цитувати.
Але тобі давно дізнатися пора,
Чого так у мені вовтузиться хандра!



ДМИТРО ЛУЦЕНКО

Чудесний критику і добросердий брате,
Щедотно осява мене твоя цитата
І лисина твоя, мов сонечко ясне...
Отож не поскупись і похвали мене!



АНДРІЙ МАЛИШКО

Суремний критику із пузом червільковим,
Ти не нашіптуй нам антипартійним словом.
Даремно не хандри і свій покинь дрючок,
З трибуни заспівай мені про рушничок!



ТЕРЕНЬ МАСЕНКО

Нещирий критику, розумно й принципово
Повинен цінувать моє 'ти кожне слово.
Приходь до мене в дім на каву і на чай
І, як Панас Лисюк, мої книжки вивчай!



ПАВЛО МОВЧАН

Поцінувачу мій, глузію голопузій,
Хизливо не ганьбуй осмутненої музи.
Відсебіч до мого заглуздя возійди
Та й будемо чамрїть з віршовної нуди.



СТЕПАН ОЛІЙНИК

Пузатий критику, товаришу Бурмило,
Із настроєм, видать, у вас неважне діло.
Ну що ж, за витівки і за ненастя ваші
Усицати вам слід березової каші.



ЛЕОНІД ПЕРВОМАЙСЬКИЙ

Рожевий критик мій, товаришу глузливий,
Хоч знаю, що до муз не надто ти зичливий,
Але прихось сюди, без тебе не засну,—
Чи ж вдвох поборемо занудність навісну?



ГРИГОРІЙ ПЛОТКІН

Давно з тобою ми слугуєм Мельпомені,
І любимо її не гірше, ніж пельмені.
І як би ти мене за п'єси не картав,
Хандрити все одно не маю я підстав.



МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

Здужалий критику, і хтиво, і засміло
Над музою ти вік неправе чиниш діло.
Ходи тепер сюди, кинь пустоші старі:
Чи ж раду ми дамо докучливій хандрі?



ВОЛОДИМИР СОСЮРА

Смуглявий критику, людино ти пузата,
Для тебе не Ёдем поезія крилата.
Ану іди сюди, мій хлоню золотий,
Зажуру голубу поезії розвій...



МИКОЛА ТЕРЕЩЕНКО

О зайдо-критику, насмішнику злостивий,
Не хочеш ти служити камені вередливій.
Мерщій ходи сюди, сідай отут як стій,—
Чи ж запобігнемо хандрі лихій отій?..



ПАВЛО ТИЧИНА

Е-е-е, критику, читав... То, знаєте, даремно
На нашу музу так... Але ж і поіменно
Згадати молодь слід. Еж сила життяна,
А не хандра у нас поетові дана!



МИКОЛА УПЕНИК

Сердитий критику, рум'яний власник пуза,
Тобі не до смаку моя шахтарська муза.
Якщо вже здібний ти, ставай біля копра
І видавай хандру без мене на-гора!



ПАВЛО УСЕНКО

Мій критику глузлив, пузат і невблаганен,
Не треба цілий вік підтрунювать над нами.
Заходь до мене ти і біля мене сядь,
Попробуй, чи нудьга у мене в музи вся?..



ОЛЕКСА ЮЩЕНКО

Проклятий критику, скотино товстопуза,
Від тебе вже давно страждає наша муза.
Що, кажеш, захандрив? Поставити сто грам?
Нема дурних, браток, я краще вип'ю сам!..

1954—1982

ЕХЕГИ MONUMENTUM

(О. Новицький)

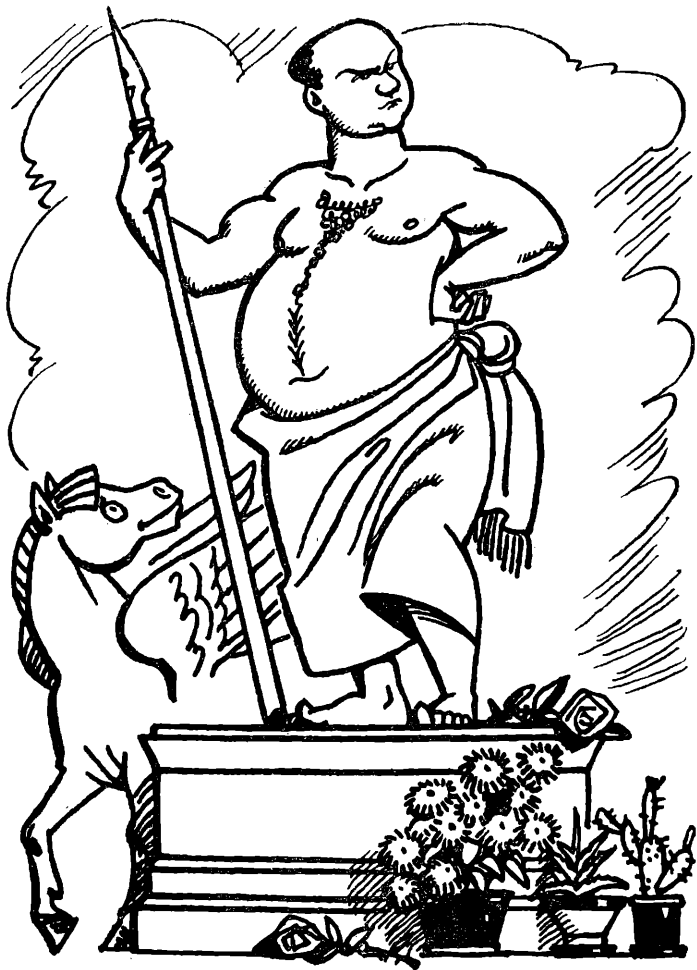
Я пам'ятник собі поставив у Самгорі,
Хай відає про те всяк суший мій читач.
Горять на нім рядки правдиві і суворі:
«Поет. Пісняр. Перекладач».

Транслююсь я тепер уже на довгій хвилі,
І до Кавказьких гір та пісня доліта.
І слухає мене Сандро Шаншіашвілі
Із Борулавою Хута.

Сааді заповів мені довічну славу,
Абдулькадир Беділь — посмертно гонорар.
І Райніс, і Наджмі пишаються по праву,
І Леонідзе, й Міршакар.

Вклоняються мені ашуги і акини,
Кочевський і Бажан, Будницька і Лукаш,
Литовці, й латиші, і ести, і грузини,
Башкир, татарин і чуваш.

І доки будуть жить шаїрі і газелі,
Згучатиме кобиз, і саламурі, й саз —
Над книгами братів у київській оселі
Творити буду я намаз...



НА УГРІВКУ

(П. Мовчан)

Я пам'ятник собі злопатив на угрівку.
На белебні думок окремішньо стою.
За скоєні діла чорти у шабашівку
Мордують грішну плоть мою.

Плекав я відсебіч свою химерну музу,
Щербатим віршаком морочив письмаків.
Кому хочаще, хай шукає думоглузду
В продухвині моїх рядків!

Розцямрював свого округленого рота,
З нічого у ніщо переливав суття,
Якого я і сам, задивлений в ніщоту,
Не можу впетрать до пуття.

Носив вопрісний знак у себе за щокою,
Махтумкулі я свій підказував рядок,
Потомку на озов полишив під стопою
Смугові прочовги думок.

Блажен, хто пробува зі мною в позачасі
І над моїм рядком потилицю лама.
Грядущі Мовчани на новім викрутасі
За мною підуть мовчком!

ПРИЧАСТИ МЕНЕ, ДНІПРЕ...

Ти даруй, якщо нині я знов надіп'ю
З твого келиха радості й болю...
Очеретом шумлять мої думи...

Григорій Коваль

Сутеніє... Синіє... Регоче: ки-ги-и...
Кондубаситься... Кряче в негоду...
Знов я, Дніпре, прийшов на твої береги
З твого келиха випити воду.

Помагаєш еси мені, батьку, завжди,
Причасти ж мене знову, козаче!..
Тільки нахильці вип'ю твоєї води —
Каламариться легше неначе...

Полонезяться птиці й зелені гаї,
Вітровіється сутністю з лісу.
Хочу я очеретяні думи свої
Заклечати у планах «Радпису» *.

Кумував я із арфою тижнів зо два
В деркача одного і синиці.
Але там не було ні краплини питва,
Ані грама тії росяниці...

Сутеніє... Синіє... Регоче: ки-ги-и...
Кондубаситься... Триптихом кряче...
Знов я, Дніпре, прийшов на твої береги,
Влий води в мої вірші добряче!..

* Видавництво «Радянський письменник».

ПРОЦЕДУРА

Я краще тут, на килимі пухнастім,
Інтелігентську поборовши лінь,
Візьму та покачаюся від щастя,
Неначе з воза випражений кінь...

Дмитро Куровський

Поет, селяк... Із творчого узвозу,
Як доброго, баского гриваня,
Мене все більше тягне до обозу
І косяка лошачого щодня.

А що, як розсупонити ботинки
І голяка, погожої весни,
Через кілки, тини і перетинки
Податися до берега Десни?..

Шумить лірично зеленоверхів'я,
Регочеться лоша... Ану, ану!
Ачей, представникові поголів'я
До водопою стежку перетну!

Але не буду бавитися здуру,
Бо ще огріє копитом навскач,
І... прощавай тоді література
І масовий вимогливий читач...

Я краще тут віддам шанобу музи:
На килимі пухнастім споришу
Візьму і покачаюся на пузі
І дану процедуру опишу.

Переборю інтелігентську втому
І, читачу своєму на біду,
Не буду повертатися додому,
А з віршем до редакції піду...

ВЕСНЯНЕ

Ставки в долинах засиніли,
Заграли хвилі ясноводі...
А голос трактора лунає,
Хвилює, радує, туркоче.

Валерія Гуртовенко

Ставки в долинах засиніли,
А голос трактора туркоче,
Ворони в вирій полетіли...
Пишу про все я вам охоче.

Спішать у поле агрономи,
На полюсі скресає крига.
Крапки проставлюю і коми,
А в серці — лірики відлига.

Давно напровесні доспіли
Янтарні груші соковиті,
В степах жита одполовіли,
Читальні всі давно відкриті.

Десь гонорар мені належить
За вірші, вміщені в журналі.
Була колись лірична нежить,
А нині коклюш і так далі.

Про це засвідчують тополі,
Даю своє художнє слово.
От і стомилася, доволі...
Весна оспівана чудово!

КИЄВУ

Як мені про тебе не співати...
Йду і бачу — велетенські крани,
Нині школи вирости — краса!

Дмитро Луценко

Як мені про тебе не співати
І твої не славити діла?!
Вам, залізні крани і домкрати,
Від душі повага і хвала!

Йду і бачу — київські бульвари,
Ними юнь крокує молода.
Хай живуть широкі тротуари,
Хай живе газувана вода!

Розквітай, моя столице мила,
Честь і слава течії Дніпра!
Хай живе Аскольдова могила!
Хай живе Батієва гора!

Знов іду до стадіону прямо.
Нині школи вирости — краса!
Кутового забива «Динамо»,
«Не шуми, калинонько...» А-с-с-а!

Чую — пісня лине солов'їна,
Ми її у серці несемо.
Хай живе «Музична Україна»!
Хай живуть Луценко і Шамо!

Розквітай, моя столице-мати,
Біля стародавнього Дніпра!
Як мені про тебе не співати?!
Києву чудовому — ур-р-р-а!!!

КОЛИ МЕНІ ЗАБРАКНЕ ЗЛЕТУ...

Коли мені забракне втіхи
І стане сум до себе звать,
Я відшукаю скверик тихий,
Де будуть пиво продавать.

Іван Білий

Коли мені забракне злету
І рими в голову не йдуть,
Я поспішаю до буфету,
Де пиво з бочки продають.

Хильну там кухлів скільки треба,
Відтак дивитися почну,
Як відлітають ген край неба
Качки і гуси вдалину.

Позаздрю я пернатій зграї,
І так забагнеться мені
Летить за дальні небокраї
У голубій височині...

Та я позбудуся спокуси:
Дорога в ірій не близька.
Я полетів би з вами, гуси,
Так бочка пива не пуска!..

1982

БІЛЯ ПРИЧАЛУ ПОЕЗІЇ

Монолог одного лірика

Ізнов, ізнов, ізнов, ізнов,
Неначе, наче, наче
Немов, немов, немов, немов
Віршую я, читачу.

Привіт вам, села і міста,
Що в пісні щільно стали!
Саратов і Алма-Ата,
Херсон,
 Ростов
 і Таллін,
Ромни,
 Полтава,
 Кривий Ріг,
Хоружівка
 і Клязьма,
Дніпропетровськ,
 Мішурин Ріг,
Баку,
 Орел
 і В'язьма,
Чимкент,
 Хабаровськ
 і Ростов *,
Оріхів,
 Мелітополь,
Молочне
 і Полтава знов,
Ізюм
 і Севастополь,

* Тут — Ростов Ярославської області.

Каховка,
Суми,
древній Львів,
Поділля і Карпати...
О, як би, як би я хотів
Усе заримувати!

Чого ж то критик напада?
Хіба вся географія?
У віршах справді є вода
Й частково — біографія.

Привіт, привіт, привіт, привіт!
Доклав свого уміння...
А ти, читачу, сотні літ
Читай мої творіння!..



ЗАПОЛЯР'Я

З монологу поета Подорожка
в зоні вічної мерзлоти *

Тут
 все не так...
 Пливуть
 важкі
 крижини,
Здіймається
 над
 урвищем
 сосна.
Де у тайзі
 губився
 слід
 людини,
Тепер
 сіяє
 лампочка
 ясна.
Удалині
 біліють
 апатити,
Карелії
 здіймаються
 ліси.
Обабіч
 піднялись
 граніту
 плити,
Ведмедів білих
 чути
 голоси.

* Написано разом з Я. Шпортою.

З одним із них
я стрівся,
наче з другом,
Мохнату лапу
він
мені
подав.
Тут, за холодним
за Полярним
кругом
Свої чу-
до-
ві
вірші
я
писав.
Епітети
з'являлись
неприродні
Про заметілі
невмолиму
лють.
Були
такі
поезії
холодні,
Що від морозу
замерзала
ртуть.
Архангельськ,
Мурманськ
і Двіна Північна,
Кукісвумчоррі,
там, де путь
лягла...

Уся,
уся
мерзлота
віковічна
В мої рядки
під риму
перейшла...
Я з'їв там
хліба
братнього
не кришку,
Під голову
стелив
гагарин
пух.
Коли
читать
мою
ти будеш
книжку,
Обов'язково
одягай
кожух!



А У МЕНЕ Є СЕСТРИЧКА...

(За М. Стельмахом)

А у мене є сестричка,
Непогана в неї звичка:
Як лягаємо ми спати,
Просить книжечку читати.

Я читаю вірш Забіли,
А вона кричить щосили.

Я читаю книжку Бойка,
А сестричка ойойойка.

Я кажу:— Це вірш «Лелека»,—
А вона:— Не хоцу, бека...

Я читаю їй Нестайка,
А сестричка аяяйка.

Я — Григорія Кулеби,
А вона:— Вже хоцу беби...

Я читаю Мовчана —
І сестричка засина...

1980

НЕ ДОРІКАЙ...

Не дорікай за те мені,
Що все у світлих барвах бачу...
Євмен Доломан

Не дорікай за те мені,
Що геть усе, мовляв, я бачу.
Ось я задам тобі задачу,
Йй-богу, вправи не трудні.

То скільки буде два плюс два?
Еге, задумався? Чотири!
А як римуються слова?
Довіра — ліра — сіра — шкіра!..

Он розкопали котлован,
І хоч не видно ще героїв,
А я про них уже роман
На десять аркушів закроїв!

Он зацвірінькав горобець
І гордо сів на телевишку.
А я націлив олівець,
Нову започаткую книжку.

Зажебонів оно ручай,—
Я теж писатиму про нього,
А прочитаєш — після того
Не дорікай, не дорікай...

1980

ПОМСТА

Цілий вік я сосною вистою,
А не дамся твоїм рукам.

Тамара Коломієць

1

Запам'ятай: твоя у тім вина,
Що в мене посивіла волосина.
Хоч поки що вона одна-єдина,
Запам'ятай: твоя у тім вина.
Віднині я для тебе не дружина,
А у бору зеленому сосна...

Запам'ятай: твоя у тім вина,
Що в мене посивіла волосина.

2

Допоки я стоятиму в бору
Смолистою колючою сосною,
Іжачити на тебе буду хвою,
Допоки я стоятиму в бору.
Зачепиш — поквітаюся з тобою
За волосини сивої журу.

Допоки я стоятиму в бору
Смолистою колючою сосною.

А займеш — не прощу тобі вину:
Я шпичаками виштрикаю очі
І, триптихи складаючи урочі,
Ніколи не прощатиму вину.
За скоєну наругу дні і ночі
Читай мою «Осіньню борозну»...

За волосини ранню сивину
Я шпичаками виштрикаю очі!..



СТОВБИЧУ В ОДНИНІ...

(Б. Нечерда)

З одвереснілих днів
В Одесі на базарі
Стовбичу між рядів
В одному екземплярі.

Десь галаси об'яв...
Немов за бузиною,
Із вечора зайняв
Я чергу за собою.

Стовбичу в однині:
Можливо, просто неба
Одному з читунів
Автограф дати треба...

Дивлюся — звіддала
Генносенко Гаврило
Рукою затуля
Банальнуювате рило.

Та біля рундука —
О, книготоргу змова! —
Вже Текля слобідська
Шикуюється до слова!

Балачку їй тонку
Сную на веретені:
— Ще книжечку таку
Не хочете од мене?..

Вона ж мені кивок,
Мов глека на капусту:
— Після твоїх книжок
Мені у лобі пусто!

Поки що — бузина
Із дядьком вірші пише.
Поки що — чорті й зна...
Не Нечерда — поки що.



ГУРТИ ОВЕЦЬ

Мої оселі, мій завод,
Мої гурти овець...
Всім володіє мій народ,
І я — його співець.
Микола Терещенко

- Що бачу я із висоти?
- Овець гурти.
- Кого погнали навпростець?
- Гурти овець.

- А хто блукає без мети?
- Овець гурти.
- Хто витолочує чебрець?
- Гурти овець.

- Хто бекає до хрипоті?
- Овець гурти.
- А хто буруб'яшків творець?
- Гурти овець.

- Кого нам треба стерегти?
- Овець гурти.
- Що я прославив як співець?
- Гурти овець.

- А хто регочеться, пробач?
- Та все'читаєч...
- От бач!..

РОЗДУМ

(М. Упеник)

Не заздрю поетові-другу,
Що вірші склада нашвидку
І риму, бліду й недолугу,
Вживає у власнім рядку.

Для мене, донецького сина,
Існує лиш рима тверда:
«Тварина» — «вітрина» — «доктрина»,
«Балда» — «середка» — «борода».

Шукаючи влучної рими
До вірша «Хвала трударю»,
Я пачку викурюю «Прими»
І рідні «Шахтарські» курю.

Тому без пустих витребеньок
Засвідчую вам неدارма:
За рими: «Упеник» — «вареник»
Найкращої в світі нема.

Почав я писати в Донбасі
Й до слів: «чудеса» — «небеса»
Тримаю постійно в запасі
Істівну лише — «ковбаса»...

Її для успішної праці
І щастя нових авторів
Позичити можу Кульбаці,
І будь, дорогуша, здоров!

ЛЮБОВ ЗА ТЕРИКОНАМИ

Ходять парою дружно
Мимо балок, шляхів.
...Ген пішло собі двоє
За крутий терикон...
Валентина Ткаченко

Закохались обоє —
Хто серця розведе?
Тільки вийшов з забою —
На побачення йде.

Вітер грає на дроті
Телеграфних стовпів,
А кохана — навпроти...
Шахтарчук остовпів.

Каже дівчина: «Друже,
Наяву це чи сон?
Я люблю тебе дуже,
Як вантажний вагон...»

Він промовив: «Кохана,
Честь тобі і хвала.
Сто процентів до плану
Ти сьогодні дала!

Все ішло по порядку,
Браку зовсім нема.
Сам начшахти відкатку
Похвалив недарма.

Наша техніка — сила,
Не змовкає й на мить.
Зобов'язуюсь, мила,
Понад норму любить!..»

...В нього — постать героя,
В неї — новий капрон...
І пішло собі двоє
За крутий терикон.

1960



НА БАШТАНІ

...І лежать, лежать отарами
Кавуни між огудинь.

Микола Рудь

Баштанáми онімілими
Пролягає творча путь.
Тут із віршами доспілими
Виступатиму я — Рудь.

Ген епітети над хмарами
Пропливають з далини
І лежать, лежать отарами
Серед степу кавуни.

Ходову городню лірику
Я пишу з юнацьких літ:
Діду-сторожеві Кирику
Я складаю творчий звіт.

Кирик слухає не кожного,
Неабиякий мастак:
До епітета художнього
Особливий має смак.

Я стою й чекаю вироку...
Дід вагається й не зна,
Чи давать мені за лірику
На дорогу кавуна?..

МАЛЕНЬКІЙ ОРИСІ

(В. Сосюра)

День сконав на зорянім багнеті,
А Оріся, внучечка мала,
Мовила сьогодні вперше «кеті»,
І до мене знову підійшла.

У вікні зоря, немов розплата...
Мрії, мрії, спогади, мов сон,—
Наче ми, замурані хлоп'ята,
По солодкий ліземо пасльон...

А на серці соняшна скорбота,
З нагаями буржуйі страшні...
О моя далека Третя Рота,
Більше не повернуться ті дні!

Вірне серце, більше не журися,
Вже буржуйі онучку не поб'є!
І сидить із кетею Оріся,
Золоте продовження моє...

ТВОРЧА БІОГРАФІЯ

А в обід з рогатки вбив шуліку...
А в обід відчув себе поетом...

Василь Бондар

Вріжу правду— не дасте збрехати!
Довелося (правди не втаю!)
На печі селянській розпочати
Творчу біографію свою.

Довелось, бо дуже закортіло,
Бо літав шуліка-супостат
І хапав у кігті знахабніло
Голубів над садом і курчат.

І тому (для творчої зарядки!)
Вирішив я ранком весняним
Зі своєї славної рогатки
Назавжди покінчити із ним.

І коли упав шуліка з неба,
Гуси гелготати почали...
Я сказав:— Овації не треба,
Вище вгору голови, орли!

На печі, напнувши халабуду,
Я своєму батькові сказав:
— Хижака розвінчувати буду! —
І писати вірша розпочав.

Думав: переплюнути Сосюру...
Думав: сотню матиму похвал...
Думав: збагачу літературу...
Думав: друкуватиме журнал...

Тільки: «Не підходять вірші дітям...»
Тільки: «Тема зовсім не нова...»
Тільки: «До побачення, з привітом! —
Консультант журналу Мих. Плотва».

І коли в часописах — без ліку! —
Я — фугую! — вірші на «ура»,
То кажу:— Спочатку вбий шуліку,
А тоді берися до пера!..



СОН РЯБОЇ КОБИЛИ

...А ще мені сниться, що я
баский, необ'їжджений кінь...

Роман Кудлик

...А ще мені сниться
Сон рябої кобили...
А ще мені сниться,
Що ми десь у пристяжку ходили.

І коли ми знову йдемо
Попаски на люцерну,
Я тобі імпоную
За вихвици, вдачу модерну.

А коли я до тебе іду
На побачення до водопою,
Ти чомусь ігноруєш любов,
Не кокетуєш зі мною...

І тоді я у стійлі до ранку
Снитиму про лошичку,
А коли проснуся, ізнов
Ліричну жуватиму січку...

I-gi-gi-i!..

ВИДАВНИЧИЙ РОМАНС

(За В. Івановичем)

Ніч не спалося,
Віршувалося,
Гуморескою
Називалося.

Проглядалося,
Підправлялося
І редакторам
Подавалося.

Як вчиталися —
Здивувалися.
Відхилялося,
Бракувалося.

Дороблялося,
Сперечалися,
Чортихалися,
Вибачалися.

Знов читалося,
Літувалося,
Милувалися,
Дивувалися,
Обіймалися,
Реготалися!..

Хай йому грець!
Романсу — кінець!..

СОЛОМ'ЯНИЙ ПРЕЛЮД

Мені сказала жінка на вітри,
Щоб скочив я зі скирти золотої...
А руки мої дайте літакам...
Легені — небу... а чоло — розбити.
Віддайте губи коням і волам,
А ноги квітам. Щоб ходили квіти.

Микола Вінграновський

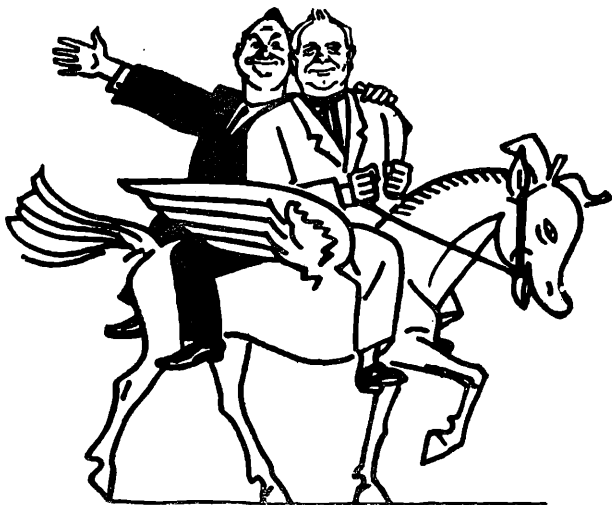
Ви чуєте? Ви чуєте мене!
Зі скирти сіна бачу я епоху!
Іще одне. Малесеньке одне:
Читайте і беріть мене потроху.

Спочатку вуха, щоки і вуста,
Тягніть за руку, смикайте за ногу...
Коли б я мав космічного хвоста,
Віддав би теж за вибрики, їй-богу!

В'яжіть мене! Несіте на Парнас!
На скирту золоту і крутосхилу,
А вірші киньте на соломотряс
Або віддайте критику Бурмилу.

Перекажіть йому, нехай він сам
Розкубрює солом'яне питання:
На інвективну заздрість бугаям
Продовжує критичне ремігання.

Прелюдію закінчено. Амінь!
Тремчу я від космічного морозу...
Держіть мене, держіть, кому не лінь,
А то впаду і знову стану в позу!



ЛИСТ ДО ХОМИ ЗАБІГАЙЛА

(За С. Олійником)

Знову пищу, бо обурений знову
І принципово, Хома!
Ви пам'ятаєте нашу розмову?
Силос... і ваша кума...

Вас я застукав на храмове свято—
Бражку пили в акурат.
Ви ж посміхнулись мені п'янувато:
— Що ж, опишіть, винуват...

Вас я проперчив на цілу бумагу,
Знають усі читачі,
Що говорили ви, хилячи брагу
В Теклі-куми на печі.

Чули мого фейлетона усюди
У виконанні Сови.
Падали в залі од реготу люди,
Реагували?
А ви?

Знову щодня заглядаючи в пляшку,
Ходите рачки в буфет
І заявляєте, хилячи бражку,—
Мов, не читаю газет...

Можете вірша того не читати,
Малосвідомий Хома,
Але одне вам я мушу сказати
(Знає нехай і кума!):

Хто вам дозволив, мені б ви сказали,
Чарку відсунувши вбік,
Ігнорувати газети й журнали
І передплату на рік?

Чхати на пресу — порадицю щиру,
На журналістів актив,
Чхати на гумор, і нашу сатиру,
І на «Слідами листів»?

На метранпажа — мужчину чи жінку,—
Лінотипистів отих,
Що набирали — на першу сторінку! —
Мій дуже правильний стих.

Це несерйозно із вашого боку,
Треба газети читать
І передплачувать пресу щороку,
А не з кумою гулять!

ПРО СІРКА

(А. Малишко)

Вірш про коня набирали в друкарні
Лінотипісти веселої вдачі.
І рівні рядочки, прості й прегарні,
Поетові зичили щастя-удачі.

Читали й підписували до друку
Учені мужі до святкової дати.
І двічі Догмат-Барабанченка руки
Щипцями рвали рядки для цитати.

А коли один пробивний писака
Виступив з критикою недолугою,
Ніхто не помітив, як вірш заплакав
Своею гіркою ліричною тугою.

Мав собі місце— газетну гранку,
Пайкові метафори, титулу і кому.
Не хвилювався автор до ранку,
Бо знав, що потрапить до п'ятого тому.

Вночі Іванисенко в сніжну завію
Вірш оцінив, проявивши турботу,
І прихильно сказав:— Спасибі, Андрію,
За слово душевне й творчу роботу.

Підсипав цитат таких, що снились,
Порадував друзів статтею окремою,
І Андрій подумав: «Критична війна
скінчилась,
Можливо, що завтра й присудять премію!..»

ЮВІЛЕЙНІ УСМІШКИ

Багато сердечних привітань надійде до редакції журналу «Вітчизна» з нагоди його наступного ...надцятиліття. Та це й не дивно. Адже деякі дослідники майже точно встановили, що навіть відомі пушкінські рядки слід читати в такому варіанті:

Мой друг, «Вітчизні» посвятим
Души прекрасные порывы!

З пушкінським закликком перегукується і схвильований вірш М. Некрасова, де, при бажанні, можна вловити недвозначний натяк:

Не будет гражданин достойный
К «Вітчизні» холоден душой!

Що класики міркували саме так, а не інакше, ні в кого, мабуть, не викликає сумніву. Водночас деякі поважні шевченкознавці доводять, що великий Тарас, кажучи: «Здається, кращого немає нічого в бога, як Дніпро...», зовсім не думав цим возвеличувати однойменний молодіжний журнал, так само, як і рядками: «Барвінок цвів і зеленів» давати характеристику журналові «Барвінок»...

Ми припускаємо, звичайно, що любов до нашого журналу може у різних поетів виявитись по-різному. Тому нас аж ніяк не може засмутити відверте визнання Михайла Юрійовича Лермонтова:

Люблю «Вітчизну» я, но странною любовью...

Наслідуючи класичні традиції й творчо розвиваючи їх, наші українські поети і прозаїки теж надіслали до журналу свої поздоровчі депеші. Подаємо їх у такому вільному записі.

СЛОВО ПРО ЮВІЛЕЙНУ МАТІР

Благословен той день і час,
Коли своїми сторінками
Ти вперше гостелюбно нас
Заприязила з читачами
І шлях далекий на Парнас
Встелила тернами-квітками.

Благословенні будьте всі,
Хто в нашому явив журналі
Єдвабне слово у красі,
І знакомиті, й нездужалі,
Хто на критичному списі
Конав за пошуки невдалі.

Благословенний будь талан
Павла Тичини і Сосюри,
Гончар, Малишко і Вирган,
Загал численної автури,
Хто прихилив свій творчий стан
До нашої літератури.

Благословенний мій привіт
Редакторам, чия правиця
Вела письменників у світ
Сідлати слави колісницю,—
Ле, Новиченко Леонід,
І Полторацький, і Копиця.

Хто може збавити тираж,
«Вітчизну» нашу не читати,
Коли у неї творчий стаж —

Неначе повів рути-м'яти,
І кожен шанувальник наш
Вже прилучивсь до передплати?

Ні, читачів таких нема
І читачів таких не буде,
Щоб слово мовив лихома
На неї лживої огуди,
Коли стоять біля керма
У Спілці вікославні люди!

«Вітчизно» рідна! Не один
Про тебе добру гадку маю.
Нових сягай же верховин
У нашому спілчанськiм краю.
Низький, доземний свій уклін
Тобі, як матері, складаю!



МИКОЛА БАЖАН

РЕЧНЕ СЛОВО

На ювілей бучний змовляю велемовно
Слова тугі, як брость, і воздаю ясу
«Вітчизні» дорогій, що в роки вікопомні
Закарбувала нам всі випроби часу.

Ямбовані рядки і думи достеменні,
Критичні ігрища любові й зненавид,
Де речник Адельгейм в порвистому натхненні
Надсадно відкривав нам творчий круговид.

Де полишили нам в ошатному убранні
Карбованих рядків потомні письмена
Новицький—знаний месх, Пшавела, Чіковані
І вікопомний спів Миколи Бажана.

Кладуть тобі уклін поети і герої,
Оздоба книг моїх, і мево, і юга.
Живи, часописе, дух творчості людської,
Органе зичний мій — «Вітчизно» дорога!

ПАВЛО ТИЧИНА

ТРИДЦЯТЬ ЛІТ

Тридцять літ «Вітчизні»... Ой які ж ми раді
Цьому ювілею і твоїй пораді!
Раді всі: учитель і знатна доярка,
Бо ж у нас «Вітчизна» нині ювілярка!

Ах, журнале бравий, я тебе приємлю
За пісні й романи про цілину землю,
За твою діяльність, і служіння чесне,
Ще й ество суспільне, вірне, ясновесне.

Настоящою ж будь, тримай зброю ловко,
Еж у Конго ще сил складна розстановка,
Йї добровісна іде молодь з «Азовсталі»,
Йї твори друкуй в себе досконалі.
Будь же славна еси, всю тебе приємлю
За нові голоси, за цілину землю.

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

Любіте «Вітчизну», всім серцем любіть,
Як зорі, і сонце, і квіти...
Як зорі, і квіти, й небесну блакить,
«Вітчизну» смугляву любіте.

Любіте за все, як пісень водограй,
У ранню і пізню годину,
Як любить Сосюру товариш Бурляй,
Як любить Косарик Тичину.

Поете, якщо засумуєш в житті
І серце від жури зів'яне,
Читай в ній критичні статті золоті —
І легше від критики стане...

«Вітчизно», ти краща мені від усіх,
Бо преса в нас зброя є грізна...
Не можна любити журналів других,
Якщо ти не любиш «Вітчизни».

ДРАСТУЙТЕ, ДЕДУШКА!..

(М. Чабанівський)

Вийшов свіжий номер журналу «Вітчизна». Я беру його в руки, гортаю сторінки, підношу до обличчя.

Журнал пахне фарбою. Повістями. Славою. Так, пахне! Я наполягатиму на своєму навіть тоді, коли мені покажуть довідку, завірену Товариством захисту природи, про те, що журнал взагалі нічим пахнути не може... Чемно вислухаю і скажу: «Журнал пахне фарбою. Повістями. Славою. І коли хочете — виданнями й перевиданнями вміщених творів».

Не сперечайтесь зі мною, а краще послухайте, що я вам далі казатиму. Їхав я оце недавно машиною до Прилук. Дивлюсь, аж по дорозі дідок із вудками дигає.

— Драстуйте, дедушка! Сідайте, підвезу...

— Спасибі,— відказує старий.

— Журнал «Вітчизну» читаєте?

— Аякже. Не тільки читаю, а й передплачую,— мовив дід.— Добрячий журнал, читабельний...

Читає, передплачує... Щось невимовно радісне й величне є в цих словах!

Читач не лише наш друг і порадник, а й передплатник. І коли я чую від якогось невігласа-абстракціоніста про те, що нас у «Вітчизні» не читають, мені стає гірко і соромно, соромно і гірко.

Я навіть про таких сьогодні й говорити не хочу, а краще звернуся до того он молодика, що стоїть біля газетного кіоска:

— Дорогий друже! Мені важко одразу вгадати, хто ти. Можливо, ти скромний член Товариства захисту природи і вивів на чисту воду не одного бра-

коньєра. Можливо, ти зводиш стіни нового будинку, ламаючи зашкарублу норму виробітку. Можливо, ти раціоналізатор, що придумав новий різець. А може, ти просто сором'язливий передплатник наших газет і збираєшся скоро стати героєм мого нового роману. Хоч би хто ти був, я знаю: ти любиш літературу. Вклонися ж отому мудрому дідкові з Прилук. Він вартий того, щоб йому вклонилися. Вартий того, щоб усі твої помисли і діла присвятили тільки йому, тільки йому одному!

ПОЗА ГАЄМ ЗЕЛЕНЕНЬКИМ... *

Величальна Василеві Минку

Поза гаєм зелененьким
Брала мати льон дрібненький.
А Василько сіно косить
І матусю ревно просить:

— Дозволь, мати, перо взяти,
Буду нариси писати...

— Не дозволю перо брати,
Будеш, сину, клопіт мати...

Та Василько кинув косу
І засів писати прозу.

Не одну пройшов дорогу,
Де й сам чорт зламає ногу.
Було всього, добрі люди,
Але згадувать не будем.

Він плекав завітну мрію:
Осідлать драматургію.
За важливі брався теми,
Ще й розв'язував проблеми.
І за це також, бувало,
Василю перепадало.

Всі чіплялися, Василю,
І до задумів і стилю.
А казала ж тобі мати:
«Будеш, сину, клопіт мати...»

* Написано разом з поетом Д. Молякевичем.

Та козак міцного гарту
Був удатний ще й до жарту
І узявся так до діла,
Що аж мати звеселіла!

Глядачі за боки брались,
Навіть критики сміялись!..

Щоб моглося ювіляру,
Вип'єм, друзі, повну чару
Безконфліктно, принципово
За його веселе слово.

Бо минківське слово зроду
Служить нашому народу!

Тож від серця ми промовим:
Будь, Васильку, вік здоровим
І щаслив у добрім часі
На Червоному Парнасі!

Ще б співали ми, та досить...
Гей, Василько добре косить!

1962

ЗАСТОЛЬНА ЩУКОВА

В півстолітнього Арсена
Підготовка широченна
І високий зріст.
Він і критик, і учений,
І більярду справжній геній,
Він же і шахіст,
Виключний шахіст.

Києм бив Арсен сердито,
Скільки в муках пережито
Більярд-годин!..
А шари, мов боягузи,
Пролітали мимо лузи
Та всі ж як один,
Та всі ж як один!

В завірюху на футболі
Забував інфарктні болі,
Клятий валідол.
І від імені науки
Тиснув тренерів руки
За прекрасний гол,
Неповторний гол!

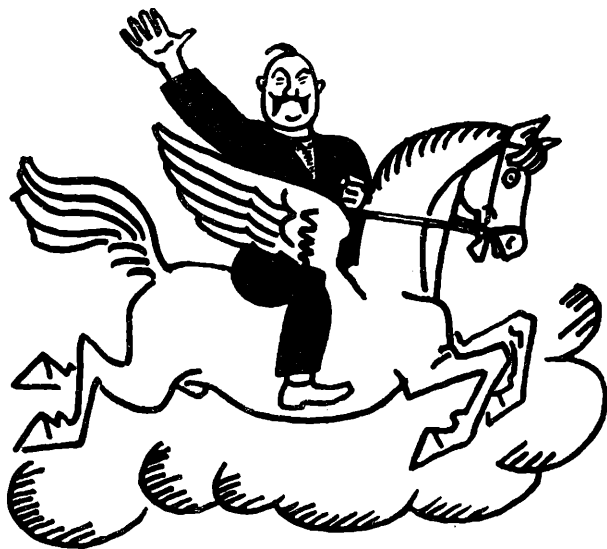
На утіху всій громаді,
Полюбляє на редраді
Гостро виступать.
Вдома ж має інші плани,
Нишком пише «Вербівчани»
Томиків на п'ять,
Томиків на п'ять.

У діяльності у нього
Гей, бринить, окрім усього,
Громадський мотив.
У труді не зна спочину,
Книжку видав про Тичину,
Лесю дослідив,
Сильно дослідив...

В півстолітнього Арсена
Підготовка широченна
І високий зріст.
Він і критик, і учений,
І більярду справжній геній,
Він же і шахіст,
Виключний шахіст!

1958





ВІД ДВОХ ДО СІМДЕСЯТИ

(На В. Бичка)

2—10

Спочатку Валентин Бичко
Пив натуральне молочко
І міряв перші творчі кроки
Від печі ще в дитячі роки.

А потім, сівши на лозину,
Прибув диткором у «На зміну»
І читачам на добрім слові
Сказав:

— Завжди напоготові!

10—20

З лозини довелося Валі
На авторучку сісти далі,
Бо неабияка кебета
Була у нього як поета!

20—30

А як минуло двадцять років,
То рушив далі ширшим кроком.
На піонерську став повірку
І видав дітям славну збірку.

30—40

Від тридцяти до сорок літ
Рвонув ще вище у політ
І словом був у дні грозові,
Як кажуть, теж напоготові!

40—50

Увсеокруж, на сотні гін
Бере у творчості розгін.
І слова буйне зелен-віття
Його вінчає півстоліття.

50—60—70

Стріча на втіху всіх людей
За ювілеєм ювілей.
І кажемо врочисто Валі:
— До сотні й більше років далі
На творчі натискай педалі!

ЮВІЛЕЙНА

З а с т о л ь н а - б е з а л к о г о л ь н а

Як засіли браття-ювіляри
Коло теї кави на меду,
Де й поділись творчі пересвари,
А я собі й вусом не веду.

П р и с п і в:
Кришталева чара,
Срібная креш.
Як не будеш пити —
Творчо вмреш!..

На тім світі не дадуть ніколи
Мінералки випити сповна.
Тож налиймо в чару пепсі-коли,
Пиймо, пиймо, браття, аж до дна!

П р и с п і в:

Бо як вийдуть твори після смерті,—
Не пошлють на небо гонорар,
І на тії київські буфети
Будеш поглядати із-за хмар.

П р и с п і в:

А як прийде Санов із косою,
Отоді я, браття, звеселюсь
І скажу:— Котися ковбасою,
Я тебе й на небі не боюсь!..

1980

БАЛАДА ПРО ВІНОГРАД *

Вийся, листя зелене,
Виноград був у мене...
Майже з народного

Він буйно цвів і зеленів
В Малишка на балконі.
Боявся протягу-вітрів
В домашньому полоні.

Не міг повитися на тин,
Бодай хоч на тичину.
Стеріг його сам кіт Мартин,
Прилігши на ряднину.

У літню спеку й холоди
Хилив листки кошлаті:
Просив погожої води
В домробітниці Каті.

Його господар шанував,
Мов друга дорогого,
Водою вранці поливав,
Хвалився всім про нього.

Провідати у вільний час
Великого Могола **
Сергій приходив Воскрекас
І Шеремет Микола.

* Написано разом з поетом Я. Шпортою.

** Так жартома друзі величали А. С. Малишка.

На той балкон, немов у сад,
Виходили частенько
Поглянути на виноград
Мокріїв і Скляренко.

Від уманців і подолян,
Забувши давні чвари,
На нього, кажуть, сам Бажан
Дививсь крізь окуляри.

Було тут хороше усім.
Із Вишнею на пару
За нього Рильський наш Максим
Пив заздоровну чару *.

Побачивши як дивину
Той виноград уперше,
Михайлик-Дольд давав ціну —
Дві тисячі, не менше.

Присівши за гостинний стіл
Після спілчанських зборів,
Давав за нього сам Копил **
Сто тисяч луїдорів.

Казав ботаніки знавець,
Доленго поетичний:
— Купить я можу, накінець,
Цей виноград античний.

* І співали щось на мотив «Ой під вишнею...».

** Так жартома друзі прозвали
О. І. Копиленка.

Не буду зайве говорити,
Та можу вам повісти:
Його також могли б купити
Усякі вейсманісти...

Я розумію, друже, й сам,
Як шкодить філоксера.
Даю і я п'ять тисяч вам
За «вітіс вініфєра» *.

Я нагадаю вам тепер,
Хоч і не ваш я радник:
У Древній Греції Гомер
Мав також виноградник.

А зараз мають Лахуті,
Вургун і Чіковані
Оті лозинки золоті,
Поетами кохані...

Лише сусіда-віршокрад
На нього зиркав скоса,
Почав було на виноград
Писать свого доноса:

«Я мало тут не гегемон!
Воно ж, мале й зелене,
Щодня підступно на балкон
Повзе й повзе до мене...

Посміло вилізти сюди,
Угору до Малишка.
Ось я гарячої води
Лину́ — йому і кришка!»

* «Вітіс вініфєра» — виноград (латин.).

І ось в один із літніх днів
З балкона якось нишком
Розмову виноград повів
З господарем — Малишком:

«Не відав я од вас хули
І виростав помалу.
Навіщо ж ви мене дали
Сусіду на поталу!

Життя мені тепер нема,
Уславлений поете.
Нащо мене ви задарма
В наругу віддаєте!

Я б холодочком повівав,
Як давнішньому другу,
Знов соловейків би скликав
З обухівського лугу...»

І посміхнувся наш Андрій,
Сказав йому по тому:
— Тебе, зелений друже мій,
Я не віддам нікому!

Не чутимеш ніколи ти
Поганих слів докору,
Удвох ми будемо рости
Все вгору та угору!..

З НОВОРІЧНИХ ІНТЕРВ'Ю

АНДРІЙ МАЛИШКО

До мене, друже, заходжай
І маху не давай.
Зерном ядерним посипай
На щастя, на врожай!

Якщо вже добре посипать,
То виключно за ню,
За книжку «Рута», що вночі
Кресалася з вогню.

А я вже сяду при свічі,
Бо зійдуться у дім
Смаглявочолі читачі
І критики при тім.

Якщо вже добре посипать,
То виключно за ню,
За книжку «Рута», що вночі
Кресалася з вогню!

ДМИТРО БІЛОУС

Пишу я збірку епіграм,
А все-таки ввижається,
Що декотрі то сям, то там
На мене ображаються...

Що ж, тінь на них наводити?
Мо', з ними все погодити?
А щоб у мене рими

Не стали прохідними,
Ганяюсь я за вічними,
Дошкульно-сатиричними,
Ще й гіпердактилічними!..

АНТОН ХИЖНЯК

Бувають же метаморфози!
Відходжу, друзі, я від прози,
Бо щось, як класики говорять,
«Лета к игривой рифме клонят...»

Отож не плачте, добрі люди,—
Переключаюсь на прелюди!

Читав я їх на цілині,
І, знаєте, в декадні дні
Вони сподобались мені.

За них казахи, окрім рису,
Носили відрами кумису.

Тепер виношую поему
На виключно цілинну тему.
Таке писатиму, що ну!
Ще й по-модерному утну.

ДМИТРО ПАВЛИЧКО

Спитали в Сааді колись давно,
Яке йому сподобалось кіно.
Помисливши, він коротко одмовив:
Кінокартина «Сон» — оце воно!

Під Новий рік просив Омар Хайям,
Щоб читачам я передав салям.
Нову книгов дванайсяту допішу,
Ачей вона сподобається вам!..

ОЛЕКСАНДР КОВІНЬКА

І не кажіть, і не говоріть. От хоч убийте, не скажу вам, що писатиму... Щоб трохи покортіло... Ну що, вже перекортіло? Так от, писатиму сатиричну повістуху з дуже симпатичним сюжетиком. Щоб читач смішненьким та веселеньким посолонцював...

1968



ПРИСВЯТИ

ДМИТРОВІ КОСАРИКУ

Хвала невтомному Дмитрові
За слідопитні всі труди!
Щасливі будьмо і здорові
У пошуках Сквороди.

Ану, й мене спіймай, знайди!..

ФЕДОРОВІ МАКІВЧУКУ

В одноперчанській перемові
Низький уклін Маківчукові.
Вірнопідданно тисну руку:
— Пустіть пародію до друку!..

ДМИТРОВІ МОЛЯКЕВИЧУ

Глибокодумний наш Димитре,
Перо у тебе мудро-хитре.
Пиши веселі й далі вірші,
Щоб посміялися... ще й інші.

ОЛЕКСАНДРУ ПІДСУСИ

У тебе, друже, добрі жарти,
За них вклоняюсь майже ниць.
Пусти й мене в свої театри
До «Ясонівських молодниць»!

СТАНІСЛАВУ ТЕЛЬНЮКУ

О велемудрий Станіславе,
Завзятий наш тичинознаве,
Правдивий маеш еси хист
Іще ж і яко пародист!..

НА С. ВОСКРЕКАСЕНКА

Дружня анотація

До сатиричного меню
Він спершу заколов «Свиню»,
Із «Чорта» зняв дебелу шкіру,
Рвонувся «З перцем!» у «Сатиру»,
А там поїхала й пішла
«Кому хвала, кому хула»...

Хтось там випрохує медалі,
А він штурмує творчі далі
«Цілком серйозно», «І так далі»,—
Бо «І всерйоз і жартома»,
І «Взагалі і зокрема»
В Сергія — промаху нема!

1978



САТИРИЧНІ МІНІАТЮРИ

* * *

Хоч він давно писати перестав,
Зате любив рибалити на лузі
І, замість власних віршів і октав,
Він черв'ячки поетам подавав
І тим нарешті прислужився музи...

Простіть його, великодушні друзі!

* * *

Родився він під знаком Водоля,
Тому й води у віршах не жаліє.

* * *

У нього вірші — скажем так —
Літературний порожняк:
До стоверстової сторінки
Тебе несе він без зупинки...

* * *

Якби-то всю ліричну воду
Із книг його після війни
Для блага нашого народу
Пустить, скажімо, на лани —
То можна оживить для світу
І дебрь-пустиню неполицу!

* * *

Говорять, що письменник Дрок
Вперед зробив великий крок...
Перечитав я вчора Дрока,—
Ото була мені морока!

* * *

Мало того, що у віршах щороку
Він нещадимо калічить слова,—
Ще завдає й читачеві мороку:
Кожен рядок

о
т
а
к
о
розбива!

* * *

У нього пам'ять досі негасима.
Він достовірно згадує число,
Як гостював у Рильського Максима,
Коли того і вдома не було...

* * *

Заримував «сопілку — гілку»,—
І вже горла: — Прийміть у Спілку!

* * *

Бурхливо зал йому аплодував,
Щоб власних віршів більше не читав...

* * *

З'явилась пісня «Ой кохана...» —
Слова Грицька на текст Івана.

* * *

Поет многотраждальну музу
Змів на біліардну лузу.

* * *

У повісті Вадима Граба
Найкращий образ — скіфська баба.

* * *

Критикували поетесу
За пляжні вірші про Одесу:
Хоч тема обрана і вдало,
Але, на жаль, води замало...

* * *

Хвалю його, а він, чортяка,
Зі мною й досі не балака!..

* * *

Купив поет автомашину,
Давно у творчості притих.
Щоб заробить собі бензину,
Він рецензує молодих...

* * *

Його розмашисте кадило
Лише маститому годило.

МУГИРЯКА

(За П. Гандзюрою)

Над Вітрянським лісом туючили хмари. Біля вогнища сиділо кілька учасників партизанського руху й смалило самосад. Згадували довоєнне життя, культурно-масову роботу на селі тощо. Непода- лік партизан Канавка доїв трофейну корову Грет- хен. Мигичило.

— Щось знову сьогодні небо загандзюрилося,— мовив командир.— Дозорців наших виставили?

— Так точно! — доповів Канавка.

— Дивіться ж мені...

Не встиг один із присутніх поділитися мріями на майбутнє, як раптом у куцах щось шелес- нуло.

— Диви, який мугиряка! — озвався Канавка і вхопився рукою за вітчизняну зброю.

— Стій, хто йде?! — вигукнув командир.— Прізвище, ім'я та по батькові?

— Гарбуз Іван Семенович,— відповів той.

— Якої статі?

— Чоловічої.

— Рік народження?

— Тисяча дев'ятсот восьмий.

— Національність?

— Українець.

— Освіта?

— Неповна середня.

— Чим займався в час тимчасової фашистської окупації?

— Переховувався...

— Де, в якому районі?

— Під спідницею в жінки...

— Проходь! — грізно мовив командир.— Даю то-

бі годину на перевиховання,— і подивився в бінокль на пагорб.

Неподалік, на узгірку, сиділо троє: адмірал Канаріс, оберст фон Гопке й німецький посіпака. Останній дудлив із пляшки самогон, а фон Гопке вошколупився в кітелі: на бойовому рахунку в нього було близько двадцяти вош. Адмірал Канаріс усамітнівся в просовищі, проникливо поглядаючи убік.

— Бачиш, оно тимчасові німецькі загарбники сидять? — звернувся командир до Гарбуза.— Візьми налігача й приведи їх сюди!..

Ось уже й узгірок. Важкі, складні переживання охопили Гарбуза. Будь-що, а треба спокутувати свою провину, виконати наказ командира. Не встиг він підповзти ближче, як його пронизав гострий погляд Канаріса й відкинув убік. Лізти далі було небезпечно, і він побіг у ліс.

— Боягуз! — вилаявся командир.

— Я знав, що мугиряка — зрадник,— обізвався Канавка.

Запанувала тиша. Тільки чути було, як десь важко крєктали дуби. І чого вони крєчуть? Ех ви, дуби, дуби, стоїте, крєчете й не знаєте, що буде далі. Ех, ех...

А було так.

Не витримавши погляду адмірала Канаріса, Гарбуз збігав у ліс, виламав ломаку, підповз і вдарив нею оберста по голові. Затим накинувся на Канаріса, але той вихопив у нього налігача й повісився на дереві. Тим часом німецький посіпака кудись здимів. Гарбуз приволік лише ад'ютанта в напівживому стані з дуже важливими документами.

— А ти не промах! — похвалив Гарбуза командир.— От тобі й мугиряка!

Над Вітрянським лісом знову тюпачили хмари.

ЯК Я СТАВ ТРАДУКЕТОРОМ

(В. П'янов)

Зараз уже й не пригадаю, де зі мною це трапилося— на південному чи на північному сході в Румунії в час війни. Хоч відтоді минуло багато літ, але й досі, мов живий, постає перед моїми очима позитивний образ цивільної румунки з чорними, мов терен, очима.

Вгледівши нас, військових, вона кинулася до мене, схопила мою праву руку й почала ворожити на ній. Румунської мови я зовсім не знав і пояснив на мигах, як часом важко буває порозумітися людям через брак засобів мовного спілкування...

Вона вгадала мої думки й повела мене на край села до одної сивої бабусі. Румунка ворожила мені на руці, а бабуся перекладала все те українською мовою з подільським акцентом.

— Традукетор, критик-літерал! — скрикнули вони й залилися гіркими сльозами.

Правду кажучи, я тоді й не підозрював, що згодом стану критиком-літералом і перекладачем деяких творів румунських письменників.

І коли я сьогодні припадаю спраглими вустами до цілющого джерела румунської культури, переді мною завжди постають дві заплакані жінки-румунки...

І чого вони тоді так гірко плакали?

ДВІЙНИК ФЮРERA

(За В. Земляком)

Якщо вам коли-небудь доводилося бачити на сільському базарику отакого собі чоловічу в шкіряному картузику, юхтових чоботях і конспіративній свитині із сидором на плечах, котрий вештався сюди-туди межі людьми, міняв шило на мило, а мило на швайку, підсипав у шаньку вівса коневі, а потім сідав на свій диліжанс і їхав кудись по своєму ділу, то, даруйте мені, це був не хтось інший, як я, а може, й більш поважніша особа.

Мені завжди подобалися наші сільські базарики з перекупками й циганами, пройдисвітами й ворожбитами, з макітрами й глечиками, пахощами дьогтю й примітивного кінського кізяку. Я завжди заздрив отому сивенькому дідкові, який сидів на рядниці й продавав полив'яні свистики, але, звичайно, не зараз, коли я шукаю ставку Адольфа Гітлера поблизу Вінниці, щоб уколошкати його.

На одному з таких базариків я довідався, що всі наші явки давно провалено, а самого підполковника Лиманського німці повісили в хаті, коли його не було вдома. Я не боюся отого миршавого чоловічка, який увесь час зиркає на мене, а спокійно прямую до натовпу людей і читаю на паркані оголошення німецького командування, котре обіцяє сто тисяч марок за мою голову. Відтак підходжу до одної старенької бабусі й розпитую в неї, де ота ставка.

— А, Савка, Савка...— дивується вона.— А хіба ви не тутешні? Отак собі дорогою прямо їдьте і їдьте до самої церкви, а там понад ставом лозами та лозами аж до узгірка, а за ним уже й Савка буде...

На скрипучому диліжансі, запряженому німець-

кими конягами, я дістаюся до «Вервольфу». Коняги щось шпрехають вартовому і він розчиняє ворота. Мене зараховують туди на службу. Затим іду до знайомого коменданта ставки і здаю йому свою голову. Так безпечніше. Миршавий чоловічок, звісна річ, тепер не розпізнає мене.

Комендант довго риеється в мішку, дістає з нього другу голову і настромляє її мені на плечі.

— Корош голова, корош,— посміхається він.— Адольф-прима!..

Я приміряю голову. Не вистачає, правда, одної клепки, але нічого, носити можна.

Я стаю двійником фюрера.

Мені видають відповідну уніформу і пайок, приносять для охорони дивізію «Вікінг» і провадять перепідготовку. За мною волочиться вовчиця третього райху Єва Браун.

— Як ся маєте?—якось у пивниці запитує мене черевань у білому кітелі. Як виявилось, це був сам Герман Герінг, дуже схожий на рейхсмаршала.

— Зер гут!— одказую й підходжу до його столика. Герінг з ад'ютантом попивав баварське, заїдаючи тельбухами адмірала Канаріса.

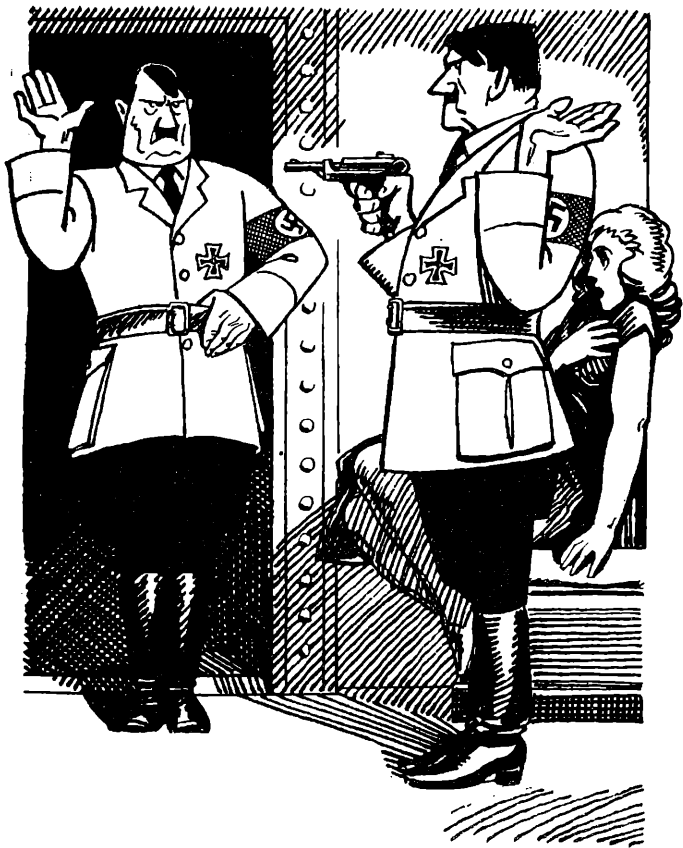
— Ох, шлехтно нашому фатерлянду, зеер кепсько,— крекче він.— Східний фронт тріщить, зольдатен цюрюкають. Потрібен твердішен рука. Хверштейн?

— Егеж, ферштейн,— підтакую йому.

— Ото ж бо й воно,— прискалює око Герінг.— Фюрером буду я, Адольфа треба піф-паф... Тільки де це краще вчинити? Адольф любить, щоб у нього стріляли на свіжому повітрі.

— У бункері Єви Браун устрелити Гітлера зручніше,— радить йому ад'ютант.

— Ну, айнферштанден,— мовить Герінг,— бухвайцен! Нехайль буде гречка.— І він дістав зі сво-



го пуляреса портативного «вальтера».— Стрілятимеш бронebійними, та не дуже промахнися в нього...

— Гут,— сказав я рейхсмаршалові й пішов на смерть.

Єва Браун чекала на мене одна.

У бетонованому бункері тьмяно блимало світло. На столику лежав сигнальний примірник «Майн кампф» у вигляді якогось кіносценарію.

— Адіку, ти любиш мене? — поспитала мене вона.

«А біс його знає»,— подумав я. Спеціальних інструкцій щодо цього Стративон мені не давав. Про всяк випадок кивнув головою.

— Ні, ти не Адік,— відказала Єва.— Не подумай, що так мені солодко живеться з ним. Тільки доля нації й голос провидіння змусили мене вийти заміж за нелюба Гітлера...

Вона плакала.

Я лежав у самому лігвищі вовчиці, дивився на свої порепані ноги, а думав про замах на фюрера, про Лиманського і неминучий крах третього райху. Думав і дослухався.

Хтось торгнув дверима.

— Адольф! — вигукнула Єва.

На порозі бункера стояв сам фюрер.

— Хайль Гітлер! — вигукнув я і, вихопивши «вальтера», шарахнув у нього бронebійними.

— Навіки нехайль...— недбало озвався фюрер і заходився виколупувати з лоба смертоносні кулі. Нараз поглянув на мене, зареготав:

— Ти що, здурів, своїх не впізнаєш?!

Переді мною стояв підполковник Лиманський.

ПРИДИБЕНЦІЯ

(В. Більшак)

— Що ви кажете, га?.. Дужче кричить, бо, той, не дочуваю, так сказати. Не ті вже в нас артільні сторожі, і наружність їхня по наліцію шкіряного картуза (ще з часів миколаївської війни), і берданка устрашительна, і служба в них не така. Та й списувателі не ті пішли, як колись було...

Так ото про свою придибенцію доложу я вам, вобщем. Як його фамілія — питаєте? І не Терешко, і не Каленик, і не Йіван, і не Кирик... Забув уже хвамілію того списувателя... Чи возив, питаєте? Еге ж, еге. Положительних героїв возив йому, вобщем, од станції до хати, яку він улітку в колгоспі знімав. І вітінара, і шохвера, і ахтивістку Катерину привозив. У-у-у... який кохлікт у неї з чоловіком був!

Тепер після хвизичеської роботи по одиночеству сторожем роблю, се-ге об'єкти сознательно з берданкою для устрашення охороняю. А після четвертої чарки із списувателем по-гумористичеськи розговарюю.

Ага, так про оту придибенцію, значить. Послали мене на діжурство полову стерегти. Постояв коло блонби, покурив, коли — гульк! — аж писатель бовваніє. «Мона,— каже,— у вас, Михтею, придибенцію записать?..»

«Е-е-е,— думаю,— куди гне... Як такової,— кажу,— в налічії нема»,— а сам причаївся і в псіхичеську атаку переходжу. А списуватель во хланг. Тоді я як скомандую по-воєнному: «Стої, хто йдьоть!»

А він сюжетну лінію усложняє, кричить: «Здавайся з придибенцією живійом!»

І почалося у нас сраженіє убийственне. Я поразив списувателя, а списуватель мене. Лежимо удвох мертві, нижніми кінцями лише дригаємо.

— Ти чим сразив мене? — питає.

— Ошибочно кислим молоком,— одказую.

— Спасибі ж вам, діду Михтею, що для літератури мене живим залишили,— гіркими сльозами залився списуватель. А потім узяв і наше соприкосновеніє пропечатав...

А то іще одна придибоха, доложу вам по секрету, зі мною проізошла. Другий се-ге об'єкт з блomboю охрaняв, по надобності сходяв, а мій пост «легка кавалерія» окужила.

— Ти там, той... з діжурства по одиночеству чого так часто одлучаєшся? — чую знайомий голос.

— Істинно,— кажу,— одлучився, бо, вобщем, так сказати, як той казав... категоричеським путем к ветру присогласило...

Так через ту надобність, спасибі бугалтеру, на інший об'єкт до точила з дідом Карпом поставили. Він крутить, а я по совместительству точило оприскую. На півставки працюю.

Придибенції ще не пропечатали, списувателя жду...

Кажете, чого так чудернацьки говорю? Так він же мене привчив «суржиком» разговарювать...



КАПЕЛЮХ СИВЕНЬКОГО

(За М. Рудницьким)

Спекотливого літнього дня разом зі своїм київським приятелем вийшов я на шпацер у напрямку до кав'ярні «Маркіз», щоб як-небудь перебути свободний час. Не пройшли ми й двісті сімдесят шість ступнів, як нараз подув західень і через вулицю в наш бік покотився чийсь капелюх.

— Ну й щастить же тобі на письменників! — вигукнув мій колега.— Лови...

За часину до мене підійшов сивий чоловік у вишиваній сорочці з гітарою в руках.

— Либонь, Михайло Рудницький! — привітався він.— Читав, читав.

Я розгубився. Піймати капелюх Сивенького і подати йому до рук було мені приємною несподіванкою...

Про Сивенького (літературний псевдонім поета В. Самійленка) і його вдачу мені багато розповідала моя вуйна, котра бачила, як він із І. Франком ходив у ліс по гриби. На жаль, тоді ще мене не було на світі і я не міг із ним очевисто зазнайомитися.

— Ну й приключка! То се ви? — вдруге перепитав Сивенький.

— Так, так,— одповів йому.— З галицької закутини від цісарської служби аж до Києва презервувався...

— І вірно вчинили, добродію. Коби не капелюх, то хтозна-коли б і спіткалися!

Сивенький буквально засипав мене запитаними:

— Напевне, із самісінького Львова?

— Так.

— І вуйна ще жива?

— Так, так!
— І парле ву франсе, Антон теля пасе?
— Так, так...
— Не вмере поезія, не згине творчість духа!..—
вигукнув він.
— Працюй, Іване, пан казав,— підтвердив я.
— ...і не зважай на втому... Істинна правда,—
провадив далі він.— Останнім часом, матері його
ковінька,— баглаї напали. Не бере охота і на гіта-
рі пограти. Хіба що тут, заради вас.
Небавці Сивенький прихилив до коліна струмен-
та і взяв кілька акордів. Осібно мені добре зотя-
мився один куплет:

*Забриніте сильно, згуки
Семиструнної гітари,
Про Рудницького Михайла
Невмирущі мемуари...*

— Ну, для першого знайомства досить,— сумно
зітхнув Сивенький.— Отак воно й буває на світі бі-
лому: погмоніли-пограли, та й розійшлися, все ка-
не в Лету. Непремінно спогати пишіть. Бо згодом
важко буде пересівати усе те через решето па-
м'яті...

Ми розпрощалися. З-за рогу знову подув захо-
день, і ми бігцем подалися з приятелем наздоганя-
ти на вулиці ще один капелюх...

ОТ ЗДОРОВО БУЛО Б...

(З виступу Д. Білоуса)

— Ви знаєте, оце, поспішаючи сьогодні літаком із Болгарії до Києва на засідання вашої дитячої секції, в мене виникла одна дуже інтерна ідея. Правда, мені не вистачає часу, бо треба ще бігти й виступити перед молодожонами в родильному будинку, але я постараюся довго не затримувати вашої уваги.

Треба віддати належне порядку денному нашого засідання щодо систематичного запровадження й поглиблення поклонів у спільчанському середовищі. Інтересно, ви знаєте, кгм...

Ще задовго до мого від'їзду в Болгарію в цій справі мені багато сприяв мій дід Микола і старші родичі, та й присутні тут колеги по перу. І знаєте, це мені обійшлося дещицею, а, може, й сторицею. Я змалку принатурився до поклонів, і це мене страшенно скрізь виручало.

Оце щойно був я на Шипці, часто зустрічався на вулиці з Іваном Давидковим у перекладі Дмитра Павличка. І, знаєте, мої доземні поклони йому, нашому братушці, пішли на користь. Не встиг я пройти далі на Балканах, аж гульк — іде уславлений співець і владика Чорногорії Петро Негош зі вступною статтею Андрія Малишка до українського перекладу «Гірського вінця». Ми щиросердо обмінялися міцним рукостисканням, після чого наші товариші охочіше взялися за переклади з слов'янських мов...

Або ще один, свіжіший приклад. Іду я вчора подумки зі своїм портфелем до видавництва «Дніпро», і в мене в голові виникла чернетка такого гумористичного вірша:

Коли тобі до видавництва
Тернисто творчий шлях проліг,
Не забувай до керівництва
Чолом угріти об поріг.
Редактору потисни руку,
І буде чудо з чудасій:
Одразу схвалить він до друку
Доробок у портфелі твій...

Доземний уклін своє діло робить. Особливо, мені здається, треба нам вітатися до нашої літературної зміни. Зустрінеш, бува, початкуючого графомана, одважиш йому на два пуди поклона і, дивись, привітання твоє вплинуло, заохотило його до подальшого творчого пошуку порогів видавництв і редакцій часописів наших. Аж на душі легше стає.

Які мої пропозиції або побажання? Варто було б оголосити конкурс на краще привітання початкуючій молоді, запровадити якусь заохочувальну премію за кращий поклон. От цікаво, здорово було б!

Да, мало не забув. Серйозні творчі зрушення в цьому напрямку в нас уже є. Оце учора я з великим задоволенням прочитав нову книжку нашого поета Миколи Сома «Б'ю чолом!». Цікаво, знаєте, здорово б'є наш Микола. Молодчага! Варто було б нам декому в нього повчитися, перейняти досвід.

Ну, все, кгм, дякую за увагу, кгм... Вибачайте, треба ще бігти в родильний будинок!..

ОРАЦІЯ З ПРИВОДУ ВУСІВ

(З виступу І. Цюпи)

— ...А скільки чарівних пісень, товариші, виспівав наш народ про людську красу! «Карії очі, чорнії брови...» Або візьмімо вуса. Пригадуєте оту жартівливу:

*А за того Петруся
Била мене матуся...*

А чого била? Бо той парубок мав чорні вуса, які користувалися великою популярністю на селі. Вийде, було, на вулицю він, крутоне хвацько вуса, а за ним і дівчата, й молодиці ходять чередою...

Дехто скаже: так то ж чорні, мовляв! І чорні, і руді, й муругі привертали неабияку увагу жіноцтва. Пам'ятаєте:

*Цур тобі, прудивусе,
Які в тебе руді вуса!
Сама собі дивуюся,
З прудивусом цілуюся...*

В нашому народі здавна існує славна традиція — висівати й носити хвацькі вуса. Згадаймо наших козаків-запорожців, героїв громадянської війни, наших партизанів... Або візьмімо передовиків сільських ланів. Нещодавно я був на Виставці передового досвіду в Києві. Не цураються товариші вусів, носять. І правильно роблять! (*Оплески*).

Іноді наші скептики заявляють таке: дурне волосся, мовляв, скрізь росте. Ну то й що? Нехай собі росте на здоров'я! Особливо на лисині. (*Пожвавлення в залі*). На превеликий жаль, вуса культиву-

ються в нас тільки на селі. У місті вряди-годи спіткаєш поважного вусаня. А про наше красне письменство й говорити годі. Василь Минко, Олександр Ільченко, Леонід Горлач (Київ), Віктор Мінняйло (Біла Церква), Данило Окийченко (Житомир), Микола Негода та Іван Рябокляч (Черкаси) — оце, здається, і всі наші вусоносці, за винятком ще декого.

За підрахунком спілчанської ревізійної комісії, на добрий десяток нашого брата-письменника припадає по одній волосині (під носом, звичайно). А наше молоде літературне поповнення? Майже жодної вусодиниці!.. (*Голос із місця: «Ганьба!»*) В цьому великою мірою завинили ми і, зокрема, комісія по боротьбі, пробачте, по роботі з молодими авторами.

Більшість молодиків вважає, що вуса — пережиток проклятого минулого. Інші, свідоміші, вагаються: носити їх чи не носити? Ну звичайно, треба носити. І вуса, і чуприну, і бороду, коли хочете. (*Оплески*). Хоч колись у народі й мовилось: «Борода — честь, а вуса і в цапа єсть». (*Сміх*).

Засівайте ж вуса, товариші, і вони віддячать вам сторицею. Зробимо усе можливе, аби наші трударі й славна молодь дбала про вусонасадження.

Хай живуть вуса, товариші! (*Бурхливі оплески*).



ПОБАЧЕННЯ

(За мотивами виробничого роману)

Вечоріло. Переважала мінлива хмарність без істотних опадів. Вітер південно-західний, п'ять-десять метрів на секунду. Температура плюс шістнадцять градусів.

У колгоспному парку на лавці сидів знатний дояр Ваня і з нетерпінням дожидав молоду свинарку Женю. Неподалік грала музика. «Щось довго не йде,— думав він.— Чи не трапилося чого, бува, у неї на фермі?»

Раптом його думки перервали поспішливі кроки. «Нарешті»,— зітхнув знатний дояр.

— Пробач мені, що я так запізнилася,— мовила Женя.— Але на те була поважна причина. Завдяки впровадженню передового досвіду, я щойно добила рекордного опоросу.

— Молодчина,— звеселів Ваня.— Виправдала довір'я колективу. Від душі поздоровляю тебе і твою свиноматку з опоросом. Цікаво, скільки вона дала ділових поросят?

— А не розлюбиш?

— Та кажи вже...

— Двадцять п'ять,— з гордістю мовила дівчина.

— Малувато. По надою молока у мене показники значно кращі.

— Головне, наполегливість у роботі і...— відказала дівчина.

— І принциповість, перевиконання взятого зобов'язання,— додав Ваня.

— Не хвилюйся, свого слова я дотримала з честю, доглядатиму молоде поголів'я, а ти... ходитимеш до клубу, танцюватимеш із Олею, відсталою дояркою...

— Ні, ні, танцюватиму тільки з тобою ініціативно, самовіддано...

— Невже? — розхвилювалася дівчина.— Тоді дай слово, що ти... правда ж, любитимеш мене?

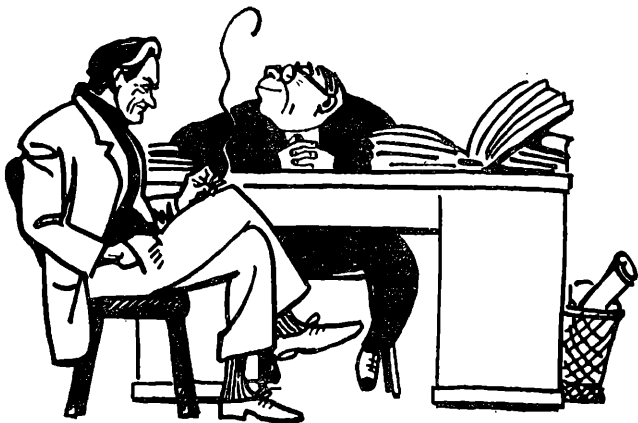
— Даю:

*Люблю тебе за чорні брови,
Але ще більше — за діла,
За те, що ти на фермі знову
Нових рекордів досягла.
Якщо так будеш і надалі
Іти у першому ряду,
То я в наступному кварталі
Тебе до загсу поведу!..*

Майже з годину просиділи вони на лавці, замріяно поглядаючи на свиноферму. А коли почали розходитись, знатний дояр ще раз поздоровив дівчину з опоросом і побажав нових успіхів у роботі. Потім він виявив особисту ініціативу і наполегливо поцілував Женю. Ідучи назустріч побажанню Вані, дівчина відповіла йому принциповим поцілунком і дала підвищене зобов'язання в коханні.

І від їхнього поцілунку на фермі полегшено зітхнула свиноматка і подумала: «Я теж виправдаю довір'я тваринників...»





ВІДКОЛЮВАННЯ НОМЕРІВ

Сценка

Редакторська кімната у видавництві. На столі величезна гора паперів, словників. За столом, припавши очима до рукопису, сидить редактор, наспівує:

Я мить затямив раювання.
Колись мені постала ти,
Як видива легке з'являння,
Як чистий геній красоти...

А добре встругнув, адекватно переклав. Краще навіть, ніж у Пушкіна! Ніяк не може дехто збагнути простої істини: точність і точність у перекладі — над усе! (Притискає до грудей «зелений» словник).

Ось він наш, єдиний і незамінний! Виручає нашого брата, будь здоров!

На порозі — п е р е к л а д а ч.

П е р е к л а д а ч. Мое поважання, товаришу Заглядайло. Як ся маєте?

Р е д а к т о р. Вітаю, дякую. Присідайте, будь ласка...

П е р е к л а д а ч. Либонь, мого перекладу ще не дочитали?

Р е д а к т о р. Наоборіт, Олельковичу. І дочитав, і уточнив. Я бажав би влаштувати копітку ознайомлення з моїми зауваженнями. Тільки не відкартайте мене за те.

П е р е к л а д а ч. Ну що ви, що ви? Навпаки, чи, як ви кажете, наоборіт...

Р е д а к т о р. В тім то й вопріс, що наоборіт! А знаєте, це мій словотвір. Ним уже дехто користується. (*Гортає рукопис*). Ага, знайшов. «Несолоно хлебавши, они ушли домој» ви переклали — «піймавши облизня, вони пішли додому». (*Дивиться у словник*). «Хлебать — хлебтати, сьорбати...» Ну, звичайно, «несолоно сьорбавши...». До речі, так і газети наші почали подавати...

П е р е к л а д а ч. Можна ще «шилом патоки вхопивши» або «облизавши макогона...».

Р е д а к т о р. Що ви, що ви! Тільки «несолоно сьорбавши або сьорбаючи». Вирушимо далі. «Он добился расположения у женщины»...

П е р е к л а д а ч. У мене кілька варіантів: «Він підійшов під ласку», «він був заприятливився з жінчиною».

Р е д а к т о р. Не розумію...

П е р е к л а д а ч. А як ви пропонуєте?

Р е д а к т о р. «Він добився розташування в цієї жінки».

Перекладач. Лишіть як у мене.

Редактор. Не можна. У вас шкідлива відсеб'ятина, або точніше — додавання від себе. Я не можу допустити додавання від себе.

Перекладач. У мене так, як мовиться в народі, товаришу Заглядайло...

Редактор. Точність і точність — головне. (*Дивиться в рукопис*). А знаєте, я довго проводив міркування над цією фразою: «Он сверлил ей глазами затылок».

Перекладач. Цікаво, що ви пропонуєте?

Редактор. Моя крапка зору така: «Він уставився очима їй у потилицю» тут ніяк не підходить.

Перекладач. А як?

Редактор. А так, як у словнику: «свердлив, свердлував» або «гриз». «Він гриз очима її потилицю...»

Перекладач. Залишімо як у мене...

Редактор. Не можна, не можна. Вирушимо далі. Тут, в оригіналі, є такий вислів: «Он строил глазки». (*Глибокодумно*). А знаєте, краще перевіримо. «Строить — будувати, становити, мурувати, споруджувати, строїти...». Хай буде: «Він строїв» або «Він будував очиці»...

Перекладач. Краще вже «він бісики пускав» або «він смалив халявки». Чи не так?

Редактор (*приголомшено*). Що ви! Це ж додавання від себе, додавання від себе!

Перекладач. А це що за «птичка» у вас поставлена?

Редактор. Тут у мене не «птичка», а ціла птахоферма!

Перекладач. Дозвольте, погляну. (*Читає*). «Молодой человек вежливо расшаркался с дамами»... В чому річ?

Редактор. А втім, Олельковичу, що ви неправильно перевели, вибачте, переклали й це речення. Я б виконав переклад отак: «Молода людина увічливо розчовгалася з дамами». Правда, непогано? А на сто другій сторінці — «Она перемигнулась с ним» пропоную перекласти: «Вона перелипулася» або «перелупалася з ним»...

Перекладач хапається рукою за серце.
Редактор наливає йому склянку води.

Перекладач (*отямившись, читає в оригіналі*). «Хозяин болел, пока корова не поправилась». У вас і тут є сумніви?

Редактор. Так, це речення вимагає точнішої віддачі.

Перекладач. Якої саме?

Редактор. А такої: «Господар хворів, поки корова не видужала». Раз корова хворіла, то хай і видужує. Так і словник дає. Вирушили далі. Ось іще ви переклали не адекватно: «Сер отвешивал поклоны» — «Сер віддавав чолом».

Перекладач. Не втямлю, що ви пропонуєте?

Редактор. Не пропоную, а наполягаю здійснити виправлення «Сер відвантажував...» (*Дивиться в словник*). Пробачте, не «відвантажував», а «відважував»... «Сер відважував поклони».

Перекладач блідне, п'є воду.

Перекладач. Ху-у... Нібито легше мені стало.

Редактор. Дозвольте здійснити творчу паузу. (*Запалює цигарку*). Важкувато буває нашому брату-редакторові з автурою. Доки відшукаєш адекватне слово, переконаєш, дивись, уже й день робочий виконався. Ну, я довго вас затримувати не буду.

Перекладач. Будь ласка, будь ласка. А знає-

те, я довго бився над ідіоматичним виразом «откальовувати номери» і знайшов відповідник — «викидати коники». Залишіть як у мене...

Редактор. Ви заявляєте прохання залишити як у вас, але ж «коники» й «номери» — дві великі різниці. «Відколювати номери» — якраз те, що треба. (*Читає далі в оригіналі*). «Мои избавители! В противном случае я получу инфаркт». Що ви скажете на це? (*Дивиться в словник*). Ну, звичайно: «Мої рятівники...» А «получу инфаркт» — тільки «одержу» або «отримаю інфаркт». (*Радісно*). А може, краще — «здобуду», «здобуду інфаркт»?

Перекладач. «Матиму інфаркт».

Редактор. Тільки «одержу» або «здобуду».

Перекладач. Тільки «матиму»...

Редактор. «Одержу» або «здобуду».

Перекладач. «Матиму»!..

Редактор. «Здобуду»!

Перекладач (*стогнучи*). «Матиму»... (*Непритомніє*).

Редактор (*розводить руками*). Казав же — «здобуду»! Не послухав. Доведеться викликати «швидку допомогу»...

1956



БУБНОВИЙ ІНТЕРЕС

Матвій Пуця лежав удома на канапі й довго не міг заснути. Власне, лежав він поки що як автор рукописного роману «Казав мені батько», який мали от-от у видавництві прорецензувати...

Майже понад три роки Матвій мотузив свого романа. Автор прагнув показати в ньому не лише дитинство Моті Лопуцька (перші кроки на капусті, становлення за клунею, юнацькі мрії на майбутнє), але й формування молодого подружжя, докладно відтворити складні родинні взаємини. Особливо, на думку автора, вдався йому образ Домни Мартенівни, енергійної й наполегливої жінки, яка, незважаючи на труднощі (ревнощі чоловіка, плітки сусідок), зуміла створити міцну і здорову сім'ю.

Його дружина, Домна Мартенівна, щоранку ставила на робочий стіл великий глечик молока.

«Бальзак Онопор, кажуть, каву пив, а ми вже якось на кисляку в літературу проб'ємося. Після нього воно якось легше пишеться»,— часто повторював Матвій.

Одне слово, вийшов у Матвія Пуці твір автобіографічний, вагомий, пудів на три. Папки картонні поробив, вклав у них свій утвір і одвіз до видавництва.

«Ну, написав чоловік романаку, взяли б та й одразу видали б,— міркував Матвій.— Так ні. На закриту рецензію ще треба його давати, критика підбирати. А він проходить повз тебе десь вулицею, одвертається або чемно руку тобі подає... Якби ж то знаття, що то він, рецензент твій, кланявся б йому до самої землі, голубом туркотів би коло нього...» — стогнав Матвій у ліжку.

І снилася йому, крім усякого чортovinня, ота за-
крита рецензія.

«...Незважаючи на окремі недоліки,— грайливо
поводила бровою Рецензія — Мавка,— роман «Ка-
зав мені батько» можна сміливо рекомендувати до
дру...» — і вела Пуцю до видавничої каси.

«Роман Матвія Пуці,— скреготала зубами Рецен-
зія — Яга,— нековирний і сирий, як тісто. Дитин-
ство Лопуцька, його підступні зв'язки з гусями-гу-
сенятами не витримують ніякої критики. Твір ви-
давати не можна»,— сичала вона і, посадивши
Матвія на лопату, сунула його в піч — на доробку.

«Держіть! Держіть його! — гналася за Пуцею
Рецензія — Піжама.— Переймайте автора роману
«Казав мені батько», він звів наклеп на чесну на-
шу сім'ю!..»

«Пропав»,— подумав Матвій, вириваючись з її
рук.

«Ага, попався, голубчику! — вигукнула вона.—
Ось тобі за становлення героя, а оце за перипет-
тії!» — шмагала його лозиною.

«Ой, не буду! — просився Пуця.— Йй-богу, не пи-
сатиму більше... Пустити!» — застогнав Матвій і про-
кинувся.

— Є вже на тебе рецензія, є,— просокорила дру-
жина, підійшовши до нього.

— Невже? — аж підскочив Матвій.— Розкажуй
скоріше...

— Драматургша Василюха казала, спасибі їй.
На карти кидала. Я, каже, всім письменникам уга-
дую: і коли в них яка секція збиратиметься, і кого
переоберуть, і в кого книжка яка вийде — всю
правду скажу. За гроші, звичайно. А з таких, як твій
чоловік,— десяток яєць візьму, до виходу книжки.

— То яку ж вона карту мені кинула? — поспитав
Матвій.

— Будеш мати трєфові розмови про свій роман. Бубновий інтерес, гроші матимеш,— шепотіла йому на вухо Домна Мартєнівна.

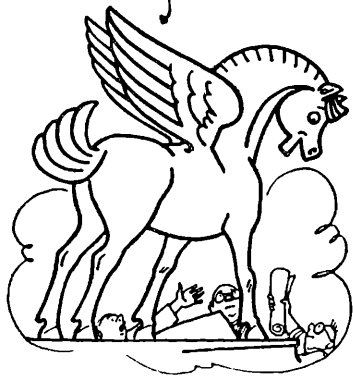
Два дні провештався Матвій коло видавництва. На очі потрапляли йому і трєфові, й виніві, і червові критики, а бубнового не було.

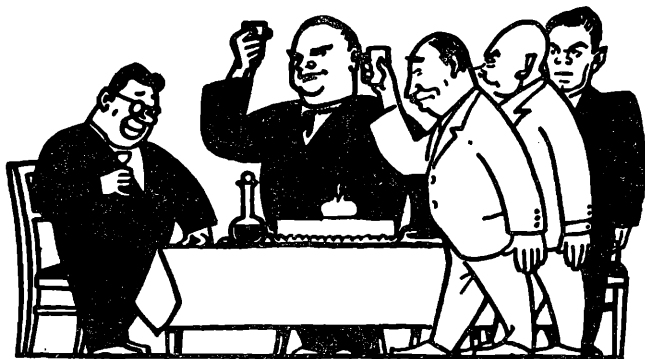
Наступного дня Матвій Пуця вирішив знову навідатися до видавництва, ба, навіть офіційно звернутися туди й вияснити все. Вийшов на вулицю. Як і завжди, мимо поспішали перехожі в своїх справах. «Невдача!» — стрепенувся Матвій, побачивши коло сусіднього будинку «швидку допомогу». З коридору на носилках до машини санітари несли одного чоловіка.

— Іди-но та поможи їм, Матвію,— бідкалася Василиха.— Та хто б знав, хто б відав, що таке лихо спіткає його... А строгий та учений який він. Все читає та книжки погані гробить, царство їм небесне! А сьогодні вранці тільки сів за письмовий стіл, а п'ять дерев'яних папок з рукописом одного роману «Казав мені батько» як гугонуть йому на голову! Ледве од смерті бідолашного критика одволали... Добре, хоч живий зостався...



Набколо Ларнасу





ГІМН ПОЧАТКУЮЧОМУ *

Тож годі сидіти з похмурим чолом...
Налиймо заздравную чару!
Зібралися ми за сімейним столом
Воздати хвалу ювіляру.

Ми всі пам'ятаєм, як ти вирушав
У творчу дорогу далеку,
Коли до редакції ти послав
Своє віршення про лелеку.

Слався, творчий шлях торуючий,
Гордий митарю старий.
Десять років— початкуючий,
Дев'ять років — молодий!

На пенсію вийшов редактор давно,
Померли давно консультанти.

* Написано разом з поетом Я. Шпортою.

Але ти не кинув пера все одно:
Одразу не всі ж і таланти!

Ти знов, бідолаха, до ночі сидів,
Шукаючи влучної рими.
Писав у газети по сотні листів,
В редакціях грюкав дверима.

Слався, творчий шлях торуючий,
Гордий митарю старий.
Двадцять років — початкуючий,
Дев'ятнадцять — молодий!

До ранку списав не одне ти перо
І в творчій пориві своєму
Нарешті заніс до журналу «Дніпро»
Свою довжелезну поему.

Читали уважно її, як завжди,
І сумно сказали про неї:
— У вашій поемі багато води,
А в нас вистача і своєї...

Слався, творчий шлях торуючий,
Гордий митарю старий,
Тридцять років початкуючий,
Двадцять дев'ять — молодий!

Простерлись тобі до «Вітчизни» путі,
Неначе до рідної школи.
Взяли там верлібри твої золоті,
Щоб їх не читали ніколи.

Редактор очима пробіг навкосяк,
Сказав: «Не приносьте халтуру!»
Порадив один невідомий мастак
Побільше читати Сосюру...

Слався, творчий шлях торуючий,
Гордий митарю старий,
Сорок років — початкуючий,
Тридцять дев'ять — молодий!

А потім ти вгору і вгору пішов
По сходах крутих в «Літгазету»,
І там консультанта одного знайшов,
Якого боялись поети.

— Октави й верлібри — вже форма
стара,

Підіть ще в журнал «Україну».
Там віршів лежала не купа — гора,
Крутили із них цигарчину...

Слався, творчий шлях торуючий,
Гордий митарю старий,
Півстоліття — початкуючий,
Сорок дев'ять — молодий!

Тож годі сидіти з похмурим чолом,
Налиймо заздравную чару!
Зібралися ми за сімейним столом
Воздати хвалу ювіляру.

В дерзанні своєму досяг ти узвиш,
Пишаємося всі ми тобою,
Що ти поміж нами тут лисий сидиш
І гордо трясеш бородою!..

Слався, творчий шлях торуючий,
Гордий митарю старий,
Сотні років — початкуючий
І безмежно — молодий!

1954

ДОБРОЇ ПУТІ

Отак і прибуває до нас молоде літературне поповнення. Мов із студених криниць черпає отієї водиці, щоб перехлюпнути її у вірші: ось вона, цілюща і пресвята, причащайся, читачу!..

Заявило про себе ще одне творче імено — Вадим Писайло. Чого тільки нема в його доробку — і плюс-кіт джерельної води, і подразливі пахощі любистку та селянського борщу, затовченого салом, і, і, і... А найбільш зворушує в них картина проводів, слізне вболівання земляків за долю молодого новобранця поезії:

*На високім плачуть рівні —
Не протовпитися в двір —
Позитивні й негативні
Ланкова і бригадир...*

Щасти тобі, друже!

Мих. Розписайло

ПРОВОДИ

Кличе місто... Біля саду
Клен шелеснув і притих.
Іду, їду на нараду
Новобранців молодих.

Плачуть батько, плачуть мати
Ї баба з дідом на печі.
Сунуть родичі до хати,
Хлібороби-читачі.

На високім плачуть рівні —
Не протовпитися в двір —
Позитивні й негативні
Ланкова і бригадир.

Виряджать прийшли до міста
І Грицько, й Стецько, й Павло.
Стогне музика троїста,
Гірко плаче все село.

Мати винесла хлібину,
Батько тиче сто рублів,
Дядько — сала четвертину,
Тітка — пелену грибів.

Дід — сорочку полотняну
(Подарунок, як не є),
Тиче ложку дерев'яну,
Шапку-бирку подає...

— Не візьму я до столиці
Ані сала, ні грибів,
Ні тієї паляниці —
А давайте сто рублів,

Та мою ліричну збірку
На три тисячі рядків,
Та смушеву шапку-бирку,
Щоб у Києві з узгірку
Привітати мастаків;

Та пахучого любистку,
Ще й на згадку дорогу
Дерев'яну ложку й миску
І залізну кочергу...

Прощавайте, бабо, діду,
Батько й мати, вся рідня...
Кличе місто... Іду, їду,
На нараду їду я!..

Вадим Писайло

ХОЧУ ПОДУМКИ БОРЩУ...

На спілчанському помості
Дев'ять місяців сплило,
А думки мої у гості
Так і линуть на село.

Біля греблі, мимо тину,
По знайомому сліду
В рідну батьківську хатину
Знову подумки іду.

Радість крилами тріпоче,
Дух бентежить сінажу.
— Я борщу поїсти хочу!.. —
Мамі здалеку кажу.

Отого, який ізмалку,
Під веселий визвін кіс,
У макітрі через балку
Я носив на сінокіс.

Отого, що в повсякдення,
У вечірній тишині
Для чергового натхнення
Істи багнеться мені...

Засинаю... Буду спати,
Щоб приснилося вночі,
Як моя старенька мати
Борщ доварює в печі.

Передайте бабі й діду:
Завтра, що б там не було,
Я із ложкою к обіду
Завітаю у село...

Вадим Писайло



СПОВІДЬ

В і н
(Сам-один)

Нема Тичини, Рильського нема...
Лишився я один біля керма.
Нелегко у спілчанському краю
Давать літконсультацію свою.

(Задумливо)

В наставництві я мало не зачах.
Голоту виніс на своїх плечах.
Як той Адам, із власного ребра
Вродив я Лиходіда і Ребра.
Якби не огрядна моя «Діжа»,
То не було б ні Віктора Коржа,
Ні диптихів, ні триптихів у нас,
З якими чимчикують на Парнас.
Без хвастощів поінформую я:
Василь Моруга — паства теж моя.
Йовенко, як потому з'ясував,
У мастаки щосили висував,
Ще й підсівав на творчому лану
Я словеса Павлові Мовчану.
Не міг одне: на творчості мости
Костенко Ліну спрагло вознести.
В ірпінському городі, як ніде,
Вирощую галуззя молоде...

Стук у двері.

Здається, ще поповнення іде!

Заходить початкуюча поетеса.

В о н а

Даруйте, неспогадано зайшла.
Допіру із села я прибула.
В літературі чула я давно
Громокопитне ваше імено.
Зовуть мене Оленка Горобець.
Отож мені порадьте, як знавець,
Дізнатися хотіла б я у вас:
Чи рипатися варто на Парнас?

В і н

Радий я творчій молоді з села!
Либонь, свої катрени принесла?
Хоч і триває в нас отой процес,
Та мало ще статечних поетес....

(Бере її руку)

Не вперше я на руку ворожу...
Якщо читала ти мою «Діжу»,
По ширості таке тобі скажу:
Потвердили б халдейські мудреці —
Три лінії у тебе на руці.
Що перша з них — активно, до пуття,
Тобі вторгатись треба у життя.
Що друга — початкуючого злет —
Веде в наш молодий літкабінет,
А третя указує, далєбі,—
Віддатися поезії тобі!
На риму чоловічу налягай,
Але своєї теж не забувай...

В о н а

Щоб їхать на Пегасові-коні,
Що головне б пораяли мені?

В і н

Аби яснів художньо небокрай,
Водою щедро диптих окропляй.
Окрім усього, заново не гріх
Перечитати класиків усіх.
Багато поетичних шкіл у нас,
Що гідно возвеличують Парнас,—
О. Ющенко і Карася Петра,
Невтомних наших лицарів пера.
Ще б радив, крім Олега Орача,
Віталія вивчать Коротича,
Відомого, на думку фахівця,
Своєю «Кубатурою яйця»...
Як ворожбит, я бачу в тебе дар!
До речі, в нас триває семінар,
То попервах, якщо тобі не лінь,
Туди і направляю — ув Ірпінь.
(Цілує її в лоб)
Йди. Пиши. Лишай сліди. Амінь!..

1982

ЖЮРІ ПРИСУДИЛО

Сатирична сценка

Л и ц е д і ї

П т и ч к і н — голова журі конкурсу на кращу пісню.

С и н и ч к і н — секретар журі.

Ч л е н и ж ю р і — перший, другий, третій.

П т и ч к і н

Тепер з'ясуєм головне питання

І винесемо рішення журі.

Які у кого будуть міркування

Стосовно пісні «Нумо, косарі!...»?

П е р ш и й

Якби знаття, що написав маститий...

Д р у г и й

Судити важко: конкурс-бо закритий.

Т р е т і й

Який, цікаво, в автора девіз?

П т и ч к і н

Це справи не вирішує — «Сюрприз».

П е р ш и й

Аби халтурник тільки не проліз!..

П т и ч к і н

Синичкін, а йому я довіряю,
Відповідально ставиться до справ:
Чужого рецензента підшукав.

С и н и ч к і н

Моя тут хата, як то кажуть, скраю,
Оцінку об'єктивну критик дав...

П т и ч к і н

(Читає рецензію)

«Звучання пісні вельми злободенне.
Важлива тема, провідний мотив.
Якби усе залежало від мене,
То премію найвищу б присудив!..»
Як бачим, відгук позитивний дуже,
І мудрувати годі нам тепер.
Ми люди об'єктивні, нам байдуже,
Хто пісню склав — Моруга чи Гомер...
Давайте ще уголос проспіваеть,
Можливо, ще й оцінку поміняем...

Всі співають.

Бригадир і ланкова
Покохалися в жнива.
Ланкову бригадир
Взяв у полі на буксир.

Нумо, косарі!
Вийдем на зорі,
Аж за небокрай
Скосимо врожай!

Нумо, кумо,
Кумо, нумо,
Скосимо врожай!..

П т и ч к і н

Що ж, прозвучала пісня актуально,
А головне— мажорно, наступально!
Рецензія на пісню позитивна,
І я такої думки, що й сама
Голосувала б Марія Петрівна
За премію руками обома!

П е р ш и й

Тягнути далі нічого резину.
Я присудив би їй як член журі
Лише за назву —
«Нумо, косарі!..»,
Не кажучи про текстову частину!

Д р у г и й

Сьогодні нам потрібна до зарізу
Натхненна пісня, щира й голосна,
Сучасна, як у автора «Сюрпризу»,
Належне віддамо йому сповна!..

П т и ч к і н

Напрошується рішення само:
Ми премію «Сюрпризу» даємо.
Не будем зволікати це питання,
Отож проведемо голосування.

Т р е т і й

Хоч конкурс ми проводимо закритий,
Але одержить премію маститий...

(Піднімає руку)

С и н и ч к і н

На всяк випадок руку підйму,
Хай буде перша премія йому...

Всі підіймають руки.

П т и ч к і н

Голосували, мабуть, недарма.
Хто проти? Хто утримався? Нема!
Подивимося зараз —чий девіз...

(Розкриває конверт)

Синичкін Маркіян! Оце сюрприз!
Поставили мене ви під заріз...
Виходить, що своя рука — владика!
Ох, буде неприємність, ще й велика!
Оце тобі оцінка об'єктивна...
Хо-хо, що скаже Марія Петрівна?..

(Хапається за серце)

Німа сцена.



ДІЛОВІ РЕФЛЕКСИ ОДНОГО ОЛЕКСИ

З творчих намірів

Свого таланту не змарную
І творчий рік отак планую:

Пункт перший. Видати поему
На актуальну дуже тему.
Придумав назву: «Здрастуй, БАМ!»,
Щоб думали, що був я там!
Подав недавно з-під пера
До повноводного «Дніпра».
Хай знають: бамівські рефлексн
Не відмовляють у Олексн!

Пункт другий. Маса є ідей!
Пишу багацько про дітей.
В своєму творчнм закапелку
Не забуваю про «Веселку».
Планую (назва не стара!)
Поему «Здрастуй, дїтвора!».
В старого дідуся Олексн
Дитячі діють ще рефлексн!

Пункт третій. В мене є пісні.
Усі хвалили: голосні!
Отож гадаю, що продвину
Їх у «Музичну Україну»,
Бо, як відомо, у Олексн
Пісенні діють теж рефлексн!

Четвертий пункт. Уже давно
Творю багацько для кіно.
На телестудію подам
Кіносценарій «Здрастуй, БАМ!»,

Хай знають всі, що у Олекси
Кіноекранні є рефлекси!

Пункт п'ятий. Молодь — це надія!
Про неї в мене давня мрія.
Подам у «Молодь» неодмінно
Поєму «Здрастуй, юна зміно!»,
Бо досі діють у Олекси
І молодіжні теж рефлекси!

Пункт шостий. Закінчив я знов
Ліричний цикл «Моя любов».
Хоч голова у мене лиса,
Подав до рідного «Радписа».
Нехай читають. У Олекси
Любовні діють ще рефлекси!

Пункт сьомий. Людям на добро
Одніс недавно у «Дніпро»,
Для всенародної потреби,
Грунтовні спогади про себе.
Є у маститого Олекси
Ще й дослідницькі рефлекси!

Пункт восьмий. Речі всі старі
І забраковані в «Дніпрі»,—
А назбиралося до біса! —
Перетасую для «Радписа»

І, хоч не маю талану,
Проб'ю, продвину, проштовхну!
Найбільше діють ув Олекси
Навально-пробивні рефлекси!

Дев'ятий пункт. Книжки нові
Я перевидам у Москві.

В Смоленську, Вільнюсі й Ростові
Лежать рукописи готові!
Не відмовляють у Олекси
І перекладницькі рефлекси!

Останній пункт. Багато справ
Я наперед запланував.
Агов, мій друже, Комвидав!
Належну вияви любов
І в плануванні не відмов!
А ні — узнаєш, старина:
У мене сила пробивна
І не відказує вона!

Мені поради — не до шмиги,
Я сам свої штовхаю книги!
Я не живу без ворожди,
Ми, брат, усі амбітні.
Отож надіюсь я завжди
На лікті монолітні!

Я розштовхаю ними всіх
Дружків і недругів своїх.
Хай знають всі головотеси:
Ще є рефлекси у Олекси!

Я не пишу якусь халтуру,
Оберігаю честь свою,
Навальню йду в літературу,
Непереможний у бою!



ПРО ТОГО Ж ДІДА

Чом і не дід? Сьогочасний, типовий.
Ось він, дивіться: острішками брови,
В сірім брилі й празниковій сорочці,
Люлька у роті, кресало при боці.
Люлькою пихне, сховає кисета:
— Ох і укусна ж, неначе коклекта...

Ходить по вулиці дід чорногузом,
Хитро поводить засмаленим вусом,
Бо в того діда, в діда Вухналя,—
Справа медаля і зліва медаля.
Сплачує внески, як член ДТСААФу,
Мудрий — не дасть у політиці маху,
Любить фольклор, не бере вже чарчину,
Знає Косарика, бачив Тичину.
Дід, вам скажу я, наочний, типовий.
Кажете — діда портрет не готовий?

В діда Вухналя точні прогнози
На снігопади, вітри і морози,

На кукурудзу, горох, бараболю,
На кавуни, сочевицю й квасолу.
Зна, як впроваджувать агрономію:
— Еге-ге-ге... Я це діло умію!..—
Може у вічі начальству сказати:
— Бач, не готові ще й досі кагати,—
Тихо промовить йому по секрету:
— А чи читали вчорашню газету? —
Знаючий дід, принциповий, зразковий...
А ви казали — портрет не готовий...

Дід хоч куди. Як почує про збори —
Підтюпцем скаче, біжить до контори.
— Діда Вухналя! Діда Вухналя! —
Одноголосно вигукує зала.
І возсідає він, наче на сідалі,
Членом почесним в почесній президії.
Мало сидить — заглядає в «тетрадку»:
— А розкажіть про свої недостатки! —
Дуже активний і дуже бідовий...
А ви казали — портрет не готовий...

З дідом не дуже, з дідом полегше:
Бах! — і в газеті районній розчеше.
Діда шанують, добре всі знають,
На семінари в район викликають.
Що семінар! Не таку він штукенцію
Може встругнути — прес-конференцію
«Про основні актуальні завдання
І дострокове їх виконання».

Дід, одне слово, сучасний, типовий.
Чом би, скажіте, портрет не готовий!
Друзі-письменники, ну, їй-же богу,
Не профануйте діда старого!

1964

ПРОМАХНУВСЯ

У відомого Теренька
Вийшла книжечка сіренька.
Цілу ніч поет не спав,
Дружні написи складав:

«Ортодоксу Леонідові —
Ви світило наших днів!
Як найближчому сусідові,
Присвятив я серця спів».

«Геніальному Степанові,
Корифею наших днів,
У роботі понадплановій
Я дарую серця спів».

«Дорогому Миколаєві,
Діячеві з діячів,
На довічну славу краєві
Не заріжте серця спів!»

«Науковому Кіндратію —
Мудрецеві з мудреців —
Звесели спілчанську братію,—
Приголуб сердечний спів!»

«Найдорожчому Андрієві,—
Ти мірило авторів.
У каштановому Києві
Возвелич мій щирий спів!»

Дарувать хотів Охріму,
Дорогому побратиму,
Та в запасі, як на зло,
Екземпляра не було...

Ледве впорався помалу,
Всіх, мовляв, приворожу...
Для критичного загалу
Розіслав півтиражу.

Тільки маху дав Теренько:
У часописі однім
Тую книжечку сіреньку
Розчехвостив анонім...
Хто б, ви думали?
Охрім!

Довго, кажуть, ще потому
Наш пііта жалкував,
Що Охриму дорогому
Він автографа не дав...



ДРУЗЯКА

Дзвени гучніш, домбро акина,
Співай, флюяро, грай, дуда!
Од молдаванина до фінна
Друзяка наш переклада.

Допізна в київському домі
Його поскрипує калям.
Чекають довго на прийомі
І Леонідзе, і Гулям...

Кипить робота спозарану,
Аж хата ходором іде.
— Курбандурди?

Нехай зажде!

Тільвітіс, Лівіу Деляну,
І Хузангай, і Садовяну,
А за Мірзо Турсун-заде
Гряде Зейнал Джабар-заде,
Расул Гамзатов і т. д.

Бахші, ашуги, і акини,
І Абдулла, і Файзулла,
Евенки, комі, осетини,
Азербайджанці і грузини,
І несть перекладам числа!..

Утнуть він може на карнаї,
Доїти дойну на домбрі,
З плеча рубає він рубаї
І всякі прочі стихарі!

У Кутаїсі, в Єревані
На кожне творче імено

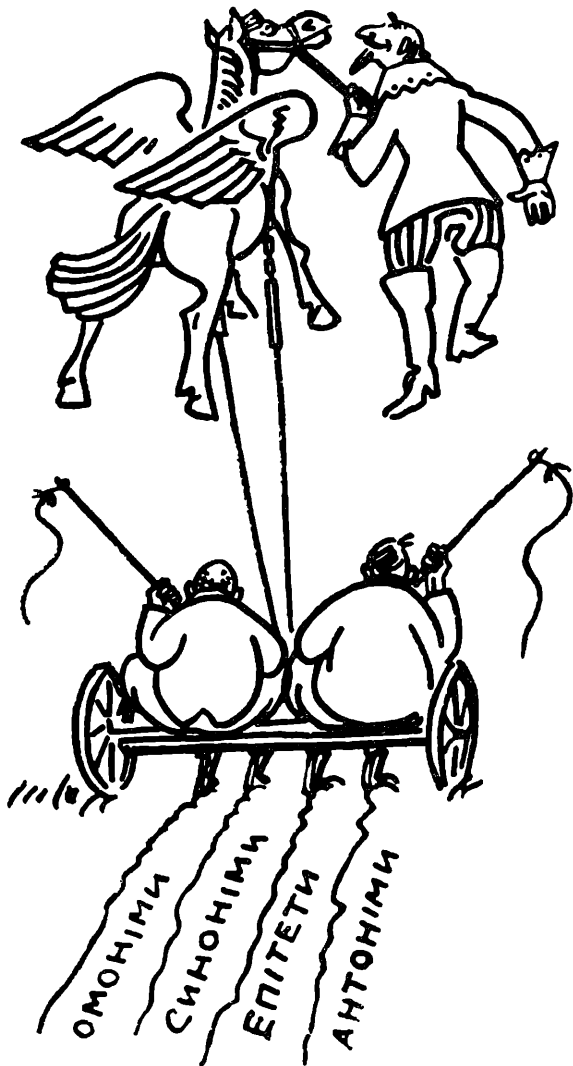
Із глибочезного марані *
Для нього знайдеться вино.

Тому й луна домбра акина,
Співа флюяра і дуда...

Од молдаванина до фінна
Друзяка все переклада!



* Винний погріб.



БАЛАДА ПРО ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Розкривши вірні словники
В телевізійну ніч безсонну,
Вони взялися в дві руки
Зробить послугу Кальдерону.

Один колись вивчав англійську,
Другий іспанської не знав,—
Писав байки про птицю свійську
І рецензентів розважав.

Отак вони перекладали
Й, перекладаючи, страждали:
— Омоніми...

синоніми...

Працюємо сьогодні ми.
Тож треба нам намітити
І рими,
і епітети.

Простежим за правописом,
Граматику посилим,
Щоб чарувати опусом
І все було красивим,
Щоб набирали корпусом,
Петитом і курсивом!..

На свій копил підправили,
Робили коментарії,
Зірки у тексті ставили
Такі, як в планетарії.

І ось в одну безсонну ніч
Вони осилили ту річ.
Та потім, кажуть, у тривозі
З'явився класик на порозі:

— Хоч ви для мене й охоронці,
Я дам пораду вам одну:
Не варто балуватись, хлопці,
Поїхали б на цілину.



БАЛАДА ПРО ДВОХ ПІСНЯРІВ *

У Києві нашім на Лисій горі
Жили композитор і два піснярі.
Ходили вони над лужком-бережком
І вірші подобались їхні обом.

Лунають нові наші тексти,
Неначе розкотистий грім.
Лиш бубон великий донести
Їх може з естради усім!

Старший пісняр промовляв з висоти:
— Я твій учитель, а учень мій — ти.
Це ж не для тебе, для мене вночі
Знайшов композитор до текстів ключі.
Спершу нехай проорганить мене,
Потім удача й тебе не мине...

Лунають нові мої тексти,
Як справжні сучасні пісні.
Не треба ніякої лести
Від тебе, колего, мені!

Менший же голову гордо підняв:
— Я кукурудзу давно оспівав!
Пісня пішла із легкої руки
Про кок-сагиз і смачні буряки.
Хай композитор приймає слова,
То вже утверджена пісня жива!

У мене вже схвалені тексти
Про дружбу, любов і печаль.

* Написано разом з поетом Я. Шпортою.

І може їх людям донести
Із бубоном грізний рояль!

Старший спогорда промовив:— Е, ні,
Скрізь популярні мої лиш пісні.
Тож, якщо хочеш ти правду всю знать,
Спершу він буде мене фугувать.

Лунають нові мої тексти,
Неначе розкотистий грім.
Лиш бубон великий донести
Іх може з естради усім!

Менший промовив, піднявши брову:
— Я у піснях, як та риба, пливу.
Всі вони в мене гучні і прості,
Ти не напишеш таких у житті!

А в тебе, колего мій, тексти —
Нудніших ніде не знайти,
Бо речення правильно сплести
Не вмієш ізмалечку ти...

Вигукнув старший:— Мені це удар!
Хай нас розсудить великий Вугляр.
Він прославляє давно вже мене,
Звісно, удача й тебе не мине.

Скажу тобі щиро, синаша,
В співдружбі я з ним не дарма.
Бо «риби» такої, як наша,
Ні в кого у світі нема!

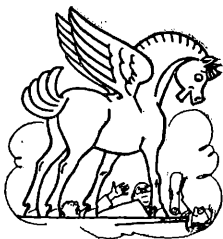
Вирішить їхню судьбу текстову
Враз нагодився Вугляр на рову.

— Чубитись, друзі,— промовив,— ганьба.
Гризтись будете — всім нам труба!..

...У Києві славнім на Лисій горі
Жили композитор і два піснярі.
Славили в нотах малесенький знак,
Йшли на Хрещатик, співаючи так:

Лунають нові наші тексти,
Неначе розкотистий грім.
Лиш бубон великий донести
Їх може з естради усім!!!

1954



КОЛЕГА

Неповторною весною,
Обминаючи свій дім,
Він ходив услід за мною
Лібреттистом молодим.

Починав розмову ширу
І, як гість у час нічний,
Все просився на квартиру
Мій співавтор дорогий.

Все казав:

— Давай засядем,
Тему двинемо одну.
В мене є цікавий задум,
Ну хоч би про цілину...

Все розпишем по порядку,
Діло певне, не секрет.
Сам сценічну дам прокладку,
Закручу «на во!» сюжет!

Разом сіли ми писати
І, не гаючи хвилини,
У сценарій забивати
Почали озимий клин.

— Може, ми посієм жито,—
Я співавтору кажу.
Він кахикнув діловито:
— Це ідея! Запишу...

Ледве впорали роботу
І взялися за ячмінь.

Норовився у цейтноті
Мій колега, наче кінь.

— Ще давай посієм просо,
Може, вродить нам воно.—
Він стригнув на мене косо:
— Я посіяв би пшоно...

— Он,— кажу,— які замашки,
Ще навариш каші ти.
Випрягайся із упряжки
І лети під три чорти!..

Полетів — мені байдуже.
Та, видать, він ще живий.
Де ти дівся, давній друже,
Мій колего дорогий?

Може, став ти сценаристом,
Пишеш п'єсу із артистом,
У труді змарнів з лица:
Про метал і нашу музу,
Про свиней та кукурудзу
Без початку й без кінця!..

Де в сценічному екстазі
Погорів на «посівній»?
З ким ти ходиш у супрязі,
Мій співавтор дорогий!

НЕВДАХА

Живе собі Частушкін,
На «ти» із усіма.
(Заримувати б — Пушкін,—
Так спільних рис нема!)

Бодай двома словами
Подам його портрет.
Зустріньтесь із вами,
Горла:
— Старик, привет!

І вже запанібрата,
Ось ти і я, мовляв:
— Ти знаєш, у Гамзата
Недавно побував.

Врубали із Расулом
По свіжим шашлику.
Живе й у вус не дує
В своєму кишлаку!..

Нову планую книгу,
Ще договір не вклав.
Недавно через Ригу
У Таллін проїжджав.

Я не плотва, а справжній сом,
З Малишком добре знався.
З поетом Межелайтісом,
Із Райнісом стрічався!

Знав Змітрока Бядулю,
Роздав багато тем.
Люблю співать «Зозулю»
З Борисом Комарем.

Не маю з того зиску.
А це на дружби знак
У Мінську самописку
Вручив один мастак.

Дарма що на папері
Не так воджу пером,—
У редакційні двері
Іду я напролом!

Бо як ти не крутися,
А все-таки без нас
Не може обійтися
Сьогоднішній Парнас...—

У будень і на свята
Чи не до вас тепер
Незграбні віршенята
У торбі він припер?



ТРУДЯГА

Провадив він свої труди
У тиші кабінету,
Під лупу розглядав завжди
Журнал або газету.

Мав, крім усього, неборак
До критики охоту —
Моливсь на розділовий знак,
Прийшовши на роботу.

Той знак закреслити не міг
Чи іншим замінити.
Боявся синтакси поріг
В житті переступити!

Та ось приніс йому поет
Свій вірш «Над рідним краєм».
— Ну що ж,— він мовив наперед,—
Проглянем, прочитаєм.

Без зауважень важко нам
Судить про всякі вірші.
Спочатку прочитає зам,
Зав. відділом та інші.

Нам вся поезія з руки,
В оцінках ми не учні.
Ми власні маємо думки
І «птички» власноручні.

Рядки звіряв по словнику,
Узявшись за діло.
Та в одному простім рядку
Його знання заїло:

«Сам дідько тут не розбере
В становищі тяжкому —
Чи тут поставити тире,
А чи звичайну кому?»

І почались гарячі дні,
Уточнення і правки.
У інституті Потєбні
Йому давали «справки».

А далі, годі й говорить,
Він мав велику мужність
По комутаторах дзвонить
Удень на всю потужність.

Шукав знавців усяких мов,
В труді не мав простою.
До різних бігав установ
Із комою простою.

— Тут діло, бачите, старе,—
Йому сказали чемно,—
Поставте запросто тире
Й не бігайте даремно!..

Отак трудився всім на сміх
І, числячись по штату,
До бухгалтерії побіг
Отримувать зарплату.

Сказав бухгалтер, наче бог:
— Була в труді звитяга!
Попрацював-таки за двох
Надійний наш трудяга!..

НЕ ВИЙШОВ НА ОРБІТУ

Йому не день і не годину,
А довелось багато літ
В літературі гнути спину
І проливати творчий піт.

Усе виходив на орбіту,
Книжки болванками пуляв:
Нехай аванси йдуть по звіту,
Нехай друкує Літвидав!

Компонував свої куплети,
Аж полисіла голова.
Ліпив глевкі, немов галети,
Слова, слова, слова, слова...

Була-таки колись потуга,
І лікті, й сила пробивна!
Йому б ходити коло плуга,
Мішки вантажити зерна,

На трудову ставать повірку,
Рубати б вугільні пласти!..
Так ні! Нову недавно збірку
Зварганив, господи прости!

Не вірші там — одне нещастя:
Усе цвіте, росте, пусте...
Немов швидка лірична настя
Його пробрала, як на те...

Та до критичного прогнозу
Не прислухався наш слабак —
Літературного обозу
Не міг покинути ніяк.

Біда лучилася піїту:
Він знову збірку запустив,
Але не вийшов на орбіту —
У сфері критики згорів!



ПРОВОРЯКА

Він сильно зважив на типовість
І друконув спочатку повість.

Для грошового ж інтересу
Переробив її на п'єсу.

А потім у потузі скнарій
Із п'єси вистругав сценарій.

Наклав на себе творче вето
І накатав іще лібретто.

Тепер із виглядом величним
У сні дримає летаргічним.

Лежить у себе на канапі,
Копійка ж капа у ВААПі... *



* В А А П — Всесоюзне агентство
з авторських прав.

ОЦІНИВ

Гуляли гості у Свирида,
Столи вгиналися від страв.
А на завершення обіду
Господар вірші прочитав:

«Туркоче голуб, наче трактор,
У полі жайворон співа...»
— Чудово! — вигукнув редактор.—
Які епітети, слова!..

Йй-богу, друзі, не банально,
Я вам кажу офіційно —
Це справді ори-ги-гінально!..
Свирид наш — мудра голова!

На другий день Свирид-піїт
Наніс редактору візит.

— «Туркоче голуб, наче трактор»,—
Нічого ніби... а проте,—
Тут клацнув пальцями редактор,—
Воно щось, братику, не те.

Якщо сказать офіційно,
То надто вийшло все банально.
Не ті епітети, слова...
Бува, товаришу, бува.

ЛИЦЕДІЙСТВО

Щоб утвердити творчі риси
Своєї Олечки-актриси,
Поет на десять сторінок
Просунув п'еску для діток.
Але, на жаль, актрисі Олі
Не доручили грати ролі.

Тоді наш автор-лицедій
Удався до підступних дій.

Безмежно він любив дружину,
І п'еску тиснув ще одну
Про незрівнянну і єдину,
Про балерину чарівну.

І, на велику втіху Олі,
Її побачили в тій ролі.
Коли ж доходило до «бісу»,—
Прогнали к бісу всі актрису!



ВАЖКИЙ НА РУКУ

У вірші славився Дунай...
І хоч була давно посуха,
Та на вузесенький ручай
Пересушив його Присуха.

А ще зробив би він ривок,
Спіткало б нас велике горе:
На скаламучений ставок
Переведе і Чорне море.

А щоб довиконати план,—
Підніме руку він байдужу
І навіть Тихий океан
Заредагує на калюжу!



ПАМ'ЯТНА ЗАПИСКА КНИГОЛЮБА-КРАДІЯ

До романіста О. Недвиги
Пробрався злодій у вікно.
Потяг читабельні всі книги,
Які примітив він давно.

Коли давав із хати тягу,
Лишив йому таку бумагу:

«Квартири не кидай напризволяще!
Крав совісно. Із книг усіх
Не брав двотомників твоїх,—
Писати треба к р а щ е!..»

ПОЕТ-ГОРОДНИК

Усоте віршики дублює
І з того має гонорар,
Та все граблями редагує
Кончо-озерний свій гектар,
Аби на дачі восени
Доспіли дині й кавуни...

ДИТЯЧОМУ ПОЕТОВІ

Спочатку для малих Оксанок
Він видав збірку «Добрий ранок».
А потім знову перевидав,
Назвав уже її «Добрідень!».

Хотіли б ми побачить навіч
Ще збірку — «Діти, на добраніч!..»

ДРУГОВІ КРИТИКУ

Ану, і ти не полінився,
Смикни цитату й посміхнися
Так, щоб уся читацька зала
Бурхливо заплодувала!..

ЗВАЖ НА ТИРАЖ

(За М. Полотаєм)

Один прозаїк вихвалявся:
— Бач, на вітрині книжечка моя! —
А через рік у Спілці задавався:
— Лежить! Адже величина і я!

— А ти, хвалько, на інше зваж:
Не ти великий, а тираж!

ЧУДОДІЙНА СИЛА

Твоїх поезій чудодійна сила
У сон глибокий читачів звалила.
Час видавництвом запропонувать
Тебе в ...таблетках видавать.

У РАЙМАЗІ

Сценка

— Які цікавлять вас товари:
Електролампи, окуляри?
Є туалетне гарне мило,
Загальні зошити, чорнило...
А може, обувної мазі? —
Спитали діда у раймазі.

— Та ні, просила баба вчора,
Щоб я купив їй мухомора,
Бо розвелися мухи кляті,
Не може влєжати у хаті...

— На жаль...— зітхнув завмагазину,—
А втім, заждіть, одну хвилину!
Коли так просите, будь ласка,
Байок-близнят чимала в'язка,
А на придачу ще до цього
Є повістина Вербового;
А ще Рогожина брошурки,
Самі zostались палітурки,
Щоправда, вицвілі, зелені,
Але нічого, по кишені...

В раймазі нашому ці твори —
Незамінимі мухомори!

На вєселій авиці



ПРО ГРАЧА-ДІЯЧА

В контору одну Головайцепостац
Призначений був за начальника Грач,
Колишній, казали, місцевий діяч.

Узявши у руки бразди керівні,
Підписувать страх не любив накладні.
Погляне, печаткою стукне — і все! —
Нехай собі курочка яйко несе!..

Трудився в конторі він років зо два,
І плану все нижче сповзала «крива».
Хоч дійсною кругла печатка була,
Та курочка яйок ніяк не несла.

Не міг із роботою справитись Грач,
Й віддав розпорядження сам головнач:
«Вигонить не будемо, краще всього
За станом здоров'я увільним його!..»

Усіх лікарів чоловік обійшов,
Здавав на аналізи слину і кров.
Дивилися ще й на рентгені Грача,
Всі органи справні були в діяча.
Старий головлікар зітхнув у журбі:
— А може, в товариша очі слабі?..

Тоді окулістка указку взяла,
Затим до таблиці його підвела:
— Ану, подивіться, будь ласка... отак,
Який на таблиці ви бачите знак?

Дивився на неї начальник сумний,
Нічого не міг розпізнати на ній.

Злякалася жінка:— Ну як же це так,
Невже ви ніякий не бачите знак?

— Я літери бачу,— Грач важко зітхнув,—
А тільки названія їхні забув...

Говорять, Грача, як поважну особу,
Послали недавно кудись на учобу...



ПІДКЛАВ СВИНЮ

З Басилом, шефом керівним,
Напевно, більше року
Незамінимий Дудка Клим
Велику мав мороку.

До посівної, у жнива
Глибоку й принципову
(Щоб не засипався, бува!)
Писав йому промову,
Оскільки плутав голова
Із бугаєм корову...

Якби-то посівна, гай-гай...
На збори чи хрестини,
Й чиїсь там іменини
Басилові речу подай
На півтори години...

І раптом влітку, після жнив,
Басилу — виклик на актив.

«Біда!» — подумав голова.
Ударив на тривогу
І заходився день чи два
Збиратися в дорогу.

Оскільки міжрайонний зліт,
Не гаяв Дудка часу,
Строчив керівникові звіт
По молоку і м'ясу.

— Дивися ж, голубе, мені
Не підклади іще свині,—
Зітхаючи безсило,

Наказував Басило.—
Дай зобов'язання нові,
Щоб не було розносу,
Постав задачі бойові
Стосовно опоросу.
Ну, а відносно молока,
Щоб не чесали знову,
Звали — задача неважка —
На ялову корову...

«Ану, ушкварим, лихо з ним! —
Подумав бісів Дудка Клим.—
По молоку й по опоросу
Хай голові дадуть розносу...»

Як подобає діячу,
Про успіхи важливі
Читав написану речу
Басило на активі:

— Товариші керівники,
Хороші в нас показники.
Так от,— Басило закректав,—
За станом відгодівлі
Я вже сусіда перегнав,
Прибавився у тілі.
Якщо ж касатися оп'ять
Затрунутих вопросів,
То можу сам я лічно дати
Аж вісім опоросів!..
Узяв я лінію круту
Догнати й по надою,
Але не можу дійку ту
Намацати рукою.

Зірвати, певно, ще хотів
Він оплески тривалі,
Як раптом виліг весь актив
Од реготу у залі.

Піт утираючи з чола,
Він повертався до села.

Підняв удома тарарам:
— Ти, Климе, що — сказився!
Од реготу я мало сам
Тоді не отелився...



БАЛАДА ПРО ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЇ

Навчався він у інституті,
І всі казали:— Молодець!
Як розібратися по суті —
З Кирюхи вийде фахівець.

Та хлопець іншу мав натуру,—
В науку далі потягло:
Мовляв, піду в аспірантуру —
Хай інші їдуть на село.

У батька добра йде зарплата,
І все під боком — красаота:
І комфортабельна кімната,
Й дашаво-київська плита!..

Давно цікавила Кирюху
Важлива тема для знавців:
«Про вплив міського авторуху
На довголіття горобців».

Доклав чималого старання,
Без особливого вагання
Грунтовно вивчив те питання.
Пішов опісля на таран —
У «Театральний» ресторан.

Замовив там дванадцять шук
Дванадцятьом жерцям наук,
Для вченого собрата —
«Перцівку» до салату,
Шампанське і коньяк,
Бо всі учені, як-не-як,
Присвоять кандидата...

І ось почав він захищати
На наукову тему
Й зумів, як кажуть, розв'язати
Невивчену проблему:
Що горобець є горобець,
Мала сіренька пташка,
І на шляху, довів знавець,
Бідує, горопашка,
Без того вітаміну Ка,
Чи, по-простому, — кізяка...
Якщо не знайде на шосе,
То горобейку — амба! все!

Одна учена голова
Сказала перше слово:
— Тут все наука, не слова,
І це не випадково.
Він захищавсь зразково!

Сказала друга голова:
— Йому дасть доктора права! —
А третя:— Годі тут полемік,
Кирюха — справжній академік! —
З гальорки родич закричав:
— Таких учених світ не знав!..

Минули всі переживання
І наукові хвилювання
За ресторанівські столи.
І хоч було на серці тоскно,
Але йому одноголосно
Учені дулю піднесли...

Говорять, ніби знов Кирюха
Наївсь по зав'язку цитат.
Про сіру муху-цокотуху
Він пише вчений реферат.

ПРО ПАРНЯГУ Й ДІДА ОНИСЬКА

Якось вечором додому,
А було не близько,
У автобусі міському
Їхав дід Онисько.

Віз пакуночка малого,
Їхав із контори,
І сидів коло старого
Бородатий Жора.

По дорозі коротенька
Ще була зупинка,
Й до автобуса гарненька
Увійшла блондинка.

На патлатого парнягу
Глянула несміло:
Може, виявить увагу,
Встане, бусурмило.

А парняга відкидає
Гриву за плечима,
Молодичку оглядає
Ласими очима.

Дід сидів, мовчав терпляче,
Промовля несміло:
— Може б, ти устав, козаче,
Хай би жінка сіла...

— Ну, якщо,— парняга каже,—
Їй присісти ніде,
То нехай вона у мене
На колінах їде...

Запишався лобурисько,
Кирпу гне угору.
«Треба,— думає Онисько,—
Проучити Жору...»

Устає й на своє місце
Просить сісти жінку.
— Ну, а я за неї сяду,
Буду за блондинку...

Парубійку на коліна
Персонально всівся.
Той мовчить, сопе сердито —
Сам же напросився!

Довго їхав дід на ньому...
Ось і хата близько.
Устає нарешті з нього,
Хвалиться Онисько:

— Довелось мені в дорозі
Їздити на всьому:
На коневі, на верблюді,
Ішаку дурному,
А оце ще прокатався
На ослі такому!..

ПООБІДАВ

У кав'ярні «Поплавок»,
Близько від буфету,
За столом сидить дідок,
Прогляда газету.
Хилить воду спроквола —
Не одну вже шклянку.
Підкликає до стола
Знов офіціантку:
— Скільки раз казати вам:
Замовляв котлету,
Хліба й сиру двісті грам,
Трохи вінігрету.
Вже сидіть не маю сил,
Їсти дожидаю!
Принесіть мені на стіл
Хоч би того чаю...

А вона підносом — цок!
— Принесу й котлету...—
Знову воду п'є дідок,
Знов чита газету.
Сторінки всі прочитав!
Після передишки
Нахилився і дістав
Ще з портфеля й книжку...

Тут якраз і підійшла
Дама та з підносом.
Склянку чаю подала
І крутнула носом:
— Скоро,— каже,— буде й сир...—
А дідок:— Нічого,
Ще ось є «Война и мир»
Класика Толстого!..

ДІДОК

Іде у скверику дідок
Поважною ходою.
Солідно бороду й ціпок
Несе перед собою.

Одягся модно — напоказ
Хоч вистав на вітрину:
Смугаста майка «Адідас»
І шорти — до коліна...

Бабуся сумно погляда
На дідусеві ноги:
— Чи хулігани не зняли
Штани, бува, із нього?

— О, то сусід багатий наш! —
Відказує знайома.—
Купив машину і гараж
Новий поставив дома...

А бабця:— Має чоловік
Добро таке, мій боже,
А на простісінькі штани
Стягнутися не може...



ЯЗИКАТІ ФЕСЬКИ

Д і а л о г

— Мені казали, що нову
Дали тобі квартиру?
— Та переїхала, живу
Тепер на площі Миру.

Квартира гарна, не тісна,
І кухня є, і ванна,
Південна світла сторона,
Але одним погана:

Сусідка Феська — чорт послав! —
Ще прожива зі мною.
Чи що подумав, чи сказав,—
Все слуха за стіною.

Оце учора молотком
Картину прибивала,
Так мало, клятій, вухналя
У вухо не загнала!..

Немає спокою мені
І в новому будинку...
— А ти ще килима візьми
Й повісь на тую стінку...

— Та я завісила б її
Ще й ковдрою товстою,
Так не почую ж я тоді
Нічого за стіною...

ПРОПАЖА

Легкий туман підлогу повива.
Шумить вода, парує душова.
Проймає піт і котиться з чола.
Куди не глянь: тіла, тіла, тіла...

Немає тут ні рангів, ні чинів,
Начальник важко ходить без штанів.
Узнай — людина він чи бюрократ?
Усі тут рівні, яко брата брата!..

У лазні тиша, мир і благодать.
Вода співає, крани вуркотять...

І раптом — гук! Забрязкали тази.
— Що трапилось? — лунають голоси.
— Вода гаряча ринула з котла
Чи, може, гола жінка забрела?..

З парної, душової на поріг
Ковзе до роздягальні сотня ніг.
Хтось послизнувся, ляснувся об діл!
Переполох. Сум'яття голих тіл...

У роздягальні голий чоловік
Стоїть на вагах, випнувши живіт,
Чіпляється до вусаня-дідка:
— Хіба вага була моя така?
До бані в мене — п'ятдесят було,
Куди ж тепер поділось два кіло?

І так моя комплекція худа,
А тут мене ще й баня обкрада.
Годину цілу парився — і схуд...

Та я подам на банщика у суд
За дикі процедури водяні!
Хай повертає тілеса мені...

Тут нагодився банщик Герасим
І громогласно пояснив усім:

— Нехай мені подякує, слабак,
Що дряв-мив його я надурняк.
Із тіла змито нечисті було,
Туриці й лепу, більше двох кіло,
А він мені тут арії співа!..

І серед голих отаке бува...



ПРИНАДНИЙ ГНАТ

— Принадного нема нічого в Гната,
А бач, за ним як бігають дівчата...

— Еге, ти досі ще не розібрався:
Якби ти стільки в них напозичався,
Як він з позаминулої весни,
То й за тобою бігали б вони!..

У КАФЕ

Він у кафе
Про виховання дбає:
Сам п'є спиртне,
Дитина ж заїдає...

КОНСЕРВАТОР

Із банки бісова личина
Ляжливо лупає очима:

— Що — знов новаторські теорії?
Е-е-е, можна наламати дров...
На всяк випадок, для історії
Законсервуйте в банці знов!

ЗАЯВА

Подала літня жінка у нарсуд заяву.

— Хочу,— каже,— розлучитись, покинути
Саву...—

Прочитав суддя заяву, здвигує плечима:

— Написали — розлучайте, а яка причина?

Може, щось вам заподіяв чоловік лихого?

— Та, спасибі, до сьогодні не було такого...

— А, бува, не витіває полюбовні штучки?

— Та якщо коли й цілує, то лише у ручки...

— Може, лає та ревнує вас до кого Сава?

— От, спасибі, здогадались, в тому-то і справа!

Он сусіди проживають, люди всі як люди,

Той од ревнощів лютує, подає до суду,

Забира назад заяву, почина миритись,

Жінці падає у ноги, любо подивитись!..

Знову голубом вуркує, а мені завидно,

Ще не вилаяв ні разу, бо не любить, видно...



ПЕРЕХВАЛИВ

Біля чайної Євген бідкається Марку:
— Вже боюся із людьми вихилити чарку.
Лиш у погріб забіжу на якусь хвилинку,
Як лихий туди несе і мою Галинку.
Хоч би так, а то бере замашну лозину
І витурює мене за поріг у спину.
Віриш, соромно бува вийти із будинку...
Добре, голубе, тобі, повезло на жінку.
Скільки раз не зустрічав я твою Тамарку,
А не бачив, щоб тебе лаяла за чарку
Чи лозиною коли гнала із буфету.
Лиш покаже віддалік згорнуту газету
З ковбасою чи, бува, хеком з гастроному,
І любесенько йдете ви собі додому...

Марко друга перебив: — Не сміши, їй-богу!
Мало, голубе, мою знаєш ти небогу.
Одному тобі скажу, тільки по секрету!
Загорта моя стара часто в ту газету
Не якусь там ковбасу, дорогий Євгене,
А добрячу, замашну качалку для мене...



НАРЯДИ

Пише син листа з Алтаю
Матері додому:
«Я тепер перебуваю
У полку одному.
В нашу воїнську частину
Я прибув недавно
І несу армійську службу
В основному справно.
Та й харчують непогано
В будень або свято.
От лише дає нарядів
Старшина багато.
От хоч би і позавчора,
Як ішов на склади,
Знову дав, позачергово,
Два мені наряди...»

Посилає листа мати:
«Дорогий мій сину!
Рада я, що ти потрапив
У таку частину.
Старшині, моя дитино,
Козиряй частіше.
Як даватиме наряди,
То бери побільше!
Як проситимуть у тебе,
Не давай нікому,
Після воїнської служби
Їх привозь додому...»

ПОБАЧЕННЯ

І навіщо це кохання,
Отака мені любов!
Ні усмішки, ні зітханья,
Ані жартів, ні розмов...

Інші любляться щасливо,
Ходять в затінку алей,
А у нас, ну просто диво! —
Все не так, як у людей.

Починаю з ним розмову
Про погоду жартома.
— М-да-а,— мугика мені знову,—
Щось дощу давно нема...

Сидимо в міському парку,—
Він, як джміль, мені гуде,
Про свою землечерпалку
Знову бесіду веде.

Я про зорі, про кохання,
Почуття свої складні...
Він говорить:— Це питання
Треба вивчити мені.

Я боюся із тобою
Цілуватися тайком.
Краще треба, щоб для цього
Виніс рішення завком!..

Я сама собі не рада.
Не побачення у нас,
А технічна йде нарада
Чи засідання весь час.

І сказала я по всьому,
Не сидітиму ж німа:
— Топай, голубе, додому,
Поки дощику нема!

Так сидіти — часу жалко,
Бач, нахмарило — біжи!
І про ту землечерпалку
Бабі Мотрі розкажи!..



НАМІРЯЛИ

Запитують у бабусі
По дорозі люди:
— До сусідньої Вербівки
Чи далеко буде?

— Та було два кілометри.
А недавно з міста
Приїжджало з триногами
Три спеціалісти.

Переміряли ту відстань,
А потім сказали,
Що чотири кілометри,
І кудись помчали.

То ми усі до Вербівки
Тепер по рівнині
Ще два зайвих кілометри
Хекати повинні!..



ПОВАЖНА ПРИЧИНА

Каже ялось у суботу
Бригадир Федоту:
— Ти чого це не виходив
Три дні на роботу?

— Та ходив на полювання
Й трапилась рахуба:
Загнав мене кабан дикий
На вершину дуба.

Налякав мене, чортяка,
Ніде правди діти:
Довелося на гілляці
Аж три дні сидіти...

— І чим же ти харчувався
На дубові тому?
— А мені дружина їсти
Приносила з дому!..



ОЦЕ СОБАКА!..

Мисливська усмішка

Пополохавши з рушниці
Дику птицю на ставку,
Сперечалися мисливці
Під вербою в холодку.

— От у мене був собака,—
Став хвалитися один.—
Ще і стрельнути не встигну,
Як несе вже качку він...

— То не диво,— каже другий.—
Мій лягавий в гущині
Обскубе її спочатку,
А тоді несе мені...

— Юринда,— озвався третій.—
Он у мене був Кудлай:
Лиш торохну я у качку
Й накажу йому: «Шукай!» —

Він стає на задні лапи,
Озирається в човні,
А тоді мене питає:
«Ти убив її чи ні?..»

ВІРНИЙ МУЖ

На пляжі у свого Павла
Дружина поспитала:
— Що б, чоловіче, ти зробив,
Якби я в річку впала?..

Одказує на те Павло:
— Та я через дорогу
Побіг би хутко до села
Тобі по допомогу...

— Але ж далеко до села...—
Зітха жона в печалі.
— Для тебе, жіночко моя,
Побіг би я ще й далі!..



ЗДИХАВСЯ

У кабінет до Лукича
Заходить секретарка:
— Чи не могли б прийняти ви
Колодяжного Марка?

— А що воно за чоловік?

— Та, каже, на Подолі
Колись училися ви з ним
В одній середній школі...

— Гоніть у шию брехуна! —
Лукич розпорядився.—
Хай не вигадує дурниць,—
Ніде я не учився!..



ЗАПРОШЕННЯ

Хлопчина стукає сусіду:
— Просили тато дуже вас,
Щоб ви з дружиною сьогодні
Прийшли увечері до нас...

— А що ж таке у вас там буде? —
Сусід питає з-за дверей.
— Сьогодні в тата іменини
І він запрошує гостей.

Всі будуть весело гуляти,
Вина й горілки переп'ють,
А потім бійка розпочнеться,
То й вам по шиї надають!..



НАСВАТАВ

— Чого не женишся, Євмене?
— Немає дівчини у мене...
— Такої... Глянь, які дівчата!
Хоч — буду я тобі за свата.
Он подивися, і Вілора,
Йй-бо, шукає ухажора:
Із подругами йде своїми,
Стриже на тебе як очима!
А ти лопух і слабацюра...
— Не та, браток, кандидатура:
Вілора, кажеш ти, Вілора...
Та я розвівся з нею вчора!..



СИНАША

Прибув додому у село
Із города синаша,
І від порога заявив:
— Дай порубать, мамашо!

На сина очі підвела
Отетеріла мати:
— Синочку, в мене, як на гріх,
Нема чого рубати.

Оце провідував мене
Сусіди хлопець, Вова,
То він, спасибі, порубав
Мені всі чисто дрова...

Синок осікся, а тоді:
— Поїсти дайте, мамо...
— Отак би, синку, ти мені
І говорив би прямо!

А то приїхати не встиг
Й поснідати в охоту,
А вже хапаєшся мені
Одразу за роботу...

ПОЗИЧАЙЛО

Як позичив у Івана
Сто рублів Тимоха,
Із півроку не вертає
Грошей, випивоха.

Стрів Іван його у барі,
Нагадав Тимосі:
— За тобою, мій голубе,
Там боржок і досі...

А Тимоха супить брови,
Муркотить Івану:
— Ось я зараз, дорогуша,
В записи погляну.

Добуває із кишені,
Листає блокнота:
— Бугаєнко, Коваленко,
Приходжай, Голота...

Ага, найшов: за Петровим
І Скоробагатим
Ти, Іване, записаний
В мене сорок п'ятим.

Бач, стоять перед тобою
Женщини, артисти,
А ти хочеш, безсовісний,
Без черги пролізти!..

«КНИГОЛЮБ»

Скоро місяць, як поїхав
Єрмолай до міста
Підучитися ще трохи
На економіста.

Вирушаючи в дорогу,
Запевняв дружину:
— Йй-же богу, не загляну
Більше у чарчину!..

Дзвонить жінка чоловіку:
— Як ти, Єрмолаю?
— Та навчаюся на курсах
І книжки читаю...

— Ну, а що після заняття
Робиш, Єрмолаю?
— Та кажу ж тобі я вдруге,
Що книжки читаю...

— А що робиш після того?
— Що я поробляю?
Потім здаю палітурки
І знову читаю...

ЧЕРЕВИКИ

Прийшов п'яний увечері
Додому Амбросій,
Забрьоханий по коліна,
Та ще й зовсім босий.

А дружина:— Ой лишенько,
Де тебе носило,
Що без нових черевиків
Прийшов, босовило?

— Попалася мені, жінко,
Калюжа велика,
Згубив у ній я лівого
Свого черевика,

Шукав його та й покинув...
— А другий де дівся?
— Другий, жіночко, у мене
На нозі лишився...

Подумалось: як висохне
Калюжа велика,—
Хтось ітима і підніме
Того черевика.

Що він буде з черевиком
Із одним робити?
Де йому у магазині
Другого купити?

Узяв, розбув і другого,—
Бо хіба я скнара! —
Та й другого туди кинув:
Нехай буде пара!..

НАТУРОПЛАТА

Народу товпиться стіна.
На станції Червона
Штовхає дядько барана
Щосили до вагона.

Дверима грима провідник:
— Звикайте до порядку:
Тут людям, а не баранам
Ми робимо посадку!..

А дядько лізе на таран,
Сердито хмуриць брови:
— Хіба у мене це баран?
Навіщо ці розмови?

Баран недавно в інститут,
Як бог, пройшов по блату,
А це я штовхачу його
Везу — натуроплату...



ПОЩАСТИЛО

— Бачив, друже, я учора
Парторга Кияшка.
Казав: тебе критикнула
Багатотиражка.

То це правда?
— Правда, друже,
Було таке діло...
— А ти знаєш, мій голубе,
Тобі пощастило.

Пропечатали, а завтра
Кане все у Лету...
Вчора й мене протягнули
В нашу стінгазету.
Та іще й намалювали
Із мене портрета.

Добре тобі: хто прочита —
Через день забуде.
А от наша стінгазета
Висить довго буде...



ЗАЙЧИХА-ПЕДАГОГ

На широкому лану
За село Петрівці
Полювати звірину
Рушили мисливці.

У степу, коло Дніпра,
Буде їх до лиха.
Зайченят своїх збира
Злякана Зайчиха.

Напуття дає усім
Мати-клопотуха,
Опустила низько їм,
Зав'язала вуха.

— Нащо це ти робиш їм? —
Заєць мовить жінці.
— А-а-а, у нас тепер пішли
Скрізь такі мисливці,

Що охоту проведуть
Вдало чи невдало,
А начуєшся від них
Матюків немало...

З М І С Т

М. Слабошпицький. Літературні «дуелі»
Олеся Жолдака 5

МАСИТИ МАСТАКИ

К о м а р і а д а

- Микола Бажан 14
Микола Вінграновський 15
Іван Драч 16
Світлана Йовенко 17
Віктор Кочевський 18
Віталій Коротич 19
Роман Лубківський 20
Дмитро Павличко 21
Борис Олійник 22
Микола Упеник 23
Павло Глазовий 24
Юрій Івакін 25
Степан Крижанівський 26
Придибашка 27
Де ти, де ти, Алевтино?.. 28
Стою в задумі під вербою... 30
Втеча 31
Б'ю чолом! 32
Балада про свинство 34
Рубаї 36
Два Науми 38

Моя пісенька 39
Їхав я по гравію... 40
На полі буряковому 41
Розмова з предком 43
Триптих про весілля 45
Ніяк себе не зупиню 48
Подяка 50

З колисковими вас!

Коліскова бересткова 51
Коліскова підросткова 52
Парникова колискова 53
Коліскова антиалкогольна 55
Колибельна 57
Коліскова трубопрокатна 59
Коліскова програмова 60
Спокута 62
Освідчення 63
Маститі мастаки 64

Пушкініана (*Літжарт*)

Микола Бажан 67
Іван Вирган 68
Сава Голованівський 69
Іван Драч 70
Станіслав Зінчук 71
Марк Зісман 72
Віталій Коротич 73
Дмитро Луценко 74
Андрій Малишко 75

Терень Масенко 76
Павло Мовчан 77
Степан Олійник 78
Леонід Первомайський 79
Григорій Плоткін 80
Максим Рильський 81
Володимир Сосюра 82
Микола Терещенко 83
Павло Тичина 84
Микола Упеник 85
Павло Усенко 86
Олекса Ющенко 87
Ехегі monumentum 88
На угрівку 90
Причасті мене, Дніпре... 91
Процедура 92
Весняне 93
Києву 94
Коли мені забракне злету... 95
Біля причалу поезії 96
Заполяр'я 98
А у мене є сестричка... 101
Не дорікай... 102
Помста 103
Стовбичу в однині... 105
Гурти овець 107
Роздум 108
Любов за териконами 109
На баштані 111
Маленькій Орисі 112

Творча біографія 113
Сон рябої кобили 115
Видавничий романс 116
Солом'яний прелюд 117
Лист до Хоми Забігайла 118
Про Сірка 120

Ювілейні усмішки

Максим Рильський. Слово про ювілейну матір 122
Микола Бажан. Речне слово 124
Павло Тичина. Тридцять літ 125
Володимир Сосюра. «Любіте «Вітчизну»...» 126
Драстуйте, дедушка!.. 127
Поза гаєм зелененьким... 129
Застольна Іщукова 131
Від двох до сімдесяти 133
Ювілейна 135
Балада про виноград 136

З новорічних інтерв'ю

Андрій Малишко 140
Дмитро Білоус 140
Антон Хижняк 141
Дмитро Павличко 141
Олександр Ковінька 142

Присвяти

Дмитрові Косарику 143
Федорові Маківчуку 143
Дмитрові Молякевичу 143
Олександрю Підсусі 143

Станіславу Тельнюку 143
На С. Воскрекасенка 144
Сатиричні мініатюри 145
Мугиряка 148
Як я став традукетором 150
Двійник фюрера 151
Придибенція 155
Капелюх Сивенького 157
От здорово було б... 159
Орація з приводу вусів 161
Побачення 163
Відколювання номерів 165
Бубновий інтерес 170

НАВҚОЛО ПАРНАСУ

Гімн початкуючому 174
Доброї путі 177
Проводи 177
Хочу подумки борщу... 179
Сповідь 181
Жюрі присудило 184
Ділові рефлексии одного Олекси 188
Про того ж діда 191
Промахнувся 193
Друзяка 195
Балада про перекладачів 198
Балада про двох піснярів 200
Колега 203
Невдаха 205
Трудяга 207

Не вийшов на орбіту 209
Проворяка 211
Оцінив 212
Лицедійство 213
Важкий на руку 214
Пам'ятна записка книголюба-крадія 215
Поет-городник 215
Дитячому поетові 215
Другові критику 216
Зваж на тираж 216
Чудодійна сила 216
У раймазі 217

НА ВЕСЕЛІЙ ХВИЛІ

Про Грача-діяча 220
Підклав свиню 222
Балада про захист дисертації 225
Про парнягу й діда Ониська 227
Пообідав 229
Дідок 230
Язикаті Феськи 232
Пропажа 233
Принадний Гнат 235
У кафе 235
Консерватор 235
Заява 236
Перехвалив 237
Наряди 238
Побачення 239
Наміряли 241

Поважна причина 242
Оце собака!.. 243
Вірний муж 244
Здихався 245
Запрошення 246
Насватав 247
Синаша 248
Позичайло 249
«Книголюб» 250
Черевики 251
Натуроплата 252
Пощастило 253
Зайчиха-педагог 254

Литературно-художественное издание

Жолдак Олесь Иванович

ШАЛОСТИ ПЕГАСА

Литературные пародии,
дружеские шаржи, усмешки

Киев, издательство
художественной литературы «Днипро»
На украинском языке

Редактор *П. Ф. Иванов*
Художник *А. Д. Базилевич*
Художне оформлення *В. М. Флакса*
Художній редактор *А. І. Клименко*
Технічний редактор *Л. М. Смолянюк*
Коректори
Т. Г. Білецька, Л. М. Демченко

ИБ № 4049.

Здано до складання 09.12.87.

Підписано до друку 08.02.88.

Формат 70×100¹/₃₂. Папір друкарський № 1.

Гарнітура літературна. Друк високий.

Умовн. друк. арк. 10,725. Умовн. фарбовідб. 10,725.

Обл.-вид. арк. 8,267.

Тираж 16 000 пр. Зам. 7—365.

Ціна 1 крб. 10 к.

Видавництво
художньої літератури «Дніпро».
252601, Київ-МСП,
вул. Володимирська, 42.

Книжкова фабрика «Жовтень».
252054, Київ, вул. Артема, 25.

Жолдак О. І.

Ж79 Вибрики Пегаса: Літературні пародії, дружні шаржі, усмішки / Передм. М. Слабошпицького.— К.: Дніпро, 1988.— 261 с.

ISBN 5-308-00103-0

Жолдак О. И. Шалости Пегаса: Литературные пародии, дружеские шаржи, усмешки.

До збірки відомого сучасного українського поета, лауреата премії імені Остапа Вишні ввійшли пародії, дружні шаржі, епіграми, гумористичні та сатиричні вірші, які вже неодноразово друкувалися та здобули популярність серед масового читача і в літературних колах. Вони відзначаються гостротою слова і непримиренністю суджень щодо негативних проявів у нашому житті, талановитим пародіюванням творчої манери того чи того літератора.

Ж $\frac{4702590200-118}{M205(04) - 88}$ **КУ.8.227.88**

ББК 84Ук7—5